

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Miriam Kratochvilová

**Komparace pregraduální přípravy studentů oboru Učitelství pro
1. stupeň základní školy - Univerzity Palackého v Olomouci a Lehramt an
Grundschulen - Julius-Maximilians-Universität Würzburg**

Olomouc 2015

Vedoucí práce: PaedDr. Alena Jůvová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne

.....

Bc. Miriam Kratochvilová

Poděkování

Děkuji PaedDr. Aleně Jůvové, Ph.D. za odborné vedení mé diplomové práce, za cenné podněty, rady a vstřícný přístup, které mi během zpracování práce poskytovala. Děkuji také mé rodině za podporu během studia. Děkuji Česko-německému fondu budoucnosti za umožnění stipendijního pobytu, který přispěl ke zhotovení této diplomové práce.

OBSAH

Úvod	7
1 Srovnávací pedagogika	9
1.1 Předmět srovnávací pedagogiky	10
1.2 Vývoj a proměny srovnávací pedagogiky v globálním kontextu	11
1.3 Účel srovnávací pedagogiky	12
1.4 Základní principy metodologie srovnávací pedagogiky.....	13
2 Primární vzdělávání.....	14
2.1 Primární vzdělávání a základní vzdělávání	15
2.2 Primární vzdělávání ve vzdělávací soustavě	16
2.3 Právo na vzdělání	18
2.4 Cíl primárního vzdělávání	18
3 Učitelství jako profese	21
3.1 Profesionalizace učitelství	22
3.2 Učitel v Evropě	25
3.3 Historie vzdělávání učitelů na území dnešní České republiky	26
3.4 Historie vzdělávání učitelů v německém prostředí	27
3.5 Příprava budoucích učitelů	31
3.6 Teorie a praxe v pedagogické přípravě	33
3.7 Profil učitele pro 1. stupeň základní školy.....	36
3.8 Obraz profese učitele ve společnosti.....	39
4 Vzdělávání na 1. stupni základní školy	42
4.1 Vzdělání/vzdělávání	42
4.2 Obsah primárního vzdělávání	43
5 Terciární vzdělávání	46
5.1 Terciární univerzitní vzdělávání	47

5.2	Změny v terciárním stupni vzdělávání	48
5.3	Strukturální změny v evropském vysokoškolském vzdělávání	49
6	Vzdělávací systém v České republice a v Bavorsku	51
6.1	Česká republika	51
6.2	Vzdělávací systém České republiky	51
6.3	Spolková republika Německo (<i>Bundesrepublik Deutschland</i>)	54
6.4	Svobodný stát Bavorsko (<i>Freistaat Bayern</i>)	55
6.5	Vzdělávací systém Bavorska	56
7	Univerzita Palackého v Olomouci a Julius-Maximilians-Universität Würzburg	59
7.1	Univerzita Palackého v Olomouci	59
7.2	Učitelství pro 1. stupeň ZŠ	61
7.3	Julius–Maximilians-Universität Würzburg	62
7.4	Učitelství na základních školách (<i>Lehramt an Grundschulen</i>)	63
8	Srovnání oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a <i>Lehramt an Grundschulen</i> (Učitelství na základních školách)	64
8.1	Popis metody výzkumu	64
8.2	Srovnání oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ (UPOL) a <i>Lehramt an Grundschulen</i> (<i>JMUW</i>)	67
8.3	Požadavky k přijetí	69
8.4	Obsahová skladba vzdělávacího programu	70
8.4.1	Složka odborně předmětová (aprobační předměty)	72
8.4.2	Složka pedagogicko-psychologická	79
8.4.3	Složka praktická (návik dovedností)	82
8.4.4	Složka všeobecného základu	89
8.5	Závěrečná práce	92
8.6	Státní závěrečné zkoušky	93
8.7	Výsledky	100
	Závěr	103

Seznam zkratek	105
Seznam použité literatury a pramenů	107
Seznam příloh	114
Anotace	154

Úvod

Lidé rádi srovnávají. Chtějí vědět kdo, nebo co je lepší. Základním pravidlem srovnávání je – srovnávat srovnatelné. Pokud se zaměříme na oblast vzdělávání, tak dle odborníků má srovnávací pedagogika kořeny již v antickém Řecku a Římě. Prvním doloženým pramenem, který se věnuje srovnávací pedagogice, je publikace z roku 1817 od Juliána de Paris, který je považován za jejího zakladatele.

Předkládaná diplomová práce se zabývá problematikou vzdělávání studentů učitelství. Konkrétně se zaměří na porovnání univerzitní přípravy studentů učitelství primární školy. Budou porovnávány dva typy těchto studijních programů, a to český a německý. Oba programy jsou realizovány na univerzitách, které patří mezi nejstarší univerzity v daných zemích a disponují podobným množstvím studentů. V českém prostředí je obor pro učitele primárních škol označován jako Učitelství pro 1. stupeň základních škol. V německém prostředí je učitelství primárních škol označováno jako Učitelství na základních školách (*Lehramt an Grundschulen*).

Když se ohlédneme do historie, tak z českého i německého prostředí pochází řada významných pedagogických osobností, které tvořily dějiny pedagogiky nejenom ve své vlasti. Učitel národů, jak je označován Jan Ámos Komenský, pedagogickými myšlenkami předběhl svou dobu. Herbart, Diesterweg, Fröbel, Steiner a další jsou němečtí pedagogové, kteří rovněž ovlivnili pedagogiku až do dnešní doby.

Je třeba vůbec nějaké porovnání? Každá země má přece svá vzdělávací specifika a tradice. Je nutné je zachovat, nebo změnit? Jde zjistit, která studijní příprava studentů je lepší? Kterí studenti budou lépe připraveni na učitelské povolání a vzdělávání dětí? Na tyto otázky se snaží odpovídat rozsáhlé publikace, studie a výzkumy. Je i řada akademických prací, které se tomuto tématu věnují. Nevyskytuje se ale mnoho prací, které se věnují jen určitému vzdělávacímu programu, který je studován na univerzitách v odlišných zemích.

Výuka oboru Učitelství pro 1. stupeň základních škol je realizována na Univerzitě Palackého v Olomouci. Obor *Lehramt an Grundschulen* je realizován na Julius-Maximilians-Universität Würzburg ve Spolkové republice Německo. Je třeba také zdůraznit, že práce je zaměřena přímo na vzdělávání v konkrétní spolkové republice, a to ve Svobodném státu Bavorsko (*Freistaat Bayern*). Spolková republika Německo nemá shodný vzdělávací systém pro všechny spolkové republiky, tudíž v ostatních zemích je vzdělávání odlišné.

Během studia na mé domácí univerzitě v Olomouci jsem se setkala se spoustou studentů, kteří studovali učitelství. Tuto zkušenost mám i ze svého studijního pobytu Erasmus, který jsem absolvovala právě v bavorském městě Würzburg. Během něj jsem rovněž potkala mnoho německých studentů, kteří se připravovali na své budoucí učitelství. Napadla mě tedy otázka, zda je tato příprava stejná, podobná, nebo zcela odlišná. Jestli je studium náročnější v České republice nebo v Bavorsku. Na základě těchto pohnutek jsem si vybrala téma diplomové práce, které se této otázce bude věnovat.

Práce je členěna na teoretickou a praktickou část. Teoreticky zaměřených bude sedm kapitol. Tyto kapitoly nás uvedou do problematiky srovnávací pedagogiky, primárního vzdělávání a terciárního vzdělávání. Bude popsána profese učitele a také stručná historie vzdělávání učitelů na dnešním území České republiky a Spolkové republiky Německo. Pak se seznámíme se vzdělávacím systémem v České republice a v Bavorsku. Závěrečná kapitola z teorie se bude věnovat popisu Univerzity Palackého v Olomouci a oboru Učitelství pro 1. stupeň základních škol a Julius-Maximilians-Universität Würzburg a oboru *Lehramt an Grundschulen*. Praktickou částí práce bude poslední osmá kapitola, která se zaměří přímo na srovnání dvou uvedených oborů. Cílem práce bude zjistit odpovědi na výzkumné otázky. Ty se zaměřují na to, zda je srovnatelná příprava studentů ve složce odborně-předmětové, praktické a pedagogicko-psychologické. Zda jsou předměty porovnatelné z hlediska kreditového ohodnocení, zda jsou stejné požadavky k připuštění studenta jednotlivých oborů ke státním závěrečným zkouškám a jestli mají stejný průběh. Bude také zjišťováno, jestli studenti mohou ihned po úspěšném složení státních závěrečných zkoušek vykonávat profesi učitele.

1 Srovnávací pedagogika

Úvodní část práce vymezuje obsah srovnávací pedagogiky. Následuje historický vývoj srovnávací pedagogiky a její účel. Poslední část je zaměřena na základní principy metodologie tohoto oboru.

Srovnávací pedagogiku lze definovat takto:

„Srovnávací pedagogika studuje výchovně-vzdělávací soustavy jako konkrétně historicky určené modely výchovy a vzdělávání v určité společnosti a vzájemně je srovnává vcelku i v jednotlivých dílčích ukazatelích. Tyto výchovně-vzdělávací soustavy poznává a interpretuje s přihlédnutím k základním podmínkám ekonomickým, sociálně politickým, ideologickým i kulturním i se zřetelem k dosavadním tradicím.“¹ Lze uvést, že se nejedná jen o srovnání vzdělávacích systémů, ale „o jakékoliv popisy, dokumentace a analýzy zprostředkující poznatky o vzdělávacím systému jedné země do jiné země“.² Přesné vymezení můžeme najít i v pedagogickém slovníku, kde je srovnávací pedagogika popsána jako:

„Multidisciplinární obor s rozsáhlým výzkumným polem, srovnávající vzdělávací systémy a procesy, jejich determinanty a efekty na více úrovních – regionální, mezinárodní, globální z aspektů různých aktérů, v kontextu historickém, sociálním, ekonomickém, politickém a kulturním. Srovnávací pedagogika shromažďuje poznatky o vzdělávacích systémech v různých zemích světa, popisuje, analyzuje a hodnotí je v komparativní perspektivě.“³

Pedagogické vědy procházejí jako ostatní vědy změnami. V průběhu času se měnila také terminologie srovnávací pedagogiky, obsah a hranice této vědy. Nešlo už jen o porovnávání vzdělávacích systémů, ale vůbec o popis a analýzy toho, jak fungují vzdělávací systémy ve světě, co je ovlivňuje a jaké jsou jejich produkty. Došlo i k pozměnění termínu, kdy srovnávací pedagogika (*comparative international education, vergleichende Pädagogik*) začala uplatňovat pojem ze současné anglické terminologie – *comparative and international education*. Jelikož je v českém prostředí vžitý termín srovnávací (komparativní) pedagogika,

¹ JŮVA, Vladimír a Čestmír LIŠKAŘ. *Úvod do srovnávací pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986, s. 10

² PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: Základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, s. 30

³ PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6. vyd. Praha: Portál, 2009, s. 282

užívá se jej nadále i přes to, že výstižnějším se stal termín mezinárodní komparace vzdělávacích systémů.⁴

V poslední době se odborníci české srovnávací pedagogiky zaměřili na zhodnocení vývoje české srovnávací pedagogiky od roku 1989. Jsou zpracovávány a vydávány publikace, bibliografie, které hodnotí aktuální stav. Podnět pro rozvoj a reflexi české srovnávací pedagogiky byla jednání, která byla rozdělena do tematických sekcí, jako např. – nové teoretické a metodologické přístupy ve srovnávací pedagogice, nové výzvy pro veřejné vzdělávání, internacionalizace vzdělávání, akademické přístupy a veřejná politika, hlasy univerzitních skupin, vzdělávání dospělých, celoživotní a neformální učení atd.⁵

1.1 Předmět srovnávací pedagogiky

V centru srovnávací pedagogiky jsou především obecné koncepce výchovně-vzdělávacích soustav, jejich hlavní výchovně-vzdělávací cíle a základní principy. Sleduje se struktura těchto soustav, systém institucí a organizací, které zabezpečují výchovu a vzdělávání v dané společnosti. Dále přímo obsah výchovně-vzdělávacích činností institucí a organizací, které jsou vyjmenovány ve studijních profilech, v učebních plánech a osnovách, a v učebnicích. Metody, formy a prostředky výchovně-vzdělávacího působení v těchto systémech, jakož i konkrétní jednotlivé instituce, vyučovací předměty a jejich metodiky jsou pro srovnávací pedagogiku rovněž důležité. Cílem srovnávací pedagogiky je zpracovat na základě materiálů a dokumentů vědecký popis jednotlivých výchovně-vzdělávacích soustav s přihlédnutím k aktuálním vývojovým tendencím i s ohledem na současný stav. Nejdůležitějším úkolem srovnávací pedagogiky při zabezpečení popisu, zdůvodnění a zhodnocení výchovně-vzdělávacích soustav je jejich samotné srovnání. To může být provedeno buď synchronně na základě dat, které jsou získány k určitému časovému termínu, nebo chronologicky, a to v rámci určité soustavy, určitého teritoria nebo určité instituce. Oba tyto postupy jsou často spojovány. Kritériem může být doba, teritorium, zřízení, stát, národ, výchovně-vzdělávací instituce, organizace, vyučovací předmět, metoda nebo forma výchovně-vzdělávacího působení.⁶

⁴ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: Základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, s. 21

⁵ WALTEROVÁ, Eliška. Zpráva Sekce srovnávací pedagogiky České pedagogické společnosti. *Pedagogická orientace*. 2013, roč. 23, č. 5, s. 753 -758

⁶ JŮVA, Vladimír a Čestmír LIŠKAŘ. *Úvod do srovnávací pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986, s. 11

1.2 Vývoj a proměny srovnávací pedagogiky v globálním kontextu

Srovnávací pedagogika má podle odborníků kořeny již v období antického Řecka a Říma. Byly nalezeny záznamy o výchově mládeže v různých zemích. Ve středověku publikovali různí cestovatelé, obchodníci a diplomaté poznatky o školách a vzdělávání v různých zemích a porovnávali je se vzděláváním ve své domovině. Významné byly i poznatky ze studia na zahraničních univerzitách. Češi často odcházeli studovat do zahraničí především do Francie, Itálie a Německa. Tyto poznatky byly ale značně nesystematické.⁷ Při popisu vývoje srovnávací pedagogiky, se dají stanovit čtyři fáze. První fáze se označuje jako laická. V druhé - iniciační fázi, se konstituovaly základy tohoto oboru. V třetí fázi, která se označuje jako teoretická, se začaly analyzovat národní vzdělávací systémy. Období rozvoje srovnávací pedagogiky, a její intenzivní mezinárodní spolupráce, se označuje jako vědecká fáze.⁸

Za zakladatele srovnávací pedagogiky je považován francouzský osvícenec Marc-Antoine Julien de Paris (1775-1848). V roce 1817 vydal v Paříži svoji publikaci *Nárys a předběžné pohledy na práci o srovnávací pedagogice*. Ve 20. století došlo k velkému rozkvětu srovnávací pedagogiky v Evropě i v USA. Byly zakládány vědecké asociace a ústavy pro dokumentaci a srovnávací výzkum vzdělávacích systémů. První, kdo začal termín srovnávací pedagogika užívat v české pedagogice, byl profesor Karlovy univerzity Otakar Kádner. Použil jej v knize *Základy obecné pedagogiky* v roce 1925. Významnými českými představiteli srovnávací pedagogiky jsou pedagogové Václav Příhoda a Jan Uher, kteří v 20. a 30. letech pobývali v USA. Pravou komparativní analýzu představil v roce 1934 Antonín Hrazdil v knize *Střední školství v dvanácti státech evropských*. Velký rozvoj srovnávací pedagogiky nastal po 2. světové válce. Po roce 1948 byla tato tendence značně potlačována až do stavu, kdy se přestala vůbec rozvíjet. Byla prosazována jen „kritika buržoazní pedagogiky“, která byla neslučitelná s pedagogikou „socialistickou“. Konečně po listopadu 1989 bylo umožněno rozvíjet českou srovnávací pedagogik.⁹

Pokud zmíníme začátek vývoje srovnávací pedagogiky v německy hovořícím prostředí, jako první použil pojem „srovnání“ Goethe, v přírodních vědách v roce 1793. Po něm

⁷ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: Základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, s. 22

⁸ WALTEROVÁ, Eliška. *Srovnávací pedagogika: vývoj a proměny v globálním kontextu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2006, s. 48

⁹ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: Základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, s. 22

následovali Wilhelm von Humboldt nebo Friedrich August Hecht, který se pokusil o srovnání anglického a německého školského systému, a to v roce 1795.¹⁰

1.3 Účel srovnávací pedagogiky

Informace a výsledky srovnávacích studií nejsou určeny jen pro pedagogy. Je řada lidí, pro které tyto studie mají rovněž velký význam. Od pracovníků oblastí, ve kterých mají na starosti tvorbu kurikulárních dokumentů, až po rodiče dětí, které zajímá, zda vzdělávání, které absolvují jejich děti, je srovnatelné se vzděláváním v ostatních zemích.

Odborníci v oblasti vzdělávací politiky, plánování a řízení školství (školské administrativy) vytvářejí strategické plány pro rozvoj vzdělávacího systému. Vydávají rozhodnutí o fungování systému, legislativního rámce, činnosti vzdělávacích institucí a subjektů, jejich financování a kontroly. Můžeme sem zařadit politiky, státní úředníky ve školství, ministra školství, úředníky ministerstva, pracovníky regionálních, okresních a místních školních úřadů, inspekce a jiných institucí školské správy. Odborníci, kteří se zabývají ekonomikou školství a vzdělávání, vyhodnocují kvalitu a efektivnost vzdělávacích systémů. Výsledky mezinárodních studií jsou důležité pro analýzy v oblasti sociálních věd, především v sociologii.

Nejpočetnější skupina uživatelů informací ze srovnávacích studií jsou učitelé, pedagogičtí pracovníci ve školách a jiných zařízeních, studenti učitelských oborů, a výzkumní pracovníci ve sféře školství. Poslední skupina, která informace rovněž využívá je veřejnost a především rodiče. Zajímá je kvalita vzdělávání na území našeho státu ve srovnání se zahraničím. Informace, které podávají média, mohou být často zkreslené, a tudíž mnohdy vyvstává obraz, že české školství „zaostává za světem“.¹¹

¹⁰ HARTMANN, Barbara. *Die Anfänge der Vergleichenden Erziehungswissenschaft im deutschsprachigen Raum*. Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH, 2009, s. 44

¹¹ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: Základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, s. 17

1.4 Základní principy metodologie srovnávací pedagogiky

Základní principy metodologie, které ve své publikaci uvádí Průcha (1999):

1. Objasňování obecných problémů fungování a tendencí vývoje vzdělávacích systémů v mezinárodním kontextu.
2. Empirická deskripce a komparace – dokumentace konkrétních vlastností vzdělávacích systémů. Popisování rozdílů vzdělávacích systémů vedly k vytvoření klasifikace ISCED (*International Standard Classification of Education* – Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání).
3. Empirická komparace – aplikace kvantitativních i kvalitativních metod. Kvantitativní postupy převládají, protože umožňují přesnější a komplexnější vyhodnocení při mezinárodním srovnávání.
4. Komplexní přístup
5. Předmět zkoumání:
 - procesy a produkty školní edukace v zemích
 - kurikula, vzdělávací programy a didaktické prostředky
 - sociální, ekonomické a demografické determinanty vzdělávacích systémů – školská politika, administrativa a legislativa
 - řízení a financování školství
 - vztahy mezi školami a rodiči, veřejností, obcemi, zaměstnavateli
 - vztahy mezi sférou vzdělávání a trhem práce aj.¹²

¹² PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: Základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, s. 32

2 Primární vzdělávání

S primárním vzděláváním, jako stupněm vzdělávání a jeho definicí se seznámíme na začátku této kapitoly. Uvedeme odlišnosti mezi primárním a základním vzděláním, a jejich postavením ve vzdělávací soustavě. V legislativních dokumentech jsou zakotvena práva občanů na vzdělání, která rovněž budou zmíněna. V závěru budou uvedeny cíle, ke kterým má primární vzdělávání směřovat a schopnosti a dovednosti žáků 1. stupně základní školy.

„Primární vzdělávání je ucelenou a jasně definovanou fází, ontogeneticky významným stupněm vzdělávání – zahrnuje věk dítěte od 5 (6) do 10 (12) let. Je chápáno jako otevřený systém, proces kladení základů pro celoživotní učení, osvojování gramotnosti, zprostředkovávání základních kulturních dovedností, vytváření prvotního náhledu na svět s vyznačením základních vztahů a souvislostí, které umožňují orientaci dítěte v okolním světě, proces rozvoje jazykového potenciálu jako důležitého nástroje pro úspěch v dalších fázích vzdělávání, uvádění do národní kultury a vytváření národního vědomí, celkové kultivace dětské osobnosti (utváření postojů, hodnotových orientací, zájmů apod.), otevírání vývojových a individuálních potencialit.“¹³

Dle Mezinárodní normy pro klasifikaci vzdělávání ISCED je primární vzdělávání počátek systematického vzdělávání, resp. povinné školní docházky – úroveň ISCED 1. Klasifikace vzdělání (CZ-ISCED 2011) byla zavedena sdělením Českého statistického úřadu s účinností od 1. ledna 2014. Tato klasifikace nahrazuje klasifikaci ISCED 97 v částech týkajících se úrovní vzdělání, obory vzdělání se však nadále kódují dle klasifikace ISCED 97.¹⁴

Některé země mezi nimi i Německo mají na tomto stupni uzavřené primární vzdělávání. V některých zemích je primární vzdělávání součástí „základního vzdělávání“, patří zde jeho první stupeň. V českém vzdělávacím systému je do ISCED 1 zařazen první stupeň základní školy (1. – 5. ročník) a speciální základní školy, vzdělávání ve zvláštní škole (stupeň 1 a 2) a v pomocné škole. V českém prostředí se častěji pracuje s termínem „základní školství“. Je odlišen jen 1. a 2. stupeň.¹⁵

¹³ SPILKOVÁ, Vladimíra. In: KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana, ed. a PUPALA, Branislav, ed. *Předškolní a primární pedagogika*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001, s. 141-159

¹⁴ Klasifikace vzdělání (CZ-ISCED 2011). *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2015-01-14]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_vzdelani_cz_isced_2011

¹⁵ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: Základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, s. 67

Z analýzy historického vývoje v českých zemích vyplývá, že délka primární školy byla od vzniku soustavy národního školství v roce 1869 pět let. Byly jen krátkodobé výjimky, kdy byla délka zkrácena o jeden rok. V nutnosti prodloužit primární školu na původních 5 let panovala shoda mezi odborníky, politiky, rodiči i učiteli. Od školního roku 1996/97 až po současnost má základní škola původní model, kdy školy prvního stupně jsou pětileté a druhý stupeň je čtyřletý. V mezidobí probíhaly různé experimenty, některé školy přistoupily k jejich ověřování, např. třístupňového modelu základní školy (tzv. 3 + 3 + 3 roky).¹⁶

2.1 Primární vzdělávání a základní vzdělávání

Nutné je rozlišit pojem primární a základní vzdělávání. Někdy se stává, že se považují tyto dvě označení za synonyma. Primární a základní vzdělávání od sebe lze odlišit v následujících bodech.

Primární vzdělávání

- je realizováno na začátku povinného vzdělávání
- dle mezinárodní klasifikace označení ISCED 1
- předchází mu nepovinné preprimární vzdělávání
- zahajuje se ve věku žáků 5 – 7 let
- je zaměřeno na vytváření základních složek gramotnosti
- ve vzdělávacím systému tvoří buď samotnou instituci, např. *elementary school* (1. – 6. ročník) v USA, *Grundschule* (1. – 4. ročník) v Německu, nebo je článkem širší instituce
- má rozdílnou délku realizace (nejčastěji 4 – 6 ročníků)

Základní vzdělávání

- je složeno z vzdělávání primárního (ISCED 1) a nižšího sekundárního (ISCED 2)
- v některých zemích je realizováno v ucelené školské instituci nazývané „základní škola“
- ve složce nižšího sekundárního je obsahově více strukturováno
- nejčastěji má délku 8 – 9 let (ročníků školy)

¹⁶ SPILKOVÁ, Vladimíra. *Proměny primární školy a vzdělávání učitelů v historicko-srovnávací perspektivě*. Praha: Pedagogická fakulta UK v Praze, 1997, s. 24

- je chápáno jako přípravný cyklus pro vyšší sekundární vzdělání
- ve většině zemí se kryje s „povinným vzděláním“ – povinnou školní docházkou¹⁷

2.2 Primární vzdělávání ve vzdělávací soustavě

Pro primární vzdělávání je důležitý kontext a struktura školského systému. Je provázán jak se stupněm předcházejícím (preprimární), tak s 2. stupněm základní školy, popř. nižším stupněm víceletého gymnázia (sekundární).

Primární vzdělávání je ovlivněno typem školského systému. První typ školského systému je integrovaný. V integrované školské soustavě žáci absolvují celou povinnou školní docházku. V selektivní školské soustavě dochází k selekci většinou po primární škole na základě určitých kritérií. Nejčastěji se jedná o selekci na základě prospěchu, intelektových schopností apod. Německý školský systém je selektivní. Tento systém většina západoevropských zemí již opustila. Je to zdůvodňováno rovným přístupem ke vzdělávacím šancím a spravedlivými podmínkami v přístupu k vyšším stupňům vzdělání pro všechny jedince bez rozdílu. Je nutno uvést, že předválečný vzdělávací systém na našem území byl rovněž selektivní. Mezi válkami byl tento systém kritizován a prosadil se typ integrovaný, a to v roce 1948 do školní praxe zákonem o jednotné škole.¹⁸

Jak již bylo zmíněno, primární vzdělávání je ovlivněno institucionální provázaností či její odděleností s nižší sekundární školou. U nás byla primární škola, na rozdíl od západoevropských zemí, propojena do jednoho organizačního celku s nižší sekundární školou (kromě let 1948 – 1953).¹⁹

Provázanost vztahu primární a nižší sekundární školy je na našem území řešena dvěma způsoby. Dle prvního způsobu je primární škola institucionálně samostatný školský stupeň, který má vlastní charakter a specifické cíle výchovy a vzdělávání žáků mladšího školního věku. Obsah i organizační způsob výuky se výrazně liší od pojetí výuky v nižší sekundární škole. Dle způsobu druhého je primární škola propojena s nižší sekundární školou do jednoho

¹⁷ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: Základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, s. 68

¹⁸ SPILKOVÁ, Vladimíra. In: KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana, ed. a PUPALA, Branislav, ed. *Předškolní a primární pedagogika*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001, s. 141-159

¹⁹ Tamtéž, s. 141-159

organizačního celku. Vytváří tak jeden celek, a to základní školu, kterou prochází celá populace daného věku. V českém školském systému jsou tradičně zastoupeny oba způsoby.²⁰

Lze konstatovat, že i primární škola se rozlišuje na dvě základní fáze. První fáze je elementární a je tvořena 1. a 2., někdy i 3. ročníkem. Dítě je uváděno do školní kultury, jde o jeho získávání pro učení, školu, vzdělávání, vytváření základních sociálních vztahů, osvojování trivia a základních poznatků o okolním světě apod. V první fázi pracuje s dětmi jen jeden učitel. Druhá fáze, což je 4. a 5. ročník, je označena za fázi prohlubující. Zvyšují se nároky na žáka, rozšiřuje se jeho poznání, zkvalitňují se jeho kulturní dovednosti, učební kompetence atd. S žáky pracuje již více učitelů a připravují se na přechod k vyššímu stupni výuky.²¹

Existence samostatného 1. stupně výchovně-vzdělávacího systému byla krátká, a to v letech 1948 – 1953. Tento stupeň byl pojmenován národní škola a po roce 1953 byl opět začleněn do osmileté, popř. jedenáctileté střední školy. V roce 1960 došlo opět ke změně školského systému, kdy vznikla devítiletá základní škola. Tím byla primární škola integrována s nižší střední školou. Byla v podobě, v jaké ji známe dnes a to pětiletý 1. stupeň a čtyřletý 2. stupeň ZŠ. Rok 1984 přinesl další změnu, která ovlivnila základní školy. Devítiletá základní škola se stala osmiletou, kdy 1. stupeň byl zkrácen o 1 rok. V této době dochází ke vznikům obrovských školních komplexů, kde učitelé primární školy často ztráceli možnost se podílet na řízení školy.²²

K velkým změnám nejen v primárním vzdělávání, ale v celém českém školství, došlo na počátku 90. let minulého století. Byly přijaty novely zákonů, které zrušily státní monopol na vzdělávání, otevřela se možnost zakládat nestátní školy, proběhla decentralizace řízení školství, byly posíleny pravomoci místní správy a samosprávy ve školství vůči základním školám v obci, byl otevřen prostor pro aktivní účast sociálních partnerů na rozhodování o záležitostech školy atd. Vznikly strategické dokumenty (Výzva pro deset milionů, Bílá kniha: Národní program rozvoje vzdělávání v České republice), které formulovaly vize, obecné cíle a funkce školy v demokratické společnosti.²³ V roce 2014 byla dokončena Strategie vzdělávání 2020.

²⁰ SPILKOVÁ, Vladimíra. *Proměny primární školy a vzdělávání učitelů v historicko-srovnávací perspektivě*. Praha: Pedagogická fakulta UK v Praze, 1997, s. 20

²¹ SPILKOVÁ, Vladimíra. *Proměny primární školy a vzdělávání učitelů v historicko-srovnávací perspektivě*. Praha: Pedagogická fakulta UK v Praze, 1997, s. 25

²² Tamtéž, s. 20

²³ WALTEROVÁ, Eliška et al. *Školství - věc (ne)veřejná: názory veřejnosti na školu a vzdělávání*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2010, s. 70

Hojně diskutované je i téma propojení předškolní výchovy a primární školy. Tento trend je více zesílen především v západních zemích Evropské unie v našich podmínkách nemá tato propojenost větší tradici. Jako důvod se uvádí usnadnění přechodu dětí z předškolního zařízení do školy. V třicátých letech 20. století byl u nás veden projekt na toto téma na návrh Úlehly, který ovšem nebyl nikdy zrealizován. V primární škole je také velké téma otázka integrace dětí se zdravotním postižením či znevýhodněním.²⁴

2.3 Právo na vzdělání

Právo na vzdělání má každý občan Evropské unie. Tato práva jsou zakotvena v zákonech jak Evropské unie, tak každý stát má své právní předpisy, které právo na vzdělání uvádějí.

V Listině základních práv Evropské unie, dokumentu, který upřesňuje základní práva v Evropské unii, je v článku 14 uvedeno, že „...každý má právo na vzdělání,...právo bezplatné povinné školní docházky,...právo rodičů zajišťovat vzdělání a výchovu svých dětí ve shodě s jejich náboženským, filozofickým a pedagogickým přesvědčením musí být respektovány v souladu s vnitrostátními zákony, které upravují jejich výkon.“²⁵

V Listině základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky, je v článku 33 uvedeno, že „...každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon...občané mají právo na bezplatné vzdělání na základních a středních školách...“²⁶

Tím, že toto právo má každý občan státu, je velmi důležité, jaké vzdělání stát poskytuje a jakým směrem vzdělání směřuje. Jaký je vůbec cíl vzdělání a cíl primárního vzdělání?

2.4 Cíl primárního vzdělávání

Zjednodušeně lze říci, že primární vzdělávání v zemích Evropské unie má podobné obecné cíle. Ty jsou uvedeny v jejich kurikulárních dokumentech. Je třeba uvést, že velký význam má i vývoj v domácím prostředí, neboť 1. stupeň základní školy je s tímto prostředím úzce spojen, se společenskou situací a s konkrétními událostmi v konkrétním čase. Primární škola se

²⁴ SPILKOVÁ, Vladimíra. In: KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana, ed. a PUPALA, Branislav, ed. *Předškolní a primární pedagogika*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001, s. 141-159

²⁵ Evropská unie. Listina základních práv Evropské unie. In: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/32007X1214/htm/C2007303CS.01000101.htm>. 2000.

²⁶ Česká republika. Listina základních práv a svobod. In: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>. 1992.

v českém prostředí v průběhu let měnila poměrně málo. Za základní a zároveň nejdůležitější cíl je považován mnohostranný rozvoj osobnosti dítěte. Ten zahrnuje rozvoj intelektuální, emocionální, sociální, volní, etický a estetický. Velký význam má i rozvoj hodnot jako zodpovědnost, tolerance, solidarita, kooperace, sebedůvěra, rozvoj demokratických hodnot, multikulturního porozumění atd. V hierarchii cílů primárního vzdělávání jsou na prvním místě postoje a hodnoty, pak následují dovednosti a vědomosti. Mezi dovednosti řadíme dovednost pracovat s informacemi, kvalitně komunikovat a kooperovat s lidmi, tvořivě řešit problémy apod. Vědomosti osvojené, tak i vytvořené na základě vlastní zkušenosti žáka.²⁷

Cíle primární školy se během historie měnily. V minulosti byly cíle české primární školy zaměřeny především na budování české kultury. Byly orientovány na občanské, všelidské a mravní hodnoty. Byly vyzdvihovány hodnoty jako mravnost a zbožnost. Formulování cílů bylo v našich podmínkách spjato se situací národa. Mezi hlavní cíle patřila i jazyková orientace, tedy vyučování v českém jazyce, vyučování o českém národě apod. V období první republiky začala stoupat tendence k respektování osobnosti dítěte. Dítě se stává centrem výchovného a vyučovacího procesu a cíle, obsah a metody se přizpůsobují potřebám žáků. Cílem je tedy všestranný rozvoj duševních a tělesných předpokladů dítěte. Při tomto rozvoji musí být respektována osobnost dítěte a jeho individuální rozdíly. V roce 1948 došlo ke změně a k přerušení vazeb se západní Evropou. Změnila se ideologická orientace a mezi požadavky výchovy se zařadila výchova „politicky uvědomělých občanů lidově demokratického státu.“²⁸

Cílem vzdělávání jsou schopnosti a dovednosti. U žáků 1. stupně základní školy je to:

- schopnost žáků komunikovat
- globální, celistvý přístup k světu
- chápat člověka jako součást přírody
- mít vztah k domovu, ke své vlasti
- vzájemná vnímavost, citlivost, sounáležitost
- respektování vnitřního řádu
- touha po poznání, rozvíjení fantazie
- základy práce s informacemi a získávání informací
- dovednost řešit problémy
- rozvoj sebepoznání, sebehodnocení

²⁷ SPILKOVÁ, Vladimíra. In: KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana, ed. a PUPALA, Branislav, ed. *Předškolní a primární pedagogika*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001, s. 141-159

²⁸ SPILKOVÁ, Vladimíra. *Proměny primární školy a vzdělávání učitelů v historicko-srovnávací perspektivě*. Praha: Pedagogická fakulta UK v Praze, 1997, s. 29

- umění se správně rozhodnout
- péče o vlastní tělo.²⁹

Žáci by tedy měli získat klíčové kompetence, které představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého občana ve společnosti. Osvojování klíčových kompetencí je dlouhodobý a složitý proces, který začíná již během předškolního vzdělávání a dotváří se v průběhu života. V etapě základního vzdělávání jsou za klíčové považovány: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské a kompetence pracovní.³⁰

²⁹ SPILKOVÁ, Vladimíra. *Standardy na 1. stupni ZŠ očima PAU*. 1. vyd. Praha: Strom, 1994. Nemes; Sv. 1, s. 12

³⁰ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2013. 146 s. [cit. 2015-01-14]. Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/upraveny-ramcovy-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani>

3 Učitelství jako profese

Učitelství je pojem, který je schopen každý z nás vysvětlit. Během života se každý setkává s učitelským povoláním. Víme, co je jeho náplní a smyslem. Ten, kdo si pro svou budoucí životní dráhu vybere profesi učitele, musí počítat s tím, že se toto povolání stane zároveň i posláním. V této části se budeme věnovat popisu, vývoji a také historii učitelského vzdělávání, které probíhalo na našem území. Obsahem bude také popis profilu učitele pro 1. stupeň základní školy, pohled na teorii a praxi obsaženou v pedagogické přípravě a v závěru se zaměříme na obraz profese učitele ve společnosti. Bude zmíněn i návrh vzdělávání „evropských učitelů“. Obsahem této části je popis profese učitelství, to znamená, že není rozlišeno, jestli se jedná o učitele primární školy, nebo učitele školy sekundární. Výsledky výzkumů, které jsou uváděny v publikacích, často neupřesňují, o kterou „kategorii“ učitelů se jedná. Pokud se jedná přímo o informace, které se vztahují k učitelství 1. stupně základní školy, tak je údaj uveden.

Profese učitele byla v zájmu pedagogů a jiných odborníků již od starověku, kdy se učitelství stávalo samostatným povoláním. Pozornost této profesi ve svých dílech věnoval také J. A. Komenský. Zajímavostí je, že během posledních dvou staletí se nezměnily názory na poslání učitelské profese, jak dosvědčují historické dokumenty ze začátku 19. století. Pokud je srovnáváme se současnými publikacemi OECD (*Organisation for Economic Co-operation and Development*), tak jsou rovněž vytyčeny požadavky na učitelovy profesní kompetence.³¹ V dnešní době lze vyzorovat trend, kdy se do učitelů vkládají naděje, že „napraví svět“ prostřednictvím kvalitního vzdělávání. Je tedy velký politický zájem o kvalitní vzdělávání učitelů. Odborný zájem o tuto profesi, o jejich vzdělávání a kariéru, se promítá do řady výzkumných záměrů, projektů a monografií.³²

Jak je již uvedeno, učitelé by měli své povolání pojímat rovněž jako poslání. Tímto posláním na sebe učitel bere odpovědnost za svět, do něhož uvádí své žáky, protože na ně je zaměřeno výchovné a vzdělávací úsilí. „*Být učitelem – stát se nositelem výchovných idejí a ideálů vzdělanosti – znamená být v první řadě osobností.*“³³ Být osobností se nelze naučit. Učitel vychovává sám sebe, dokáže studovat sám sebe a odpovídá na otázky, zda je schopen

³¹ PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru*. 3. vyd. Praha: Portál, 2009, s. 136

³² WALTEROVÁ, Eliška et al. *Školství - věc (ne)veřejná: názory veřejnosti na školu a vzdělávání*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2010., s. 214

³³ KOŤA, Jaroslav. In: VALIŠOVÁ, Alena a Hana KASÍKOVÁ. *Pedagogika pro učitele*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, s. 15-24

vykonávat to, co požaduje od jiných. Zkvalitnění výuky v první řadě záleží na tom, jak učitelé pracují hlavně sami na sobě. Význam učitele ve společnosti je velmi široký, protože působí na žáky a tedy na jejich další rozvoj a zároveň i na rozvoj společnosti. Způsob výkonu jejich práce má výrazný podíl na formování lidských bytostí a na jejich budoucí individuální životní dráhu. Učitelé nejsou zástupci rodičů dítěte, ale spolupodílejí se na jeho výchově a vzdělávání, jsou tedy také odpovědní za jeho vývoj. Uvádějí žáky do života společnosti.³⁴

Zásadní význam ve vztahu učitel – žák mělo vydání díla od J. J. Rousseaua, které bylo ve své době zcela přelomové. V centru pozornosti výchovy a vzdělávání se ocitla osobnost žáka. Ačkoliv se jedná o utopistické dílo, změnilo tak pohled na dosud zakořeněné postupy vzdělávání. K zamyšlení vede ale i ta skutečnost, že ačkoliv byl J. J. Rousseau nespokojený s výchovou a společností jeho doby, sepsal toto dílo, kde si vymyslel svého imaginárního žáka Emila, tak ve svém reálném životě se nebyl schopný sám o své děti postarat. Tím se někdy liší teorie od praxe.³⁵

3.1 Profesionalizace učitelství

Mnoho povolání si během své historie prošlo profesionalizací, mezi ně můžeme zařadit i učitelství. Učitelé si prošli sebeuvědomovacími procesy a vyvinuli politické, odborné a organizační aktivity, v kterých se jim podařilo dosáhnout zcela reálných zlepšení a zabezpečení výkonu svého povolání. Profese jsou ve svém vývoji ovlivňovány potřebami společnosti a profesionály, kteří mezi sebou komunikují.

Výzkumy, které se tématu profesionalizace věnovaly, řadí mezi základní charakteristiky následující:

- plný úvazek v zaměstnání
- silná motivace či vědomí poslání
- ovládnutí specializovaného souboru vědomostí a dovedností
- orientace na služby ve prospěch klientů
- diagnostické dovednosti
- vztahy mezi klienty a profesionály budovány na důvěře
- etické a profesionální standardy pro své členy

³⁴ KOŤA, Jaroslav. In: VALIŠOVÁ, Alena a Hana KASÍKOVÁ. *Pedagogika pro učitele*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, s. 15-24

³⁵ ROUSSEAU, Jean-Jacques a CACH, Josef, ed. *J.J. Rousseau a jeho pedagogický odkaz: výběr z pedagogického díla*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1967. Z dějin pedagogiky, s. 9

- kodexy jednání
- profesionální asociace.³⁶

Co je znakem profesionalizace? Kritéria pro profesi učitele jsou:

- profese plní důležitou sociální roli
- vyžaduje speciální dovednosti
- potřebuje systematické vědění/vědomosti
- studium na vysokoškolské úrovni trvá delší dobu
- výrazná svoboda, svoboda v jednání
- má silnou profesní etiku, učitel je orientován na klientelu
- je otevřený k veřejnosti
- jeho veřejná role je spojena s vysokou společenskou prestiží a relativně dobrým platem
- ví nejen „jak něco funguje, ale také důvod, proč tomu tak je“
- profesionální jednání se vyznačuje reflexí a sebereflexí učitele.³⁷

Jako základ profesionálního výkonu zaměstnání učitele uvádí M. Schratz (2008) těchto pět domén:

1. Reflexe a schopnost rozpravy: Sdílení znalostí a dovedností
2. Profesní vědomí: Vnímání sebe sama jako odborníka
3. Kolegiálnost: Produktivní spolupráce
4. Schopnost řešit neshody
5. Osobní mistrovství³⁸

Společnost začíná hledat cesty k podpoře professionalismů učitelů pro informační společnost. Reformy učitelského vzdělávání byly zahájeny již v 90. letech minulého století. Vycházejí z potřeb informační společnosti, které rekonstruují profesní standard a vytvářejí předpoklady pro celoživotní vzdělávání a profesní rozvoj učitelů.³⁹

Česká společnost prošla výraznou změnou vzdělávání, mění se i společenská očekávání a nároky na učitelkou profesi. V českém prostředí se zatím neprosadila idea expertnosti

³⁶ KOŤA, Jaroslav. In: VALIŠOVÁ, Alena a Hana KASÍKOVÁ. *Pedagogika pro učitele*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, s. 15-24

³⁷ SCHULZ, Dieter, Aida KRUZE a Wolfgang LIPPEKE. *Lehrerbildung in Europa: Lehrerbildung für Europa*. Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, 2005, s. 32

³⁸ SCHRATZ, Michael a Christian KRALER. *Wissen erwerben, Kompetenzen entwickeln: Modelle zur kompetenzorientierten Lehrerbildung*. Münster: Waxmann Verlag GmbH, 2008, s. 129-135

³⁹ WALTEROVÁ, Eliška, ed. *Rozvoj národní vzdělanosti a vzdělávání učitelů v evropském kontextu: výzkumný záměr: výstupy řešení za rok 2001*. Praha: Univerzita Karlova, 2002, s. 130

učitele a důraz na profesní znalosti a dovednosti. Dlouhé, univerzitní vzdělávání, které je také znakem profese, bylo v posledních letech zpochybňováno vzdělávací politikou. Profesní standard, etický kodex a profesní komora nejsou také naplněny, i když jsou to klíčové znaky skutečné profese. Samotní učitelé nepřijali profesní autonomii a odpovědnost, nepovažují ji jako vyjádření důvěry společnosti v profesionalitu učitelů. Lze konstatovat, že cesta k učitelství, jako k opravdové, expertní profesi bude v našich podmínkách ještě dlouhá a obtížná. Tento stav je mimo jiné ovlivněn i tím, že učitelé byli řadu let nuceni pracovat v podmínkách tzv. omezené profesionality. Tyto modely jsou typické pro centralizované vzdělávací systémy. Učitelé byli považováni za vykonavatele kurikula, měli minimální profesní autonomii. Jejich práce spočívala v plnění osnov, tedy v předávání předepsaného a popsaného učiva na základě doporučených metod. Někteří učitelé si během let na tuto pozici zvykli, měli zúženou vlastní odpovědnost, a nyní se již nechtějí nebo nemohou od ní odpoutat. Snahy o proměnu školního vzdělávání vyžadují zásadní proměny učitelé profese. Je nutné pozměnit profesní kompetence, které jsou potřebné pro kvalitní výkon učitelství, funkce a klíčové cíle školy, kvalitní výuku a strategii učení. Tyto snahy byly provedeny prostřednictvím kurikulární reformy.⁴⁰

K posílení profesionalizace učitelů v České republice vznikla v roce 2008 Asociace profese učitelství. Je to profesní, nepolitická organizace, jejímž cílem je podílet se na řešení otázek, které se dotýkají současného stavu učitelé profese i jejího budoucího vývoje. Asociace je zaměřena na podporu rozvoje profesní kvality učitele, na formulování kvalifikačních předpokladů pro výkon této profese, na proměny vzdělávání učitelů, na podporu profesního rozvoje učitelů v praxi. Úsilí Asociace profese učitelství je tedy přímo zaměřeno na učitele, aby i oni sami chtěli zlepšit své postavení, pomáhali jejich osobnímu růstu, jejich profesionalizaci. Chce, aby se sami učitelé aktivně účastnili svého profesního rozvoje, aby se zajímali o kvalitu své profese a rozvíjeli své pracovní znalosti a kompetence. Asociace profese učitelství chce ovlivňovat vzdělávací politiku v našem státě. Chce se vyjadřovat ke klíčovým závěrům a ovlivňovat veřejné mínění o škole a učitelství. Vznik této asociace by měl být chápán, jako první krok k vytvoření profesní komory, která by měla pečovat o kvalitu profese učitele.⁴¹

⁴⁰ SPILKOVÁ, Vladimíra. In: KRYKORKOVÁ, Hana a kol. *Učitel v současné škole*. Vyd. 1. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2010, s. 33-43

⁴¹ O naši organizaci. TOMÁŠEK, František, Vladimíra SPILKOVÁ. *Asociace profese učitelství ČR: Profesní nepolitická organizace* [online]. 2008 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: http://www.apu-cr.cz/o_nasi_organizaci.html

3.2 Učitel v Evropě

Poslední dobou jsou snahy vytvořit „postavu“ evropského učitele. Probíhají různé výzkumy, které zjišťují, zda má smysl vytvářet určité vzdělání pro „evropské učitele“, nebo zda je vůbec možné do budoucna navrhnout takové vzdělávání učitelů. Pozornost je zaměřena také na oblasti, které můžeme shrnout do následujících otázek:

- Jak se může zatraktivnit profese učitele v Evropě?
- Jaké vzdělávací vzory jsou k dispozici a kterým směrem by se měly dále rozvíjet?
- Jaké jsou podněty k získání nových učitelů a jsou k dispozici možnosti, které by zlepšily pracovní podmínky aktivních učitelů?

Některé země Evropské unie se potýkají s nedostatkem učitelů, a proto se zkoušejí nové možnosti kvalifikace, jako dálkové studium, model „práce a studium“, vzdělávání na předem určených a vhodných školách, přeškolení atd. Po Boloňské deklaraci se všechny členské státy Evropské unie shodly na obsahu, cílech a srovnatelné vzdělávací struktuře učitelů. Ty by měly být ukončeny bakalářskou nebo magisterskou závěrečnou zkouškou.

Byl vytvořen projekt studijního plánu „evropský učitel (*Europalehrer*)“. Stavba tohoto studijního plánu se řídí evropským vysokoškolským právem, imatrikulací univerzity/vysoké školy, evropským zkušebním řádem atd. Cílem studia je získání kompetencí, které umožňují vyučovat na evropských školách (sekundární školy II). K tomu je potřeba ovládat řeč země, ve které chce osoba vyučovat, disponovat moderními výukovými metodami, rozvíjet u žáků „evropskou dimenzi/vědění“. K přijetí k tomuto typu studia je zapotřebí mít ukončeno učitelské studium na magisterské úrovni. Studium by mělo trvat 4 semestry, během něhož se získá 120 ECTS kreditů. Je děleno na přednášky, semináře, cvičení a projekty.⁴²

V Bádensku-Württembersku je vzdělávací program nazvaný „evropské učitelství (*Europalehramt*)“, který je realizován na některých zdejších pedagogických vysokých školách. Studenti mají povinnost absolvovat jeden semestr v zahraničí. Mohou tam být činní i jako asistenti učitele, tím si mohou případně zkrátit pozdější povinný referendariát o 6 měsíců.⁴³

⁴² SCHULZ, Dieter, Aida KRUZE a Wolfgang LIPPKE. *Lehrerbildung in Europa: Lehrerbildung für Europa*. Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, 2005, s. 39-54

⁴³ DOMOVIĆ, Vlatka, Siegfried GEHRMANN, Jürgen HELMCHEN, Marianne KRÜGER-POTRATZ a Ana PETRAVIĆ. *Europäische Lehrerbildung: Annäherung an ein neues Leibild*. Münster: Waxmann Verlag GmbH, 2013, s. 33

3.3 Historie vzdělávání učitelů na území dnešní České republiky

V průběhu historie si i vzdělávání učitelů prošlo velkými změnami. Vždy nebyl kladen velký důraz na vzdělání těch, co vyučují další generace. Byly velké rozdíly mezi tím, zda se jedná o učitele primární školy nebo učitele vyššího vzdělávacího stupně. Na našem území byla cesta až k dnešnímu univerzitnímu vzdělávání studentů oboru učitelství 1. stupně dlouhá, plná zvrátů a neustálých změn. Jak již bylo několikrát zmíněno, vzdělávání bylo vždy spojeno s politikou a celkovým stavem ve společnosti země. V západních zemích se vzdělávání učitelů vyvíjelo odlišněji s ne tak prudkými zvraty a změnami. Tato část práce je zaměřena především na vzdělávání učitelů škol primárních.

Organizované vzdělávání učitelů primárních škol začalo v období tereziánských reforem, kdy prvními vzdělávacími institucemi byly preparandy, které poskytovaly spíše rozšířené učivo základní školy. Preparandy byly krátkodobé, tří až čtyřměsíční kurzy, které poskytovaly to nejnütnější vzdělání pro učitele. Jednalo se o základy didaktiky a metodik.⁴⁴ Studentům byly předávány způsoby, jak učit žáky základům čtení, psaní a počtům. V roce 1869 byly zřízeny učitelské ústavy, které však neměly významné postavení ve školském systému, protože neumožňovaly přístup k vysokoškolskému vzdělávání. Byly tedy předmětem kritiky a to i kvůli jejich pojetí a obsahu vzdělávání. Po učitelích se požadovala především praktická činnost, napodobování osvědčených metodik a vzorů. Nebyl kladen důraz na jejich pedagogicko-metodické a filozofické vzdělání, to se začalo měnit po roce 1918.⁴⁵ V roce 1869 bylo pro učitelské povolání velmi důležité vydání říšského, tzv. velkého školského zákona. Tímto zákonem se učitelstvo vymanilo z područí církve, ale zase spadalo pod státní byrokracii, což někteří nevnímali pozitivně. Zákon zkvalitnil úroveň učitelského vzdělání a povznesl učitelský stav. Zvýšil právní postavení učitele, stanovil výši platu pro učitele, zřídil penzijní fondy pro zajištění učitele ve stáří nebo v případě smrti a hlavně učinil z učitelství samostatnou profesi, která je zdrojem obživy.⁴⁶

O to, aby učitelé obecných (primárních) škol měli vysokoškolské vzdělání, se zasadil např. K. H. Borovský, G. A. Lindner nebo T. G. Masaryk. Učitelé se sami domáhali vyššího vzdělávání, a tak z vlastních prostředků zřídili soukromou školu vysokých studií pedagogických (Praha, Brno, Bratislava), kde vyučovali uznávaní vysokoškolští profesori,

⁴⁴ VÁŇOVÁ, Růžena. In: KRYKORKOVÁ, Hana a kol. *Učitel v současné škole*. 1. vyd. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2010, s. 11-21

⁴⁵ SPILKOVÁ, Vladimíra. *Proměny primární školy a vzdělávání učitelů v historicko-srovnávací perspektivě*. Praha: Pedagogická fakulta UK v Praze, 1997, s. 81

⁴⁶ VÁŇOVÁ, Růžena. In: KRYKORKOVÁ, Hana a kol. *Učitel v současné škole*. 1. vyd. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2010, s. 11-21

kteří se snažili zprostředkovat učitelům akademické vzdělání. V následujících letech nepřišla výrazná změna. V 30. letech 20. století proběhla diskuze o podstatě profese učitele a o pojetí učitelství. Bylo preferováno pojetí od Chlupa, které se vyznačovalo důrazem na znalost vyučovacích předmětů. V roce 1946 vznikly univerzitní pedagogické fakulty pro učitele 1. a 2. stupně základní školy. Tyto fakulty byly v akademických kruzích nechtěné a brzy byly opět zrušeny. Vznikla pedagogická gymnázia, vyšší pedagogické školy, Vysoká škola pedagogická a pedagogické instituty, které sjednotily studium učitelství 1. a 2. stupně základních škol. Když v roce 1964 byly opět zřízeny pedagogické fakulty, bylo studium učitelství pro 1. stupeň základní školy prodlouženo ze tří na čtyři roky. V roce 1976 přišla další změna, a to přísné oddělení vzdělávání učitelů pro 1. a 2. stupeň základní školy.⁴⁷ Studium učitelství pro první stupeň ZŠ (základní školy) tedy trvalo 4 roky. Byly zavedeny diskuze o podílu zastoupení pedagogicko-psychologické přípravy ve studiu. Rozdělení studia oborů učitelství odpovídá současným vzdělávacím trendům, i když k tomuto kroku došlo ještě za totalitního režimu.⁴⁸

Když na pedagogických fakultách došlo k zavedení vzdělávání učitelů pro 1. stupeň základních škol, řešila se i délka studia. První návrh bylo jen bakalářské studium pro učitele 1. – 5. ročníku ZŠ, které se postupem času prodloužilo až na studium magisterské. Jak je kladen důraz na praxi teď, tak lze tyto potřeby vidět i v minulosti. Byly argumentace pro praktický ráz učitelství. Studenti se musí naučit, jak vycházet s dětmi, jak vyložit látku, procvičovat, hodnotit, jak udržet kázeň ve třídě atd. Toho lze dosáhnout jen praktickými dovednostmi. Magisterské studium pro učitele 1. stupně základních škol se stalo tedy nutností v zájmu rozvoje společnosti. Je nutné, aby byly dítěti již v útlém věku položeny kvalitní základy vzdělanosti a osobnostního rozvoje. S dětmi by měli pracovat vysoce vzdělaní a lidsky vyzrálí učitelé.⁴⁹

3.4 Historie vzdělávání učitelů v německém prostředí

Vzdělávání učitelů v německém prostředí bylo v průběhu staletí plné změn. Trvalo dlouho, než se tato profese dostala do popředí zájmů, uznání a učitelé získali sebevědomé postavení.

⁴⁷ SPILKOVÁ, Vladimíra. *Proměny primární školy a vzdělávání učitelů v historicko-srovnávací perspektivě*. Praha: Pedagogická fakulta UK v Praze, 1997, s. 81

⁴⁸ WALTEROVÁ, Eliška, ed. *Rozvoj národní vzdělanosti a vzdělávání učitelů v evropském kontextu: výzkumný záměr: výstupy řešení za rok 2001*. Praha: Univerzita Karlova, 2002, s. 120

⁴⁹ SPILKOVÁ, Vladimíra. *Proměny primární školy a vzdělávání učitelů v historicko-srovnávací perspektivě*. Praha: Pedagogická fakulta UK v Praze, 1997, s. 80

Tato cesta byla propojena historickými, kulturními a hospodářskými okolnostmi své doby. V raném středověku má postavení učitele mnich. Když se lidé potřebovali naučit číst a psát, a to zpravidla obchodníci nebo měšťanstvo, vyhledávali vedle mnichů i písaře. Písaři většinou neměli dostatečné vzdělání. Zpravidla se jednalo o jedince, kteří měli znalosti latiny, ale z různých důvodů nedokončili své studium. Na přelomu 18. a 19. století se snažili učitelé o větší společenské uznání a vyšší finanční ohodnocení. 19. století se vyznačuje emancipačními tendencemi. Projevovaly se především v rámci osvobození od církevní a později státní kontroly nad školní výukou. Začala se projevovat profesní identita učitelů, začaly vznikat první učitelské asociace a do centra pozornosti společnosti se začaly více dostávat potřeby učitele, které se týkaly jejich finanční (existenční) situace. Specifické postavení v této době měly ženy – učitelky. V období Výmarské republiky stále ještě neměli učitelé akademické vzdělání.⁵⁰

Reformy ve školství byly zavedeny výmarskou ústavou, jednalo se o svobodu výuky, a dále měla tato reforma zajistit seberealizaci žáků, studentů a učitelů. Organizované vzdělávání učitelů začalo v Prusku v polovině 18. století. Rokem 1812 se začaly systematicky zavádět odborně vedené semináře pro učitele. Demokratické hnutí požadovalo od roku 1848 kompletní státní školství, centralizaci a především akademické vzdělávání učitelů na pedagogických akademiích.⁵¹

Šestileté studium, které mělo obsahovat vědecké vzdělání a rozšířené pedagogické a psychologické vzdělání pro učitele národních škol, bylo zavedeno v roce 1872. Od roku 1901 byla velká podpora dalšího vzdělávání učitelů, jeho lepšího postavení ve společnosti a přístupu k akademickému vzdělání. Odborní učitelé na reálných a středních školách, a také učitelé národních škol, byli vybíráni ze studentů teologie nebo filozofie. Povinné ústní, písemné a praktické zkoušky, a to z dějin pedagogiky, výchovy a vzdělávání, psychologie, a etiky, byly zavedeny roku 1872. Další byla skupina předmětů němčina/náboženství/dějiny, matematika/přírodní vědy, jazyky/kreslení/zpěv/cvičení. Od 19. století obsahovalo akademické vzdělání pro učitele zpravidla dva hlavní a dva vedlejší předměty. Od roku 1900 se stala všeobecně závaznou dvouletá přípravná služba s druhými státními zkouškami. S rozšířením vzdělávacích a výzkumných oborů a vůbec vědeckého pokroku vysokých škol

⁵⁰ WALZ, Ursula. *Eselarbeit für Zeisigfutter: Die Geschichte des Lehrers*. Frankfurt am Main: Athenäum Verlag GmbH, 1988, s. 12-16

⁵¹ ROTERMUND, Manfred, Günter DÖRR a Rainer BODENSOHN. *Bologna verändert die Lehrerbildung: Auswirkungen der Hochschulreform*. Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, 2008, s. 10

a akademií, dosáhl učitel svobody učení a jednoty výuky a výzkumu.⁵² Říšská školní rada se nemohla v roce 1920 shodnout na jednotném vzdělávání učitelů. Většina spolkových zemi upřednostňovala odborné vzdělání na vysoké škole nebo technické univerzitě. U modelu seminárního vzdělávání zůstalo jen Bavorsko a Württembersko. V Prusku se začaly v roce 1926 zavádět pedagogické akademie. Ty se orientovaly na budoucí povolání učitelů, pracovaly s odbornými školami a jejich učitelé se podíleli na praktickém výcviku.⁵³

Během 19. a 20. století se začínají v pedagogice objevovat kritické reflexe didaktického myšlení a školního charakteru. Objevuje se termín reformní pedagogika. V období nacistického Německa se musel učitel většinou rozhodnout mezi bezpodmínečnou podřízeností této ideologii, nebo se musel zřeknout svého povolání, s tím bylo většinou pak spojeno i jeho stíhání. Jeho profesní vědomí se muselo přizpůsobit nacistickému náhledu na svět, který byl spojen s pojmy jako „*Führerprinzip*“, rasová společnost, rasová výchova, rasový výběr, péče o rasu, atd.“. Učitel se musel bezpodmínečně podvolit tomuto smýšlení. Učitelé tehdejších elitních škol (Národně politické vzdělávací instituce nebo Škola Adolfa Hitlera) nepotřebovali žádnou specifickou přípravu nebo vzdělání. Hlavním kritériem jejich výběru byla především jejich loajalita k režimu.⁵⁴

Učitel v sovětské okupační zóně byl součástí pracovní třídy („*Arbeiter- und Bauernmacht*“). Byla zavedena jednotná škola, státní monopol na vzdělávání, marxistické učení, a projevovala se nesnášenlivost vůči víře. Od konce 50. let rostla politizace a ideologizace profesní učitelské etiky. Učitel v Německé demokratické republice dosáhl privilegií ve vzdělávání, byl přijat veřejností, měl sociální jistoty a taky celosvětově uznávaný úspěch ve všeobecném a speciálním vzdělávání.⁵⁵

Po roce 1945 byli spojenci západní zóny vyzváni k navrácení vzdělávacího systému dle státní struktury (*Bundesländer* – spolkové země). To přineslo rozmanitost vzdělávacího systému a různé přístupy demokratických organizačních struktur západních spojenců. Požadavek na profesionalistu učitelské profese se má zprostředkovat prostřednictvím humanisticky orientovaného vzdělávání a odborných kompetencí. Učitel by měl mít kvalifikované vzdělání, které je orientované především na potřeby trhu práce a které odpovídá společenským hodnotám. 90. léta 20. století jsou charakterizována kritikou stávajícího

⁵² ARNHARDT, Gerhard, Franz HOFMANN a Gerd-Bodo REINERT. *Der Lehrer: Bilder und Vorbilder*. Donauwörth: Auer Verlag GmbH, 2000, s. 91

⁵³ ROTERMUND, Manfred, Günter DÖRR a Rainer BODENSOHN. *Bologna verändert die Lehrerbildung: Auswirkungen der Hochschulreform*. Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, 2008, s. 11

⁵⁴ ARNHARDT, Gerhard, Franz HOFMANN a Gerd-Bodo REINERT. *Der Lehrer: Bilder und Vorbilder*. Donauwörth: Auer Verlag GmbH, 2000, s. 100

⁵⁵ Tamtéž, s. 105

vzdělávacího systému a s tím související pokusy o reformu.⁵⁶ Ačkoliv po 2. světové válce spojenci požadovali společné vzdělávání učitelů na univerzitách, země se nebyly schopny sjednotit na jednotné přípravě. V rámci vzdělávací expanze byly především na začátku 60. let vybudovány pedagogické vysoké školy. Vzdělávání učitelů pro základní, hlavní, reálné a speciální školy se vyznačuje hlavně teorií, praxí a zkouškami, které jsou vzájemně propojeny. Dále se člení na praxe ve školách městských a venkovských a během těchto praxí získávají studenti odborné dovednosti. Na základě rozhodnutí ministerstva pro vzdělávání v roce 1970 se vzdělání učitelů dělí na dvě části. První fáze obsahuje studium a druhou částí je přípravná služba/referendariát. Druhá fáze by měla mimo jiné umožnit větší význam praktického vzdělávání ve vzdělávání učitelů. V současnosti je na spolkové zemi a jejím politickém uspořádání, jak vypadá vzdělávání učitelů. Může být rozdílné dle struktury fází a míst vzdělávání učitelů, dle konstrukce a přechodů mezi fázemi, dle složení oboru z hlediska pedagogických předmětů, nebo rozsahu přednášek, atd.⁵⁷

Vzdělávání učitelů má v jednotlivých spolkových zemích řadu společných prvků. Vzdělání je realizováno zpravidla na vysoké škole, jen v Bádensku-Württembersku jsou pedagogické vysoké školy. Je možno studovat různé stupně učitelství, existují různé studijní programy. Členění jednotlivých studijních plánů pro učitele se orientuje zpravidla dle specifického školního systému dané spolkové země. Neexistuje žádný studijní program, který by zahrnoval všeobecné vzdělání pro všechny typy škol vzdělávacího systému. Studium obsahuje odborně-vědecké, didaktické a výchovně-vzdělávací vědy a školní praxe. Na studium navazuje přípravná služba/referendariát, kdy probíhá ve škole praktická příprava. Studium je ukončeno prvními státními zkouškami. Na studium navazující přípravná služba trvá, dle typu studijního programu, 18 – 24 měsíců. Přípravná služba je ukončena druhými státními zkouškami.⁵⁸

Po znovusjednocení Německa se přešlo z jednofázové profesní přípravy učitelů na dvoufázovou přípravu, která je ukončena státními zkouškami. Ve snaze o vytvoření společného evropského vysokoškolského prostoru (Boloňský proces), prodělává vzdělávání učitelů na počátku 21. století kompletní strukturální reformy. Přeměna na modularizované studijní programy je spojena i se zavedením ECTS kreditového systému. V nových spolkových zemích je vzdělávání učitelů rozděleno do tří fází, a to na vysokoškolské studium, přípravnou službu, a další vzdělávání. S cílem podpořit spolupráci těchto tří oblastí, byly na

⁵⁶ ARNHARDT, Gerhard, Franz HOFMANN a Gerd-Bodo REINERT. *Der Lehrer: Bilder und Vorbilder*. Donauwörth: Auer Verlag GmbH, 2000, s. 112

⁵⁷ ROTERMUND, Manfred, Günter DÖRR a Rainer BODENSOHN. *Bologna verändert die Lehrerbildung: Auswirkungen der Hochschulreform*. Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, 2008, s. 11

⁵⁸ BELLENBERG, Gabrielle a Anke THIERACK. *Ausbildung von Lehrerinnen und Lehrer in Deutschland: Bestandsaufnahme und Reformbestrebungen*. Opladen: Leske + Budrich, 2003, s. 21-22

vysokých školách založeny ústřední orgány (např. Centra pro vzdělávání učitelů – *Zentrum für Lehrerbildung*).⁵⁹

3.5 Příprava budoucích učitelů

Během přípravy studentů učitelství je kladen důraz na konstruování studentova profesního „Já“. Je to schopnost uvědomit a ujasnit si základní pedagogickou filozofii a zjistit, co student sám považuje za důležité a o co bude během své učitelské činnosti usilovat. Je to základ pro studentovo pojetí výuky, které pak zásadně ovlivní uvažování, rozhodování a další činnost s jeho budoucími žáky.⁶⁰

Učitelé jsou připravováni pro různé druhy a stupně škol. Tato příprava je realizována většinou prostřednictvím vysokoškolského studia. Tématy diskuzí jsou většinou otázky, co má tvořit obsahovou náplň přípravy učitelů, jaká by měla být optimální proporce mezi pedagogickou a odbornou složkou přípravy, a jak velký podíl by měla představovat v přípravě učitelů teoretická a praktická složka výcviku. Z toho vychází následné koncepce učitelské přípravy, které se snaží určit, co má tvořit náplň profesní přípravy budoucích učitelů. Přípravu by měly tvořit tyto složky:

1. odborně předmětová (aprobační předměty)
2. pedagogicko-psychologická
3. praktická (návčik dovedností)
4. všeobecný základ.⁶¹

Příprava učitele, kterou tvoří uvedené složky, by měla směřovat ke vzdělání učitele, který bude disponovat určitými schopnostmi. Vzdělávací politika podporuje kvalitu učitelů a jsou vymezeny podmínky, které označují kvalitu učitele. Role učitelů se mění a jsou vyžadovány stále nové vědomosti a dovednosti. Je kladen důraz na hluboké vědomosti vyučovaného předmětu, porozumění mu, a také na používání různých pedagogických přístupů. V sociálním prostředí dochází ke změnám, které se týkají kulturního a jazykového složení dětí, struktury

⁵⁹ NÉMETH, András a Ehrenhard SKIERA. *Lehrerbildung in Europa: Geschichte, Struktur und Reform*. Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH, 2012, s. 85

⁶⁰ MAZÁČOVÁ, Nataša. (Ne)strukturovaný model přípravy učitelů očima studentů. *E-Pedagogium: Nezávislý odborný časopis pro interdisciplinární výzkum v pedagogice*. 2013, roč. 2013, III, s. 7-23

⁶¹ PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru*. 3. vyd. Praha: Portál, 2009, s. 137

rodin a vyšší účasti žen v pracovním procesu. I z toho vychází definice kvalit učitele, které zahrnují následující:

1. vědomosti v oblasti kurikula daného předmětu
2. pedagogické dovednosti včetně souboru vyučovacích metod a technik
3. schopnost sebereflexe a sebekritiky
4. empatie a angažovanost ve vztahu k druhým
5. manažerské kompetence, které se vztahují ke třídě, ale i mimo ni.⁶²

V dnešní době je kladen důraz na měnící se role, status a profesionalizaci učitelů. Musí se vyrovnávat s potřebami současného světa, potřebou rozvinutých sociálních, interkulturních dovedností. Musí se učit vyrovnávat se s nejistotami a riziky současného světa, učit se, jak sdílet sociální sítě atd.⁶³

Na českých pedagogických fakultách se v praxi nedaří realizovat určitou rovnováhu mezi podílem teoretické přípravy a dovednostní přípravy. Proto jsou u nás, ale i v zahraničí, sestavovány teoretické modely profesní kompetence učitele. Je v nich popsáno a zdůvodněno to, co musí budoucí učitel znát a vykonávat, aby pak byl skutečným odborníkem ve své profesi. Učitelská profese zahrnuje činnosti ve vyučování i činnosti mimo vyučování. Byly proto vytvořeny četné modely profesních kompetencí pro učitele, u nás zejména model kompetencí pro učitele primární školy. Lze tedy říci, že tyto kompetence „...představují souhrn způsobilostí, kterými by měl být vybaven učitel, aby mohl efektivně vyučovat a vychovávat i zdokonalovat svoji pedagogickou činnost a které by měly být utvářeny a kultivovány u studentů učitelství.“⁶⁴ Kompetence dle E. Erauta lze dělit podle jejich pojetí, a to na behavioristické, osobnostní, kognitivní a profesní. Dle behavioristického pojetí by požadavky výcviku nebo vzdělávání měli zvládnout všichni vzdělávání jedinci. Osobnostní pojetí klade důraz na rozlišení obecnějších dispozic, jako schopnosti, dovednosti, vlastnosti, průměrných jedinců a špičkových profesionálů. Dle kognitivního pojetí je kompetencí to, co jedinec zná a dovede udělat za ideálních okolností, ale výkonem je skutečná činnost subjektu v reálných podmínkách. Poslední je profesní pojetí, kde kompetence představuje široký pojem. Kompetence zahrnuje znalosti organizace a plánování práce, inovace a další kvality efektivnosti, které daná profese vyžaduje. Odborníci se přiklánějí ke kognitivnímu pojetí

⁶² ŠVECOVÁ, Jana, ed. a VAŠUTOVÁ, Jaroslava, ed. *Problémy učitelské profese ve světě*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997. 130 s. Access to Documents '97, s. 16

⁶³ WALTEROVÁ, Eliška. Zpráva Sekce srovnávací pedagogiky České pedagogické společnosti. *Pedagogická orientace*. 2013, roč. 23, č. 5, s. 753 -758

⁶⁴ ŠVEC, Vlastimil, ed. *Pedagogická příprava budoucích učitelů: problémy a inspirace*. Brno: Paido, 1999, s. 18

pedagogických kompetencí a částečně k pojetí profesnímu.⁶⁵ K pedagogickým kompetencím patří zvládnutí poznatků, které jsou spojené s vytvářením předmětové identity. Učitel nemá být jen znalcem oboru, měl by znát i podmínky rozpracování a vytváření poznání. Dále by si měl osvojit zvládnání procesů učení žáků.⁶⁶

Klíčové kompetence učitele dle Spilkové jsou:

- kompetence psychodidaktické
- kompetence pedagogické
- kompetence komunikativní
- kompetence diagnostické a intervenční
- kompetence poradenské a konzultativní
- kompetence reflexe vlastní činnosti.

Pedagogické kompetence tvoří souhrn způsobilostí, které jsou jak vrozené tak získané učením a praktickou pedagogickou činností. Těmito kompetencemi by měl být učitel vybaven, aby mohl efektivně vyučovat. Tyto kompetence by měly být utvářeny, kultivovány i zdokonalovány u studentů učitelství. Složky, které mohou doplňovat pedagogické kompetence, jsou osobnostní vlastnosti, studentovo pojetí výuky apod.⁶⁷

Nejobecnější formulací vzdělávacích cílů je koncept „čtyř pilířů“ vzdělávání od J. Delorse: učit se poznávat (*learning to know*), učit se jednat (*learning to do*), učit se žít společně (*learning to live together*) a učit se být (*learning to be*).⁶⁸

3.6 Teorie a praxe v pedagogické přípravě

Teorie a praxe je součástí mnoha studijních oborů, nevztahuje se pouze na programy vzdělávání učitelů. Aby byla příprava budoucích učitelů efektivní, musí být oba tyto prvky vyváženy a propojeny. Vztah teorie a praxe se v pedagogické přípravě projevuje pojetím psychologických a pedagogických předmětů, návazností předmětů, různorodým rozsahem předmětů a hlavně pojetím praktické výuky studentů v jednotlivých etapách studia. Smyslem

⁶⁵ ŠVEC, Vlastimil, ed. *Pedagogická příprava budoucích učitelů: problémy a inspirace*. Brno: Paido, 1999, s. 18

⁶⁶ Tamtéž, s. 20

⁶⁷ ŠVEC, Vlastimil, ed. *Pedagogická příprava budoucích učitelů: problémy a inspirace*. Brno: Paido, 1999, s. 22

⁶⁸ DELORS, Jacques. *Learning: the treasure within: the treasure within*. Paris: UNESCO Publ., 1996, s. 97

pedagogické přípravy je spojování teorie a praxe, avšak realita je trochu jiná.⁶⁹ V pedagogické praxi se prověřuje úroveň a propojenost přípravy učitele ve všech jejích složkách. Příprava učitelů je značně náročná a kromě toho musí učitelé svoji odbornou způsobilost neustále doplňovat během výkonu své profese.⁷⁰

Dle hlasů odborníků je současný obsah přípravy učitelů stále neuspokojivý. Absolventi to pocítují především se svými potřebami v praxi. Nejvíce je kritizováno právě to, že studium učitelství je stále nedostatečně přizpůsobeno praxi, nepřipravuje absolventy na některé manažerské a evaluační aktivity, které toto povolání vyžaduje konat.⁷¹ Sami studenti učitelství dávají přednost pedagogické praxi před pedagogickou teorií. Dle nich je praxe nejpřínosnější částí učitelského studia. Jak studenti učitelství, tak jejich vzdělavatelé na vysoké škole se shodují v tom, že akademické vzdělávání budoucích učitelů nepřipravuje pro školskou praxi.⁷²

Efektivní strategie, která vede ke zkvalitnění vzdělání je úspěšná, pokud jsou následující body uplatňovány společně.

- konkrétní, specifické, hluboké vzdělávání pro učitele
- pomoc žákům ze strany učitelského sboru
- pozorování podobných projektů v jiných třídách, školách
- pravidelné setkání, soustředující se na praktické problémy
- účast učitelů na rozhodování o programech a projektech školy
- vývoj místních projektových materiálů
- účast ředitelů a vedení škol ve vzdělávacích programech.⁷³

Politika, která je vyvíjena a realizována, aby vedla ke zkvalitnění přípravy učitelů, by měla být jednotná. Zahrnuje tyto strategie – získávat kvalitnější uchazeče, zlepšit obsah a postavení učitelského vzdělání, důkladněji monitorovat programy, zkvalitnit vzdělavatele učitelů a zkvalitnit praktické vyučování.⁷⁴

Důležitý je i výběr kvalitních cvičných učitelů a jejich metodické vedení. Cviční učitelé posuzují chování studenta ve třídě, dávají studentům rady, jak se určitým způsobem

⁶⁹ ŠVEC, Vlastimil, ed. *Pedagogická příprava budoucích učitelů: problémy a inspirace*. Brno: Paido, 1999, s. 94

⁷⁰ PAŘÍZEK, Vlastimil. *Učitel a jeho povolání: (analýza učitelské profese)*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. Pedagogické studie, s. 31

⁷¹ PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru*. 3. vyd. Praha: Portál, 2009, s. 137

⁷² ŠVEC, Vlastimil. *Pedagogické znalosti učitele: teorie a praxe*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005. Řízení školy, s. 89

⁷³ ŠVECOVÁ, Jana, ed. a VAŠUTOVÁ, Jaroslava, ed. *Problémy učitelské profese ve světě*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997. 130 s. Access to Documents '97, s. 56

⁷⁴ KOŤA, Jaroslav. In: KRYKORKOVÁ, Hana a kol. *Učitel v současné škole*. 1. vyd. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2010, s. 57-76

propracovat k učitelské profesi. Měli by také studenty motivovat, podněcovat je k aktivitám ve třídě apod.⁷⁵ S motivováním studentů by měli vzdělavatelé učitelů začít již v 1. ročníku jejich studia. Studenty by měli vést k zamýšlení se nad sebou jako budoucím učitelem. Student by si měl uvědomovat, jak zdokonalovat své pedagogické znalosti, rozvíjet svoji pedagogickou kondici apod.⁷⁶

Někteří autoři upozorňují na menší rozsah pedagogických praxí, ve srovnání se zahraničím. Dále jsou nedostatečně využívány zkušenosti studentů z praxí v průběhu jejich studia na fakultě. Jako nejvíce účinná je dle některých autorů souvislá praxe. Profesionální rozvoj studentů učitelství, ve kterém dochází k prolínání teorie a praxe, popsala V. Spilková ve čtyřech stupních.

1. stupeň – je zde zahrnut osobnostní vývoj, jehož cílem jsou sebereflektivní rozvoj, autodiagnostické a autoregulační kompetence. Studenti by se měli sami zamýšlet nad svým rozvojem, nad svým budoucím učitelským povoláním. Důležitý je také v tomto stupni rozvoj verbální komunikace.
2. stupeň – zde by si měli studenti osvojit sociálně komunikativní a didaktické dovednosti při práci s dětmi.
3. stupeň – důležitý stupeň, ve kterém dochází k orientaci studenta na učivo. Mělo by docházet k propojování didaktik s pedagogickou praxí.
4. stupeň – studenti si vytvářejí základy vlastního pojetí výuky. Je to vyvrcholení praktické přípravy.⁷⁷

Termínem teorie by se mělo v pedagogické přípravě chápat „*soubor zobecněných poznatků o výuce a výchově, které mají studentům usnadnit projektování a realizaci didaktických situací ve vyučovací hodině*“⁷⁸. Různé poznatky, které se k teorii vztahují, by měly být studentům objasněny, buď modelově, anebo podle situací a událostí, které prožijí ve třídě. Praxí se rozumí praktická pedagogická činnost studentů, tedy činnost studentů na školách, kde konají hospitace a pedagogické výstupy. Druhým významem je praktická vyučovací činnost učitelů, ředitelů a i učební činnost žáků ve školách.⁷⁹

⁷⁵ ŠVEC, Vlastimil, ed. *Pedagogická příprava budoucích učitelů: problémy a inspirace*. Brno: Paido, 1999, s. 97

⁷⁶ ŠVEC, Vlastimil. *Pedagogické znalosti učitele: teorie a praxe*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005. Řízení školy, s. 83

⁷⁷ ŠVEC, Vlastimil, ed. *Pedagogická příprava budoucích učitelů: problémy a inspirace*. Brno: Paido, 1999, s. 97

⁷⁸ Tamtéž, s. 94

⁷⁹ Tamtéž, s. 94

Takto by se dal popsat vztah mezi teorií a praxí a situací v našem vzdělávacím systému, která zatím nevyznívá moc příznivě, avšak tento problém není jen na našem území. Zlepšení praktické zkušenosti studentů není vize vzdělávacích strategií jen v České republice. I mnohé další státy, které jsou součástí různých výzkumů, chtějí zlepšit praktickou přípravu studentů učitelství, která je rovněž dle jejich názorů nedostatečná. Studenti učitelství nemají v současné době tolik příležitostí osvojit si vyučovací strategie a dovednosti, které by měly vést k tomu, aby se stali úspěšnými učiteli. V některých zemích existují koncepce přípravy učitelů, která umožňuje studentům vstoupit do školního prostředí již během studia. Studenti se mohou více soustředit na školní realitu a získat praktické pedagogické dovednosti.⁸⁰

V Německu nebo i v USA dochází k přímé kontrole obsahu, tak kvalitě učitelských vzdělávacích programů. Učitelé v přípravném vzdělávání musí vykonat specifickou zkoušku jako součást své přípravy. V Německu je tato zkouška (*Zweites Staatsexamen*) vykonána předtím, než lze získat učitelskou definitivu. Jiné země mají jiné orgány, kde jsou monitorovány profesionální kompetence a praxe, které mají mít uchazeči o učitelské zaměstnání.⁸¹

3.7 Profil učitele pro 1. stupeň základní školy

Profil absolventa studia učitelství pro 1. stupeň základní školy tvoří jak souhrn jeho profesionálních znalostí, tak obsáhlý základ všeobecného vzdělání. To zahrnuje absolventovu vysoce kulturní a morální vyspělost, odpovědnost a samostatnost. Absolvent bude vyučovat převážnou většinu předmětů daného učebního plánu, plnit funkci vychovatele, a proto se předpokládá jeho vysoké všeobecné vzdělání, osvojení znalostí národní kultury, tradic, dětské literatury, divadla, filmu a dalších obsahů, které působí na děti mladšího školního věku. Předpokládá se, že absolvent má zájem o společenské dění, má důkladnou znalost pedagogických, psychologických a sociálních zákonitostí výchovně-vzdělávacího procesu a ovládá základy didaktiky vyučovacích předmětů. V pedagogické a psychologické oblasti má znalosti z metodologie pedagogických věd a základní konstruktivní, organizátorské

⁸⁰ ŠVECOVÁ, Jana, ed. a VAŠUTOVÁ, Jaroslava, ed. *Problémy učitelské profese ve světě*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997. Access to Documents '97, s. 63

⁸¹ Tamtéž, s. 61

a komunikativní dovednosti, tím je schopen provádět charakteristiky vývoje dětí mladšího předškolního věku.⁸²

Než se ze studenta učitelství stane absolvent tohoto studia, musí úspěšně projít přípravou na učitelské povolání. Tato příprava je proto koncipována tak, aby v budoucnu absolvent mohl vykonávat učitelskou činnost na vysoké odborné úrovni. Jak na území České republiky, tak v ostatních zemích je tendence, aby se vzdělávání učitelů neustále časem zdokonalovalo. Zdokonalování vychází ze společenských potřeb. V minulosti však sami učitelé iniciovali zlepšení svého profesního vzdělávání. Dnes je ucelený systém vzdělávacích zařízení, která učitele pro jejich budoucí povolání připravují formou denního studia, studiem při zaměstnání a postgraduálním studiem.⁸³

U přípravy k výkonu povolání, jako je učitelství, je důležitá pedagogická a psychologická kvalifikace učitele. Samozřejmě je nutné, aby byl budoucí učitel připraven k odborné výuce předmětů jeho aprobace, pedagogické činnosti, práci se žáky apod. V čem tedy spočívá tato příprava? Ještě před počátkem studia by měl student učitelství projevovat určitý zájem o pedagogické prostředí, a tím mít dané předpoklady pro studium tohoto oboru. V Německu ukazují zkušenosti, že většina studentů učitelství již před vstupem do učitelského studia měla z pedagogického prostředí nějaké vlastní zkušenosti. Tyto zkušenosti získali většinou v mládežnických organizacích, sportovních klubech, zájmových klubech atd. Tito studenti tedy již od počátku studia disponují určitými návyky, které během působení v těchto organizacích získali. Tyto znalosti mohou později využít ve vyučování.⁸⁴

Pedagogická a psychologická kvalifikace učitele se projevuje v hluboké znalosti žáků a jejich výchovného prostředí. Ve znalosti cílů, metod, organizačních forem a prostředků. Všechny tyto dané vědomosti, dovednosti i schopnosti vedou k naplnění výchovně-vzdělávacích cílů v jednotném procesu, v jehož průběhu učitel využívá obsahu učiva, který směřuje k pedagogické činnosti. Je nutno výchovně-vzdělávací proces řídit tak, aby bylo dosaženo kvalitních výsledků. Tyto cílové kvality jsou vědomosti, dovednosti, návyky, schopnosti, zájmy, názory, postoje a vlastnosti. Ty jsou vyjádřeny v plánu učitele. Učitel je vidí konkrétněji při práci s žáky a při vyučování je přizpůsobuje dle úrovně své třídy. Specializovaná odbornost učitele znamená zvládnutí teoretických základů vyučovacích předmětů jako vědního oboru, včetně teorie vyučování. Mělo by to být na úrovni nejnovějších

⁸² OPATŘIL, Stanislav. *Pedagogika pro učitelství prvního stupně základní školy*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 72

⁸³ BOČKOVÁ, Věra a Libuše PODLAHOVÁ. *Příprava učitele na vyučování*. 1. vyd. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1990, s. 5

⁸⁴ ŠVECOVÁ, Jana, ed. a VAŠUTOVÁ, Jaroslava, ed. *Problémy učitelské profese ve světě*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997. Access to Documents '97, s. 103

poznatků vědy a výzkumu a je nutno neustále obnovovat a doplňovat nabyté vědomosti. Příprava učitelů 1. stupně základních škol vychází z předpokladu, že na nich závisí úspěšná adaptace dítěte na školu a jeho další tělesný, duševní, sociální a mravní vývoj v průběhu mladšího školního věku, tak i v dalších obdobích života. Na 1. stupni základní školy závisí, jaké základy vzdělání budou položeny a jak se zahájí utváření osobnosti dítěte a jeho vrůstání do společnosti.⁸⁵ „*Učitel, který neumí své znalosti z odborné, pedagogické a psychologické oblasti použít ve výchovně vzdělávacím procesu, není přínosem ani pro žáky, ani pro společnost.*“⁸⁶ Jde o přípravu učitele na vedení výchovně vzdělávacího procesu u žáků různých věkových stupňů, kteří se nacházejí v různých úrovních tělesného a duševního vývoje, v různých podmínkách kolektivní výchovy. Učitel musí být schopný předávat nové poznatky žákům. Na jeho schopnostech závisí efektivita jeho práce.⁸⁷

Učitelství ve třídách prvního stupně základní školy spočívá především ve zdůrazněné orientaci na osobnostní rozvoj začínajícího žáka. Učební činnosti tento rozvoj intenzivně podněcují. V mladším školním věku má řízené učení specifické charakteristiky, které závisejí jak na individuálních, tak na věkových zvláštěnostech, a velmi rychle se mění v porovnání s dalšími vývojovými etapami. Učitel by měl být profesionálně připraven porozumět žákovi a pochopit jeho obtíže v adaptaci na školní prostředí i školní práci.⁸⁸

Ve struktuře učitelovy osobnosti se vypracovává pedagogický talent (potenciální struktura činností), pedagogické mistrovství (struktura reálných schopností) a pedagogický takt (struktura dovedností). Vlohy k učitelství se v reálné podobě projevují jako hlasové a zrakové schopnosti, jako melodičnost a intonace. Jako prvořadé schopnosti se považují schopnosti intelektové. Je to schopnost pozorovat, poznávat, tvořit a hodnotit, spojovat osobní zkušenosti a poznatky. Struktura těchto pedagogických schopností je plastická a projevuje se jako talent. Učitel musí mít ke své práci tvůrčí přístup. Jde o samostatné řešení problémů a didaktických nebo výchovných situací, schopnost kombinovat teoretické poznatky a pedagogické zkušenosti. Pedagogický takt je několik způsobů učitelova jednání. Je to způsob posuzování, rozhodování a řešení výchovných situací, logika nebo i estetika. Pedagogický takt je možno chápat jako intuitivní umění, které se nedá naučit.⁸⁹

⁸⁵ OPATŘIL, Stanislav. *Pedagogika pro učitelství prvního stupně základní školy*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 74

⁸⁶ BOČKOVÁ, Věra a Libuše PODLAHOVÁ. *Příprava učitele na vyučování*. 1. vyd. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1990, s. 5

⁸⁷ Tamtéž, s. 5

⁸⁸ KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana, ed. a PUPALA, Branislav, ed. *Předškolní a primární pedagogika = Predškolská a elementárna pedagogika*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001, s. 223

⁸⁹ OPATŘIL, Stanislav. *Pedagogika pro učitelství prvního stupně základní školy*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 76

A jakými znaky lze rozlišit dobrého od špatného učitele (nejen prvního stupně)? Na prvním místě je učitelova identifikace s centrální dimenzí této profese, je to určitá „identita učitele“. Jako další znak můžeme označit osobnostní vlastnosti učitele – kreativita, čestnost, spravedlivost, tolerance, nestrannost, nezaujatost, trpělivost, vtipnost. Dalším znakem je schopnost sociální komunikace s lidmi, a to nejen se žáky. Správné vedení třídy, neboli třídní management, je také důležitá schopnost u učitele. Umění správně zprostředkovat a vysvětlit učební látku žákům je rovněž důležitým znakem dobrého učitele. Učitel musí mít samozřejmě i odborné znalosti a kompetence předmětu, který vyučuje.⁹⁰

3.8 Obraz profese učitele ve společnosti

V této části práce uvedeme některé zajímavosti učitelského povolání, které jsou často zmiňovány. Lze je také označit jako mýty, které jsou zakořeněny nejen v české společnosti. Jedná se o mýtus nízké prestiže učitelského povolání, který ovšem není jednoznačný. Učitelé se v žebříčcích prestižních povolání drží na předních místech, ale finanční ohodnocení u „prestižnějších“ profesí je vyšší než právě u nich. Dalším mýtem je sebepodceňování učitelů. Jejich práce má intelektuální povahu, tudíž výsledky jejich práce jsou špatně vykazatelné. Dále se sem řadí feminizace ve školství. Tento stav je ovlivněn vývojem v minulosti a přitažlivostí této profese pro ženy.⁹¹ Když byly srovnávány různé vysokoškolské obory, tak obor učitelství byl chápán jako průměrně prestižní obor. Nepotvrdilo se, že by tento obor byl považován ve společnosti jako neatraktivní směr vysokoškolského studia.⁹² Naopak další odborná šetření bohužel ukazují nízký zájem absolventů učitelství nastoupit po vystudování do školství. Souvisí to se zmíněným nedostatečným finančním a společenským ohodnocením, neperspektivností zaměstnání, nepříznivou situací ve školství nebo vysokými nároky učitelské profese.⁹³

V očích veřejnosti jsou často názory na profesi učitele velmi rozdílné. Názory na to, zda je jejich práce ohodnocena finančně dobře či špatně, jsou různé. Jestli tráví v práci více nebo

⁹⁰ ROTERMUND, Manfred, Günter DÖRR a Rainer BODENSOHN. *Bologna verändert die Lehrerbildung: Auswirkungen der Hochschulreform*. Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, 2008, s. 161

⁹¹ KOŤA, Jaroslav. In: VALIŠOVÁ, Alena a Hana KASÍKOVÁ. *Pedagogika pro učitele*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, s. 15-24

⁹² WALTEROVÁ, Eliška et al. *Školství - věc (ne)veřejná: názory veřejnosti na školu a vzdělávání*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2010, s. 228

⁹³ WERNEROVÁ, Jana. Hodnocení profesní přípravy studenty učitelství a jejich postoje k profesi. *E-Pedagogium: Nezávislý odborný časopis pro interdisciplinární výzkum v pedagogice*. 2013, roč. 2013, III, s. 24-37

méně času než lidé v jiných povoláních, je také předmětem debat. Mají více volných dnů a jednodušší práci? Je práce s dětmi snadná nebo vyčerpávající?

Dle médií jsou i v Německu rozšířená klišé o učitelích, která kolují často i u nás. Němečtí učitelé mají hodně volna, krátkou pracovní dobu a vydělají si dost peněz. Dle německého výzkumného projektu QaAGiS (*Qualität, Arbeit und Gesundheit in Schulen*), který tento výzkum o učitelích v Německu prováděl, má německý učitel i po odečtení dnů, kdy se věnuje sebevzdělávání, třídním schůzkám, přípravě k výuce apod. 30 volných dnů, podobně jsou na tom i čeští učitelé. Platy německých učitelů jsou oproti českým učitelům velmi rozdílné. A poslední věc, tedy krátká pracovní doba, vyšla v závěru na 56 hodin týdně, kterou učitel věnuje kromě výuky svému zaměstnání. Jsou sem zařazeny přípravy na výuku, vyhodnocení hodin, dozory, kontakt s rodiči, schůze, konzultace s kolegy, úkoly třídního učitele atd.⁹⁴

Samozřejmě je nutné brát takové informace s menším odstupem a snažit se vytvořit objektivní náhled na danou problematiku, nicméně je zajímavé sledovat reakce veřejnosti a jejich názory na dané téma. Ty jsou velmi rozdílné a zahrnují jak kladné, tak negativní názory, které lze sledovat v domácích i v německých člancích.

Dalším velkým problémem je „stárnutí učitelské profese“. Ve vyspělých zemích přibývá učitelů ve vyšších věkových kategoriích a naopak klesá počet učitelů mladších. Vyšší věk učitelů může mít pozitivní vliv na kvalitu edukačního procesu. Učitel vykonává profesi déle, má tedy více zkušeností, delší praxi. Druhá věc je ta, že u starších učitelů často dochází k tzv. vyhoření (*burn out efekt*). Učitel je méně ochotný ke změnám a pro vzdělávací systém je větším přínosem učitel mladý. Mladí učitelé mají ambice k inovacím a příznivější postoje k žákům. Z dostupných zdrojů lze konstatovat, že v mezinárodním srovnání se čeští učitelé neodlišují svou věkovou strukturou od většiny zemí OECD.⁹⁵ Předpokládá se, že mezi délkou praxe a vzdělávacími výsledky žáků je pozitivní vztah. Je tedy zajímavé, že na základě studií se tento předpoklad nepotvrdil. Nebyla nalezena žádná přímá souvislost mezi délkou praxe učitelů a výsledky žáků. Tyto studie (*Education at a Glance: OECD Indicators 1997, 1997; Straková, Tomášek, Palečková, 1997*) byly prováděny u učitelů různých předmětů. Další bod komparace bylo pracovní vytížení učitelů. Bylo zjištěno, že úvazky českých učitelů veřejných škol (primární i sekundární úroveň vzdělávání) jsou nižší, než jsou průměrné hodnoty těchto úvazků v zemích OECD. Pracovní vytížení učitelů se ale velmi špatně zjišťuje. Čas věnují těmto činnostem, které jsou mimo rámec povinného rozvrhu:

⁹⁴ FENDRYCH, Martin. Učitelé drou jak horníci. Za mnohem méně peněz. *Aktuálně.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-01-14]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/blogy-a-nazory/komentare/clanek.phtml?id=790807>

⁹⁵ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: Základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, s. 100

- příprava a hodnocení písemek a testů
- čtení a hodnocení jiných žakovských prací (např. domácí úkoly)
- osobní příprava na vyučování
- práce s žáky mimo vyučování
- schůzky s rodiči
- profesionální sebevzdělávání
- třídnické povinnosti, aj.⁹⁶

⁹⁶ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: Základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, s. 102-109

4 Vzdělávání na 1. stupni základní školy

V úvodu uvedeme přesné vymezení termínu vzdělání, které je označováno i jako vzdělávání. Obsah vzdělávání na 1. stupni základní školy tvoří učivo jednotlivých předmětů. Předměty a jejich cíle budou v této kapitole rovněž uvedeny.

4.1 Vzdělání/vzdělávání

K vymezení pojmu vzdělání/vzdělávání jsou použity definice z Pedagogického slovníku. V osobnostním pojetí se vzdělání chápe, jako „*součást socializace jedince*“ jako „*ta složka kognitivní vybavenosti osobnosti (osvojené vědomosti, dovednosti, postoje, hodnoty, normy), která se zformovala prostřednictvím vzdělávacích procesů*“. V obsahovém pojetí je vzdělání „*zkonstruovaný systém informací a činností, které jsou plánovány v kurikulu různých škol a vyučovacích předmětů a realizovány ve výuce. Souhrnně jsou tyto informace a činnosti chápány jakožto učivo, obsah a vzdělání nebo jako vzdělávací cíle.*“ V socioekonomickém pojetí je vzdělání chápáno jako vlastnost, která charakterizuje danou skupinu obyvatelstva. Procesuální pojetí vzdělání uvádí, že „*vzdělávání je proces, jímž se realizují stavy jedince a společnosti.*“ Ve slovníku je uvedeno ještě jedno pojetí vzdělávání a to institucionální, dalo by se konstatovat, že tato diplomová práce se věnuje právě tomuto typu. „*Vzdělání je společensky organizovaná činnost zabezpečovaná institucí školství, formálního vzdělávání, celoživotního učení/vzdělávání aj. Vzdělání jakožto instituce je ve společnosti bohatě diferencováno prostřednictvím úrovně vzdělání, stupňů a druhů aj. Běžně se takto rozlišuje základní vzdělání, středoškolské vzdělání, vysokoškolské vzdělání. V našich kulturních podmínkách je (zejm. základní a střední) vzdělání zpravidla považováno (z hlediska ekonomie) za tzv. veřejný statek, za jehož poskytování je odpovědný stát, který má usilovat o to, aby na základě veřejného zájmu byla zajištěna elementární unifikace nabídky, stát navíc chce dominantní část této nabídky sám poskytovat.*“⁹⁷

K rozlišení pojmů vzdělání a vzdělávání můžeme uvést i následující stručnější definici. Pod pojmem vzdělání se rozumí popis již ukončeného vzdělávacího procesu. Vzděláváním se označuje proces, během kterého osoba získá určitou kvalifikaci.⁹⁸

⁹⁷ PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6. vyd. Praha: Portál, 2009, s. 361

⁹⁸ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Mezinárodní klasifikace vzdělání: ISCED 97* [CD-ROM]. Praha: Český statistický úřad, ©2008. Metodika. Klasifikace a číselníky

Obsah vzdělání je určován dlouhodobými potřebami společnosti. Ty jsou tvořeny soustavou poznatků, vědomostí, dovedností a návyků, které si žák osvojuje v průběhu školní docházky. Rozsah, obsah a úroveň vzdělání jsou určovány také ročníkem, stupněm a druhem školy.

Formy výchovně-vzdělávací soustavy 1. stupně základní školy navazují na předškolní výchovu a zároveň jsou přípravou pro plynulé osvojování poznatků na vyšším stupni základní školy. Obsah a náplň vzdělání tvoří učivo jednotlivých předmětů.⁹⁹

4.2 Obsah primárního vzdělávání

Obecné cíle primárního vzdělávání jsou konkretizovány do obsahu vyučování. Učivo je pak strukturováno do jednotlivých předmětů. V rámci zemí Evropské unie má obsah kurikulárních materiálů primárního vzdělávání mnoho stálých a společných prvků. Ve všech zemích obsahuje kurikulum mateřský jazyk, matematiku, uměleckou a tělesnou výchovu, náboženství nebo etickou, občanskou výchovu, základy přírodních a společenských věd a cizí jazyk. Stručná analýza shod u vyučovacích předmětů je následující:¹⁰⁰

Mateřský jazyk

- preferována jeho komunikativní a instrumentální funkce
- důraz na rozvoj komunikativních dovedností
- kultivace mluveného, psaného projevu
- výchova ke čtenářství.

Společenskovědní a přírodovědné učivo

- integrační přístup a propojování různých vzdělávacích oblastí
- seznámení s okolním prostředím, přírodou, základními poznatky z historie své vlasti
- multikulturní výchova
- témata z této oblasti jdou napříč učebními předměty.

⁹⁹ OPATŘIL, Stanislav. *Pedagogika pro učitelství prvního stupně základní školy*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 80

¹⁰⁰ SPILKOVÁ, Vladimíra. In: KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana, ed. a PUPALA, Branislav, ed. *Předškolní a primární pedagogika*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001, s. 141-159

Matematika

- důraz na její praktické použití
- uvedení do výpočetní techniky.

Umělecká / estetická výchova

- integrovaný předmět.

Tělesná výchova

- důležitá součást osobnostního rozvoje dítěte v tomto věku
- význam pro výchovu ke zdravému životnímu stylu
- zvyšování tělesné zdatnosti
- vytváření zodpovědného vztahu ke svému tělu
- pozitivní vztah k pohybovým aktivitám a ke sportu.

Náboženství / etika

- široké pojetí, navštěvují ji žáci různého vyznání i žáci nevěřící
- etika neboli „životní filozofie“
- uvádění do mravních, filozofických a občanských principů
- poznávání různých náboženských názorů a přístupů ke světu
- zdůrazňovány humanistické hodnoty.

Cizí jazyk

- výuka zpravidla od 3. nebo 4. ročníku
- komunikativní přístup – mluvený projev, výslovnost atd.
- písemný projev a gramatika v menší míře
- jako první cizí jazyk většinou angličtina, druhý nejfrekventovanějším je francouzština
- flexibilní program v kompetenci škol a učitelů.¹⁰¹

Odlišnosti v obsahu primárního vzdělávání, v mezinárodním porovnání, které uvádí Průcha:

Cizí jazyk

- některé země nemají v obsahu primárního vzdělávání zařazen cizí jazyk jako povinný.

¹⁰¹ SPILKOVÁ, Vladimíra. In: KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana, ed. a PUPALA, Branislav, ed. *Předškolní a primární pedagogika*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001, s. 141-159

Náboženství

- náboženství není jako povinný předmět zařazeno do kurikula primárního vzdělávání v bývalých socialistických státech Evropy, dále v USA a Japonsku.

Kurikulární materiály primárního vzdělávání disponují variabilitou obsahu vyučování. Není zde tedy striktní závaznost, naopak učitelé mohou naznačené uspořádání uchovat nebo vytvářet takové uspořádání, které bude lépe vyhovovat daným podmínkám a potřebám žáků a učitele. Struktura primárního vzdělávání prošla časem mnohými změnami. Byly tendence uspořádat učivo do učebních předmětů, tak tendence opačné, a to rušit obvyklé učební předměty a vytvářet z nich širší celky. Celistvé vyučování se stalo ústředním didaktickým principem reformního hnutí ve 20. a 30. letech 20. století.¹⁰²

¹⁰² SPILKOVÁ, Vladimíra. In: KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana, ed. a PUPALA, Branislav, ed. *Předškolní a primární pedagogika*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001, s. 141-159

5 Terciární vzdělávání

V této kapitole vymežíme pojem terciární vzdělávání podle legislativy České republiky. V této části je důležité vymežit terciární univerzitní vzdělávání, v jehož rámci jsou uskutečňovány programy vzdělávání učitelů pro 1. stupeň základní školy. Nakonec budou uvedeny změny, ke kterým během vývoje terciárního stupně vzdělávání došlo. Není zmiňováno sekundární vzdělávání, jelikož není předmětem této práce.

Terciární vzdělávání je nejvyšší stupeň vzdělání, které lidská civilizace vytvořila. Univerzitní vzdělání si prošlo dlouhou historií. V Evropě je historie univerzit stará několik století. Mezi prvními univerzitami byla i na našem území od roku 1348 univerzita v Praze. Univerzity se svojí správou a majetkem vznikaly na území Itálie, Německa, Anglie, Francie atd. Sdružovaly studenty v jednom společenství, které se označovalo latinsky *universitas magistrorum et scholarium*.

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který nabývá účinnosti dne 1. dubna 2013, definuje vysoké školy „...jako nejvyšší článek vzdělávací soustavy, jsou vrcholnými centry vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti a mají klíčovou úlohu ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti...“¹⁰³

Vysokoškolské vzdělání bylo spojováno s univerzitami a vysokými školami, ale když došlo po roce 1989 ke konfrontaci českého vzdělávacího systému se zahraničním, bylo třeba terminologii pozměnit. Terciární vzdělávání je vymezeno v ISCED 5 – první stupeň terciárního vzdělávání, které zahrnuje hlavně programy bakalářského a magisterského studia, vzdělávání na vyšších odborných školách aj.¹⁰⁴

„Vysoká škola je univerzitní nebo neuniverzitní. Označení „vysoká škola“, popřípadě z něho odvozené tvary slov mohou mít ve svém názvu pouze vysoké školy. Označení

¹⁰³ Zákon o vysokých školách. Sb. 2013, č. 48

¹⁰⁴ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: Základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, s. 141

„univerzita“, popřípadě z něho odvozené tvary slov mohou mít ve svém názvu pouze školy univerzitní.¹⁰⁵

Ze zákona tedy vyplývá, že existují dva typy vysokých škol a to univerzitní a neuniverzitní. Univerzitní vysoká škola může uskutečňovat všechny typy studijních programů a v souvislosti s tím i vědeckou činnost. Neuniverzitní vysoká škola uskutečňuje převážně bakalářské studijní programy, nečlení se na fakulty a nevykonává vědeckou činnost.

5.1 Terciární univerzitní vzdělávání

„Dle mezinárodní klasifikace vzdělávání je to jednak terciární vzdělávání 1. stupně ISCED 5A, tj. magisterské studium, a ISCED 5B, tj. bakalářské studium, – nesměřující přímo k vědecké kvalifikaci, jednak terciární vzdělávání 2. stupně ISCED 6 – směřující přímo k vědecké kvalifikaci. Jak je patrné, význam termínu – terciární vzdělávání – se nekryje s významem – vysokoškolské vzdělávání –, což se ne vždy respektuje.“¹⁰⁶

V České republice je nejvíce diskutovaný problém, jestli je český univerzitní vzdělávací systém na stejné úrovni jako ve vyspělejších zemích. Někdy se objeví zprávy, že je porovnatelný, někdy, že zaostává za vzdělávacími systémy v zahraničí. Sami odborníci nemohou tuto tezi potvrdit ani vyvrátit. Z argumentů, které svědčí, že český systém zaostává, lze vybrat následující. V západních zemích jsou vysoké školy více otevřeny pro všechny zájemce. V našich podmínkách probíhá selekce. Z toho vyplývá, že vysokoškolské vzdělání je pak ve vyspělých zemích přístupné obrovskému počtu lidí, tím pádem je tam v závěru mnohem více vysokoškolsky vzdělaných osob.¹⁰⁷

Přístup k vysokoškolskému vzdělání je regulován většinou na politické úrovni, ekonomickými možnostmi státu a vzdělávacími tradicemi. Výběr a přijímání studentů je různý a uplatňuje se celá řada kritérií selekce. Nejčastěji se jedná o přijímací zkoušky a základní podmínkou je obvykle vzdělání ze střední školy ukončené závěrečnou zkouškou (maturita). *Numerus clausus* je opatření, kterým jsou centrálně stanoveny kvóty studentů, kteří mohou být přijati k vysokoškolskému studiu. Toto opatření uplatňuje jako řada dalších zemí i Česká republika. Rozhoduje tak každoročně vláda, ministerstva, sdružení univerzit,

¹⁰⁵ Zákon o vysokých školách. Sb. 2013, č. 48

¹⁰⁶ PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6. vyd. Praha: Portál, 2009, s. 312

¹⁰⁷ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: Základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, s. 154

podle situace na pracovním trhu a ekonomických možností vysokých škol. Týká se to jen veřejných vysokých škol, které financuje stát. Ačkoliv je toto opatření někdy kritizováno, protože v určitém smyslu zabraňuje studiu ostatním zájemcům, brání tak nezvladatelnému přívalu zájemců o vysokoškolské vzdělání, který by nebyl ekonomicky zvládnutelný.¹⁰⁸

5.2 Změny v terciárním stupni vzdělávání

Sociologická analýza Prudkého, Pabiana, a Šimy (2009) poukázala na důsledky změn, ke kterým v současnosti dochází v prostředí vysokých škol. Tato studie vychází z teze M. Trowa, že rostoucí počty studujících mají zásadní vliv na veškeré stránky terciárního vzdělávání. Lze odlišit tři vývojové fáze terciárního vzdělávání, a to elitní, masovou a univerzální. V elitní fázi studovala na vysokých školách malá část populace (asi 15 %), když se přešlo do fáze masové, zvedl se počet studujících na 15–50 % populace. Při překročení 50 % dochází k fázi univerzální, do které dle některých statistik naše terciární školství přešlo v roce 2007. Autoři ale uvádějí, že tyto statistiky nejsou zcela dokonalé.¹⁰⁹ Jedním ze strategických cílů českého Národního programu vzdělávání je vytvořit širokou nabídku vzdělávacích příležitostí a zajistit tak spravedlivý přístup ke vzdělávání. Je to jeden z předpokladů, jak zajistit spravedlivý přístup ke vzdělávání, který mohou děti, mládež a dospělí využít v průběhu celého života. Další z cílů je umožnit přístup k terciárnímu vzdělávání 50 % příslušného populačního ročníku. Cílem je taky přizpůsobit cíle a obsah vzdělávání diferencovaným předpokladům studentů.¹¹⁰ Vidíme, že v současné době se vyskytují dvě proti sobě jdoucí tendence. Když se vrátíme ke změnám, ke kterým v terciárním vzdělávání došlo, uvedeme následující.

Pokusíme se nejdříve popsat dřívější elitní terciární vzdělávání, kdy dle studie bylo terciární vzdělání určeno jen pro nejlepší studenty, kteří se na vysokých školách připravovali pro několik málo vzdělaneckých profesí. Kurikulum bylo určeno pro malé semináře denního studia. Vysoké školy byly unifikované, tvořily je podobné univerzity a jejich sbory vyučujících. Vývoj těchto vysokých škol ovlivňovaly malé skupiny rektorů a státních úředníků, kteří udržovali vysokou úroveň obecných akademických znalostí. Univerzity byly

¹⁰⁸ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: Základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, s. 160

¹⁰⁹ KOŤA, Jaroslav. In: KRYKORKOVÁ, Hana a kol. *Učitel v současné škole*. 1. vyd. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2010, s. 57-76

¹¹⁰ KOTÁSEK, Jiří, ed. et al. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: bílá kniha*. Praha: Tauris, 2001, s. 87

spravovány těmi, kteří byli vybráni z učitelského sboru, a jejich volená samospráva byla tvořena převážně profesory.¹¹¹

Nyní nastává situace mezi fází masovou a univerzální. Vzdělání se stává jakousi povinností, kdy se jím jedinec adaptuje na nejrůznější sociální a technologické změny. Studující si skládají studijní plány dle potřeby, rozšiřuje se distanční vzdělání a celkově studium nabývá charakter vzdělávání celoživotního. Vzniká rozsáhlá síť neuniverzitních institucí. Řízení univerzit přechází do legislativní roviny, často zasahuje i veřejnost. Není již tak vysoká úroveň akademických znalostí, ty se rozlišují dle funkcí vzdělávacích zařízení. Hledá se způsob, jak vyrovnat nerovné příležitosti ke vzdělání, rozhodujícím se začíná stávat i zájem studovat. Správa univerzit se profesionalizuje a politizuje. Tyto trendy jsou definovány pro západní země, ale lze je doložit i na našem území. V České republice dochází zároveň i k prolínání všech tří fází, a to v důsledku spěšného vývoje terciárního vzdělávání.¹¹²

5.3 Strukturální změny v evropském vysokoškolském vzdělávání

V současnosti jsou vysokým tempem prováděny reformy studijních oborů. Tyto reformy neřeší jen národní problém v oblasti vzdělávání. Mají snahu vytvořit evropský vysokoškolský studijní systém, jehož cílem je větší porovnatelnost a slučitelnost studia a jeho závěrečných zkoušek. K tomuto společnému výstupu se shodlo 29 evropských ministrů školství v červnu v roce 1999 v tzv. Boloňské deklaraci. Touto deklarací začal tzv. Boloňský proces, jehož cíle byly stvrzeny v Praze v květnu 2001 během tzv. Pražského komuniké. Boloňská deklarace má zavést systém akademických titulů, které jsou rozeznatelné a srovnatelné, má podporovat zahraniční mobilitu studentů, učitelů a výzkumných pracovníků, má zajistit vysokou kvalitu výuky.

Bakalářská a magisterská studia mají v co nejkratší době (rok 2005) vstoupit na vysoké školy v Německu. Tyto změny studijního systému znamenaly:

- kompletní přestavbu stupňovitého modulového studia
- kompletní změnu na ECTS kreditový systém
- zavedení strukturované fáze mezi vzděláním a výzkumem
- zajištění kvality vzdělání prostřednictvím akreditace
- evropskou dimenzi ve studiu

¹¹¹ KOŤA, Jaroslav. In: KRYKORKOVÁ, Hana a kol. *Učitel v současné škole*. 1. vyd. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2010, s. 57-76

¹¹² Tamtéž, s. 57-76

- internacionalizaci.

K tomu patří nové sociální komponenty, které znamenají:

- rovnost šancí ke vzdělávání v evropském vysokoškolském prostoru
- flexibilita profesní dráhy (celoživotní vzdělávání)
- zkrácení doby studia
- snadnější přístup ke vzdělávání pro studenty ze zahraničí.¹¹³

V Německu byla změna studijních programů dle Boloňské deklarace mnohem více diskutována a celá proměna vzdělávacího systému prošla, nebo i v současnosti prochází výraznějšími změnami než je tomu v České republice.

¹¹³ SCHULZ, Dieter, Aida KRUIZE a Wolfgang LIPPKE. *Lehrerbildung in Europa: Lehrerbildung für Europa*. Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, 2005, s. 60

6 Vzdělávací systém v České republice a v Bavorsku

V kapitole, která se bude zabývat vzdělávacím systémem České republiky a Svobodného státu Bavorska (dále jen Bavorsko), bude obsažena stručná charakteristika České republiky, Spolkové republiky Německo a Bavorska. Bude následovat charakteristika ministerstev, které zastřešují vzdělávání v těchto státech, a vzdělávacích systémů v České republice a v Bavorsku.

6.1 Česká republika

Česká republika je vnitrozemský stát s rozlohou 78 864 km². Na území státu žije 10 251 000 obyvatel (rok 2014). Úředním jazykem je čeština. Hlavním městem parlamentní republiky je Praha. Česká republika je členěna na 14 krajů. Je zde vysoké procento obyvatel bez vyznání, téměř 40 %. Náboženství, které jinak převládá, je římsko-katolické. V České republice je měnovou jednotkou koruna česká – Kč. Česká republika se nachází ve střední Evropě a skládá se z historických zemí Čech, Moravy a části Slezska. Sousedními státy jsou Polsko, Německo, Rakousko a Slovensko. Ve 4. století před Kristem území obýval keltský kmen Bójů a dle tohoto kmene území dostalo název Boiohaemum, latinsky Bohemia. Pak zde byla vláda Velkomoravské říše, rodu Přemyslovců a od roku 1526 se staly země Koruny české součástí habsburské monarchie. V roce 1918 vzniklo Československo. Během 2. světové války prošla země řadou změn ve svém členění. V roce 1945 došlo k obnovení Československa a v následujících letech se vlády ujala komunistická strana. Po pádu socialistického režimu v roce 1989 byla obnovena demokracie a Česká republika vznikla rozdělením České a Slovenské Federativní republiky 1. ledna 1993. Od roku 1999 je členem NATO (*North Atlantic Treaty Organization*) a od 1. května 2004 Evropské unie.¹¹⁴

6.2 Vzdělávací systém České republiky

Vzdělávací politiku v České republice zajišťuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které sídlí v Praze. Ministerstvo je ústředním orgánem pro předškolní zařízení, školská zařízení, základní školy, střední školy a vysoké školy, pro vědní politiku státu, výzkum a vývoj. Dále je činné v oblasti mezinárodní spolupráce, odpovědné za vědecké

¹¹⁴ Česká republika. *Pražský hrad* [online]. 2013 [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: http://www.hrad.cz/cz/ceska_republika/index.shtml

hodnosti, státní péči o děti, mládež, tělesnou výchovu, sport, turistiku a sportovní reprezentaci státu. Působnost Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je vymezena zákonem č. 2/1969 Sb. K dnešnímu dni (1. února 2015) stojí v čele Ministerstva PhDr. Marcel Chládek, MBA, který byl do funkce jmenován 29. ledna 2014.¹¹⁵ Vzdělávací systém České republiky je znázorněn v příloze č. 1 této diplomové práce.

Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání zabezpečují mateřské školy, které navštěvují děti ve věku od 3 do 6 let. Vzdělávací program pro předškolní vzdělávání pomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí, osvojují si individuální a skupinové činnosti, základní pravidla chování. Tato péče je poskytována dětem před vstupem do základní školy. Tato příprava je nepovinná, tudíž záleží jen na rodičích dítěte, zda umístí dítě do předškolního zařízení.

Základní vzdělávání

Základní vzdělávání trvá 9 let, a to obvykle od 6 do 15 let dítěte. Je rozděleno do prvního a druhého stupně. První pětiletý stupeň je poskytován základními školami. Druhý čtyřletý stupeň poskytují základní školy, víceletá gymnázia nebo osmileté konzervatoře. Dokladem o dosažení základního vzdělání je vysvědčení. Zákon umožňuje i individuální vzdělávání, kdy žák nenavštěvuje školu denně, a to jen ze závažných důvodů.

Střední vzdělávání

Pro přijetí ke střednímu vzdělávání je nutné splnit povinnou školní docházku a podmínky přijímacího řízení, o kterých rozhoduje ředitel školy. Formy středního vzdělávání jsou denní, večerní, dálková, distanční a kombinovaná. Vzdělávací programy středního vzdělávání jsou rozlišeny dle náročnosti studia, jeho charakterem a délkou.

Střední vzdělání s maturitou – lze získat po úspěšném ukončení vzdělávacího programu šestiletého, osmiletého nebo čtyřletého gymnázia, nebo po absolvování vzdělávacího programu střední školy v délce 4 let denní formy studia. Studium je ukončeno maturitní zkouškou, jejíž dokladem je vysvědčení o maturitní zkoušce.

Střední vzdělání s výučním listem – délka tohoto vzdělávání trvá 2 nebo 3 roky. Studium má denní formu a je ukončeno závěrečnou zkouškou. Dokladem je vysvědčení o závěrečné zkoušce a výuční list. Absolvent středního vzdělávání s výučním listem má možnost studovat

¹¹⁵ Základní informace. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2013-2014 [cit. 2014-02-01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/zakladni-informace>

v nástavbovém studiu. Toto studium trvá 2 roky v denní formě vzdělávání a je ukončeno maturitní zkouškou.

Střední vzdělávání – střední vzdělávání trvá 1 nebo 2 roky v denní formě studia. Tento vzdělávací program je určen hlavně pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Vzdělávání je ukončeno závěrečnou zkouškou, která se dokládá vysvědčením o závěrečné zkoušce.

Vzdělávací program konzervatoře – jedná se o specifický druh vzdělávání. Studijní obory jsou zaměřeny na umělecké a pedagogické činnosti v hudbě, tanci, zpěvu nebo dramatických uměních. Studium trvá 6 let (tanec 8 let) a je ukončeno maturitou nebo absolutoriem.

Vyšší odborné vzdělávání

Vyšší odborné vzdělávání patří do vzdělávání terciárního. Vzdělávací program vyššího odborného vzdělávání je určen maturantům, kteří dávají přednost praktičtější zaměřenému studiu před akademickým studiem zaměřeným na teorii. K přijetí je nutné splnit podmínky přijímacího řízení, které stanovuje ředitel školy. Uchazeč musí mít splněno střední vzdělání s maturitní zkouškou. Studium trvá 3 – 3,5 let a je realizováno v denní formě studia. Vzdělávací program je ukončen absolutoriem a obhajobou absolventské práce. Absolventi získají titul „diplomovaný specialista“ – DiS. Studenti vyšší odborné školy platí školné.

Vysokoškolské vzdělávání

Na základě Boloňské deklaráce je většina studijních programů na vysokých školách rozdělena do dvoustupňového systému studia. Jsou to bakalářské studijní programy a navazující magisterské programy. Ve studijních programech existují výjimky, v jejichž případech by toto rozdělení nebylo účelné. Jsou tři úrovně vysokoškolského studia – bakalářský, magisterský a doktorský studijní program. Studium těchto programů je určeno pro uchazeče, kteří dosáhli středního vzdělání s maturitní zkouškou a splnili vstupní požadavky. Studium má formu prezenční, distanční nebo jejich kombinaci.

Bakalářský studijní program – je to 3 – 4letý program, který je ukončen státní závěrečnou zkouškou. Její součástí je obhajoba bakalářské práce. Absolventi získají akademický titul „bakalář“ – Bc., BcA.

Magisterský studijní program – navazující program může být 1 – 3letý, samostatný magisterský studijní program 4 – 6letý. Studium je ukončeno státní závěrečnou zkouškou, jejíž součástí je obhajoba diplomové práce. V některých studijních programech je studium ukončeno státní rigorózní zkouškou. Absolventi získají titul dle charakteru studijního

programu – Ing., Mgr., MgA., MUDr., MDDr. Absolventi, kteří získali titul – Mgr., MgA., mohou v téže oblasti studia vykonat státní rigorózní zkoušku, jejíž součástí je obhajoba rigorózní práce. Pak získají titul např. JUDr., PhDr., RNDr.

Doktorský studijní program – tento program trvá 3 – 4 roky a je určen pro absolventy magisterských programů. Je zaměřen na vědecké bádání a výzkum. Studium je ukončeno státní doktorskou zkouškou a obhajobou disertační práce. Absolventi získají akademický titul „doktor“ – Ph.D., Th.D.

Vysoké školy v České republice se dělí na veřejné, státní a soukromé. Veřejné vysoké školy jsou veřejnoprávními institucemi a jsou zřizovány a rušeny zákonem. Státní vysoké školy jsou součástí zřizovatelského ministerstva. Tyto vysoké školy poskytují všechny typy studijních programů. Soukromé vysoké školy nabízejí většinou bakalářské studijní programy. Studium na vysokých školách se člení na semestry, ročníky nebo bloky. Akademický rok trvá 12 kalendářních měsíců.¹¹⁶

6.3 Spolková republika Německo (*Bundesrepublik Deutschland*)

Spolková republika Německo má rozlohu 357 127 km². Na severu ji obklopují Baltské a Severní moře. Sousedními státy jsou Rakousko, Česká republika, Nizozemí, Francie, Polsko, Švýcarsko, Belgie, Lucembursko a Dánsko. Spolková republika Německo se skládá z 16 spolkových zemí, které mají vlastní zemské vlády a sněmy. Hlavním městem je Berlín. V zemi žije celkově 81,7 milionů obyvatel. Měnovou jednotkou je euro – EUR a úředním jazykem je němčina.¹¹⁷

Německý vzdělávací systém

V Německu je zodpovědnost za vzdělání rozdělena mezi spolkový stát Německo a jeho jednotlivé země. Ústava země dává rozsah kompetencí státu v oblasti vzdělávání. Jednotlivé země mají zákonodárné právo, které v oblasti vzdělávání zahrnuje oblast školství, vysokých

¹¹⁶ *Vzdělávací systém České republiky: základní údaje o zemi (2005)*. 2. vyd. Praha: Národní vzdělávací fond, Národní informační středisko pro poradenství, 2006. 1 složený l. (8 s.)

¹¹⁷ Německo. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 1997-2013 [cit. 2014-01-30]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/nemecko/

škol, vzdělávání dospělých a další vzdělávání.¹¹⁸ Spolkové země Německa na svém území určují vzdělávací obsahy a cíle, a učební plány v rámci svého školství. Každá spolková země má vlastní učební osnovy, učebnice, termíny prázdnin a někdy i zčásti formy školských zařízení. Dochází k tomu, že ve školství jednotlivých spolkových zemí jsou velké rozdíly. Země přešly k hledání společného vzdělávacího standardu. Kurikulární dokument, který byl vytvořen a zaveden, je společný všem spolkovým zemím v oblasti kultury a školství. V platnost vešel standard pro předměty – biologie, chemie, němčina, angličtina, francouzština, matematika a fyzika.¹¹⁹

Je důležité uvést, že stále přetrvávají rozdíly i v systému vzdělávání, mezi bývalými západními a východními spolkovými republikami Německa, kdy bývalé východní spolkové republiky mají vzdělávací systémy, které jsou méně odlišné od vzdělávacího systému na našem území.

6.4 Svobodný stát Bavorsko (*Freistaat Bayern*)

Svobodný stát Bavorsko je největší ze šestnácti spolkových zemí Spolkové republiky Německo. Bavorsko je vnitrozemský stát, jehož rozloha je 70 549 km². Na území státu žije 12 604 000 (rok 2013) obyvatel. Dle statistik se do Bavorska stěhuje také nejvíce obyvatel z ostatních německých spolkových republik. Úředním jazykem je němčina. Převládající náboženství je římsko-katolické, následuje náboženství protestantské. Stát je členěn na 7 vládních obvodů, 71 zemských okresů a 25 městských okresů. Hlavním městem Bavorska je Mnichov. Sousedními státy jsou Česká republika, Rakousko, a spolkové republiky Bádensko-Württembersko, Hesensko, Durynsko a Sasko. Bavorsko se řadí mezi nejstarší státy Evropy. Jeho počátky sahají až do 6. století našeho letopočtu. Na začátku 19. století bylo Starobavorsko mocným vévodstvím. Na konci 19. století se stalo konstituční monarchií a začal jeho kulturní i politický rozkvět. Po 1. světové válce vládu v zemi ovládli komunisté a až před rokem 1919 vstoupila platnost Ústava, která zakotvila parlamentní demokracii.

¹¹⁸ NAVRÁTILOVÁ, Martina, ed. *Řízení kvality ve školství: studie o metodách řízení kvality ve školství z pohledu účastníků projektu partnerství Comenius Regio "Quality Management id Education"*. [Zlín]: Zlínský kraj, 2013, s. 34

¹¹⁹ UHL SKŘIVANOVÁ, Věra. *Pojetí vzdělávacích cílů v ČR a Německu, aneb, Umělecko-pedagogická interpretace kurikulárních dokumentů českých a bavorských gymnázií*. Brno: Paido, 2011. Kultura a edukace; sv. 2, s. 31

Během období národního socialismu ztratilo Bavorsko svou státní samostatnost. Ústava Svobodného státu Bavorsko byla přijata v roce 1946.¹²⁰

6.5 Vzdělávací systém Bavorska

V následující části uvedeme stručný popis bavorského vzdělávacího systému. Nejvyšším správním orgánem pro oblast školství je Bavorské ministerstvo školství (*Bayerisches Staatsministerium für Bildung und Kultus, Wissenschaft und Kunst*). Od 10. října 2013 stojí v čele ministerstva Dr. Ludwig Spaenle. Předškolní vzdělávání spadá pod Bavorské ministerstvo práce, sociálních věcí, rodiny a integrace (*Bayerisches Staatsministerium für Arbeit und Soziales, Familie und Integration*). Bavorský vzdělávací systém je znázorněn v příloze č. 2.

Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání není povinné. Pro děti ve věku do tří let to jsou jesle. Mateřské školy (*Kindergarten*) navštěvují děti zpravidla ve věku 3 – 6 let. Existují ještě tzv. předtřídy (*Vorklassen*), které zajišťují přípravu na základní školu. Jsou určeny dětem, které nejsou dostatečně zralé k přechodu do základní školy. Poslední dobou roste počet dětí přistěhovalců, které neovládají německý jazyk. Tato zařízení by měla lépe připravit děti přistěhovalců ke vstupu na základní školu s lepší znalostí německého jazyka.

Primární vzdělávání

Základní škola (*Grundschule*) v Bavorsku je jednotná pro všechny děti, které mají 6 let. Zahrnuje 1. – 4. ročník. Na konci čtvrté třídy se rozhoduje, pro jaký další typ školy se dítě, dle svých schopností, hodí.

Nižší sekundární vzdělávání

Po základní škole nastupují děti buď na střední školu (*Mittelschule*)¹²¹, reálku (*Realschule*) nebo na gymnázium (*Gymnasium*). Všechny tyto tři školy navazují na společnou základní školu.

¹²⁰ Bayerische Geschichte und Persönlichkeiten. *Bayerisches Staatsregierung* [online]. 2014 [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: <http://www.bayern.de/Geschichte-.364/index.htm>

¹²¹ Střední školy (*Mittelschule*) byly v Bavorsku zavedeny školním rokem 2010/2011. Dříve byl tento typ školy označován jako hlavní škola (*Hauptschule*). S pojmem *Hauptschule* se můžeme ještě často setkat v

Střední škola (*Mittelschule*) – škola zahrnuje 5. – 9. ročník, popřípadě i ročník 10. Vyučování je zaměřeno na praktické dovednosti žáků. Žáci, kteří úspěšně dokončí 9. třídu, získají vysvědčení o absolvování střední školy (*Mittelschulabschluss, qualifizierende Mittelschulabschluss*). Po 10. ročníku lze dosáhnout středního stupně vzdělání (*mittlerer Schulabschluss an der Mittelschule*).

Reálná škola (*Realschule*) – zahrnuje 5. – 10. ročník. Na konci 10. ročníku žáci skládají závěrečnou zkoušku. Úspěšní žáci získají vysvědčení o absolvování reálné školy (*Realschulabschluss, mittlerer Schulabschluss*).

Gymnázium – zahrnuje 5. – 12. ročník. Gymnázia v Bavorsku procházejí přeměnou z devítiletých na osmiletá. Gymnázium poskytuje všeobecné vzdělání, které je předpokladem pro studium na vysoké škole. Po úspěšném zakončení 10. ročníku dosáhnou žáci středního stupně vzdělání. Po složení maturitní zkoušky v 12., nebo 13. ročníku dosáhnou všeobecné způsobilosti ke studiu na vysoké škole (*allgemeine Hochschulreife*).

Vyšší sekundární vzdělávání

Tento vzdělávací stupeň navštěvují žáci po ukončení povinné školní docházky, zpravidla od 15. roku. Jsou to všeobecně vzdělávací školy a odborné školy. Žáci také navštěvují firmy, které zajišťují praktickou výuku učňů v duálním systému.

Vyšší gymnaziální stupeň – zahrnuje 10. – 12. ročník (starší forma 11. – 13. ročník). Tento stupeň je zakončen maturitní zkouškou.

Odborné školy – tyto odborné školy se liší formou a délkou studia. Patří zde střední odborné učiliště (*Berufsschule*), *Berufsfachschule*, hospodářská škola (*Wirtschaftsschule*), odborná akademie (*Fachakademie*), odborné nástavbové studium (*Fachoberschule*) a *Berufsoberschule*. (U některých označení středních odborných škol není uveden přesný český ekvivalent. Jedná se v zásadě o střední odborné školy, které jsou od sebe odlišeny svými vzdělávacími specifiky).

Terciální vzdělávání

Studium na univerzitě a vysoké škole na úrovni univerzit je podmíněno vysvědčením o všeobecné nebo odborné způsobilosti ke studiu na vysoké škole (*allgemeine und fachgebundene Hochschulreife*). V Bavorsku je možné navštěvovat tyto typy vysokých škol:

odborné literatuře, školních dokumentech, jakož i v dalších částech této práce. Nově vzniklé střední školy (*Mittelschulen*) musí splňovat určitá kritéria, které stanovuje Bavorské ministerstvo školství.

univerzita, vysoká škola na úrovni univerzity (technická, pedagogická, teologická a jiné VŠ),
umělecké a hudební vysoké školy, odborné vysoké školy.¹²²

¹²² Německý vzdělávací systém se zaměřením na Bavorsko. *Universität Passau* [online]. 2008 [cit. 2014-01-30].
Dostupné z: <http://www.phil.uni-passau.de/index.php?id=5571&L=4>

7 Univerzita Palackého v Olomouci a Julius-Maximilians-Universität Würzburg

V této kapitole je stručně popsána Univerzita Palackého v Olomouci (dále jen UPOL) a Pedagogická fakulta, která zajišťuje pregraduální přípravu studentů studijního programu Učitelství pro 1. stupeň ZŠ. Stejně tak je popsána Julius-Maximilians-Universität Würzburg (dále jen JMUW) a Fakulta humanitních věd. Dle informací zveřejněných univerzitami budou charakterizovány obory Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a Učitelství na základních školách (*Lehramt an Grundschulen*).

7.1 Univerzita Palackého v Olomouci

UPOL je druhou nejstarší univerzitou na území České republiky. Jejím základem se stala jezuitská kolej, která v roce 1573 získala všechna práva jako jiné další evropské univerzity. Tato práva jí byla udělena císařem Maxmiliánem II. Původně měla univerzita dvě fakulty, které vyučovaly filozofii a svobodná umění. Oficiálně byla výuka na univerzitě zahájena v roce 1576. Univerzita se stala známou po celé Evropě, od Moravy a Slezska, přes Polsko, Uhry a rakouské země, Německo, skandinávské země až po země východní Evropy. Během stavovského povstání byl jezuitský řád z Moravy vykázán a olomoucká univerzita na čas zanikla. Obnovena byla roku 1621. Její další vývoj byl spjat s vývojem na území Moravy a celé České republiky, kdy si budovala své postavení. Dynamicky rozvíjet se začala po sametové revoluci. V současné době má univerzita osm fakult: Cyrilometodějskou teologickou fakultu, Lékařskou fakultu, Filozofickou fakultu, Přírodovědeckou fakultu, Pedagogickou fakultu, Fakultu tělesné kultury, Právnickou fakultu a Fakultu zdravotnických věd. Univerzitu navštěvuje kolem 23 000 studentů. Staví se nové budovy, modernizuje se zařízení laboratoří a učeben a funguje intenzivní spolupráce s univerzitami po celém světě.¹²³

Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta poskytuje vysokoškolské vzdělání budoucím učitelům a dalším pedagogickým pracovníkům pro různé druhy škol mateřských, základních a středních, školských a mimoškolských výchovných a vzdělávacích zařízení. Pedagogická kvalifikace

¹²³ Historie a současnost. *Univerzita Palackého v Olomouci* [online]. 2013 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.upol.cz/o-univerzite/historie-a-soucasnost/>

pro studenty učitelství je zabezpečena i na dalších fakultách Univerzity Palackého. V současné době realizuje Pedagogická fakulta i doktorská studia v několika oborech. Od roku 1990 je oprávněna konat habilitační řízení docentů a jmenovací řízení profesorů. Rozvoj fakulty je realizován prostřednictvím nabízených nově strukturovaných programů bakalářského a navazujícího magisterského typu. Je rozšířena nabídka celoživotního vzdělávání, modernizovala a elektronizovala se evidence, organizace a hodnocení studia. Fakulta má zavedený kreditní systém ECTS (*European Credit Transfer System*).¹²⁴

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Katedra primární a preprimární pedagogiky garantuje přípravu učitelů mateřských škol a učitelů 1. stupně základních škol. Zajišťuje výuku pedagogických disciplín a některých metodik vyučovacích předmětů 1. stupně základní školy. Podílí se na výuce prezenčního studia oboru učitelství pro 1. stupeň základní školy a speciální pedagogika a oboru logopedie. Katedra zabezpečuje a garantuje všechny druhy pedagogických praxí a spoluúčastní se na postgraduálním doktorandském studiu oboru pedagogika. Ve vědeckovýzkumné činnosti se katedra zaměřuje na problematiku, která vede ke zkvalitnění pregraduální přípravy učitelů mateřských škol a učitelů 1. stupně základních škol. Katedra spolupracuje se zahraničními partnery. Katedra primární a preprimární pedagogiky Univerzity Palackého v Olomouci od roku 1993 zajišťuje koncepčně i organizačně celostátní semináře zástupců všech pracovišť, které se zabývají pregraduální i postgraduální přípravou učitelů 1. stupně základních škol a jejich dalším vzděláváním v České republice.¹²⁵

V roce 2009 vznikl projekt Oborová prostupnost a modularizace ve vzdělávání učitelů, jehož záměrem bylo na základě oborové prostupnosti inovovat studijní program oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ (Mgr.) a program oboru Předškolní pedagogika (Mgr.). Cílem je umožnit rozšířit stávající kvalifikaci absolventům oboru učitelství pro 1. stupeň ZŠ a nabídnout jim inovovaný studijní program Učitelství pro MŠ (Bc.). Absolventům oboru Předškolní pedagogika (Mgr.) nabídnout inovovaný studijní program Učitelství pro 1. stupeň ZŠ (Mgr.).¹²⁶

¹²⁴ O fakultě. *Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci* [online]. 2011 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.pdf.upol.cz/menu/o-fakulte/>

¹²⁵ Základní informace o pracovišti. *Katedra primární a preprimární pedagogiky* [online]. 2014 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://kpv.upol.cz/katedra.php>

¹²⁶ ŠMELOVÁ, Eva, ed. a FASNEROVÁ, Martina, ed. *Oborová prostupnost a modularizace studijních programů ve vzdělávání učitelů*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, s. 11

7.2 Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Práce je zaměřena na prezenční magisterské studium – Učitelství pro 1. stupeň ZŠ. Studijní program Učitelství pro 1. stupeň ZŠ je koncipován jako pětileté nestrukturované magisterské studium. Studijní program je v souladu s požadavky Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky, navazuje na Národní program rozvoje vzdělávání v ČR, na závěry Boloňské deklarace a Pražského a Berlínského summitu. Program je rozvržen tak, aby vyhovoval moderním trendům současné pedagogiky a vzdělávání učitelů. Je kladen důraz na rozšíření kompetencí a posílení klíčových kompetencí učitele primární školy. Studijní program lze rozčlenit na tyto moduly:

- modul pedagogický
- modul psychologický
- modul předmětový včetně předmětových didaktik
- modul všeobecný
- modul praxí.

Důraz je kladen na pedagogicko-psychologickou a oborově-didaktickou přípravu. Program má interdisciplinární charakter. Učitel primární školy je způsobilý vyučovat všem předmětům učebního plánu 1. stupně ZŠ, tedy i cizím jazykům, je proto kladen důraz na přípravu v oblasti cizojazyčného vyučování a didaktiky cizího jazyka pro děti mladšího školního věku. Důležitou částí studia je pedagogická praxe studentů. Studenti mají možnost volby volitelných předmětů, které jsou zařazeny do jednotlivých modulů se zaměřením na studium výchov (např. hudební, tělesná, výtvarná, technická, informační). Během studia mají studenti tohoto programu možnost zúčastňovat se exkurzí, zahraničních výměnných pobytů, nebo se věnovat tvůrčí a výzkumné činnosti. Absolvent programu Učitelství pro 1. stupeň ZŠ získá titul Mgr. (magistr). Absolvent má široký kulturní rozhled a disponuje znalostmi a dovednostmi z oblasti: jazykové, matematicko-přírodovědné, vlastivědné, hudební, tělesné, výtvarné a pracovní. Absolventi získají vysokoškolskou kvalifikaci učitele 1. stupně ZŠ. Získají i plnou aprobaci pro počáteční vyučování cizích jazyků na 1. stupni základní školy.¹²⁷

¹²⁷ Studijní obory. *Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.pdf.upol.cz/skupiny/zajemcum-o-studium/bakalarske-a-magisterske-studium/studijni-obory/obor/ucitelstvi-pro-1-stupen-zakladni-skoly-1/>

7.3 Julius–Maximilians-Universität Würzburg

Würzburšká univerzita byla poprvé založena v roce 1402. Po univerzitě v Praze, Vídni, Heidelbergu, Kolíně a Erfurtu to byla šestá vysoká škola v německy mluvících zemích. Dnes patří ke středně velkým univerzitám v Německu. Během existence univerzity zde vystudovalo mnoho známých vědců a nositelů Nobelovy ceny. Po druhé světové válce, kdy byly město a univerzita téměř celé zničeny, se univerzita rychle zotavila. Univerzitu tvoří deset fakult, jež navštěvuje přes 24 000 studentů. Z fakult byla nejdříve založena teologická a filozofická fakulta, pak následovaly právnická a lékařská fakulta. V roce 2007 se po organizačních přesunech ustálilo číslo na dnešních 10 fakultách. Jsou to tedy následující fakulty: Katolicko-teologická fakulta, Lékařská fakulta, Právnická fakulta, Filozofická fakulta, Fakulta humanitních věd, Fakulta biologie, Fakulta chemie a farmacie, Fakulta matematiky a informatiky, Fakulta fyziky a astronomie a Fakulta hospodářských věd. Nabídka studijních oborů roste každým rokem a to má za následek rozšiřování univerzity. Würzburšká univerzita patří k předním vysokým školám v Německu.¹²⁸

Fakulta humanitních věd (*Fakultät für Humanwissenschaften*)

Fakulta humanitních věd poskytuje vysokoškolské vzdělávání studentům na svých 8 ústavech: Ústav filozofie, Ústav psychologie, Ústav pedagogiky, Ústav speciální pedagogiky, Ústav politických věd a sociologie, Ústav evangelické teologie a církevní pedagogiky, Ústav sportovních věd, Ústav informačních technologií.

Na Ústavu pedagogiky jsou následující katedry:

- Katedra vzdělávacích věd (*Lehrstuhl für Systematische Bildungswissenschaft*)
- Katedra/Profesura vzdělávání dospělých/dalšího vzdělávání (*Professur für Erwachsenenbildung/Weiterbildung*)
- Katedra empirického výzkumu (*Lehrstuhl für Empirische Bildungsforschung*)
- Katedra/Profesura školní didaktiky (*Professur für Grundschuldidaktik/Schwerpunkt Sachunterricht*)
- Katedra pedagogiky a didaktiky základní školy (*Lehrstuhl für Grundschulpädagogik und Grundschuldidaktik*)
- Katedra/Profesura pedagogiky pro gymnázia (*Professur für Gymnasialpädagogik*)
- Katedra/Profesura umělecké výchovy (*Professur für Kunsterziehung*)

¹²⁸ Universität Würzburg. *Julius-Maximilians Universität Würzburg* [online]. 2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://www.uni-wuerzburg.de/ueber/universitaet/>

- Katedra školní pedagogiky (*Lehrstuhl für Schulpädagogik*).¹²⁹

7.4 Učitelství na základních školách (*Lehramt an Grundschulen*)

Učitelství základní školy je obor, jenž je studován zpravidla 7 semestrů. Minimální délka studia je 6 semestrů a maximální délka studia činí 11 semestrů. Během studia musí student získat 210 ECTS kreditů, ideálně 30 ECTS za jeden semestr studia. Studijní obor Učitelství na základních školách má specifickou strukturu, která se odráží i v obsahu didaktik předmětů základní školy. Studium Učitelství na základních školách je spojeno se studiem jednoho z následujících aprobačních předmětů (*Unterrichtsfach*) – biologie, chemie, německý jazyk, anglický jazyk, zeměpis, dějepis, výtvarná výchova, matematika, hudební výchova, fyzika, evangelické náboženství, katolické náboženství, občanská výchova, tělesná výchova. Tento studentem zvolený předmět aprobace se pak člení na jeho odborné studium a didaktiku zvoleného předmětu. Později je učitel základní školy způsobilý vyučovat tomuto předmětu aprobace i na škole hlavní/střední (*Hauptschule/Mittelschule*). Dalším předmětem studia je didaktika základní školy, která se člení na didaktiku a pedagogiku základní školy. Do didaktiky základní školy patří ještě výuka didaktiky německého jazyka, matematiky a třetího předmětu, který je pro studenty volitelný. Mohou si vybrat didaktiku hudební výchovy, tělesné výchovy nebo výtvarné výchovy. Ve studijním programu je dále zahrnuto studium pedagogických věd, společenských věd, praxe, závěrečná písemná práce a volitelné předměty. Po absolvování studia a odevzdání závěrečné práce následují první státní zkoušky. Po státních zkouškách nastupuje student přípravnou službu – referendariát. Druhými státními zkouškami je učitelské studium ukončeno.¹³⁰

¹²⁹ Fakultät für Humanwissenschaften. *Julius-Maximilians Universität Würzburg* [online]. 2014 [cit. 2014-10-09]. Dostupné z: <http://www.hw.uni-wuerzburg.de/willkommen/>

¹³⁰ Lehramt an Grundschulen. *Zentrum für Lehrerbildung und Bildungsforschung* [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://zfl-wuerzburg.de/index.php?id=904>

8 Srovnání oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a *Lehramt an Grundschulen* (Učitelství na základních školách)

Závěrečná část práce se zaměřuje na samotné srovnání oborů Učitelství pro 1. stupeň ZŠ (UPOL) a Učitelství na základních školách (*Lehramt an Grundschulen*) (JMUW). V rámci analýzy studijních plánů těchto dvou oborů budou identifikovány shody, rozdíly a podobnosti v přípravě studentů uvedených oborů.

Jak je uvedeno hned v úvodu práce, srovnávací pedagogika využívá komparaci jako výzkumnou metodu, která je použita v této práci. Dle Průchy (1999) se jedná o „*jakékoliv popisy, dokumentace a analýzy zprostředkující poznatky o vzdělávacím systému jedné země do jiné země*“.¹³¹ Je porovnáván „*obsah výchovně-vzdělávacích činností institucí a organizací, které jsou vyjmenovány ve studijních profilech, v učebních plánech a osnovách, v učebnicích*“.¹³²

8.1 Popis metody výzkumu

Byl zvolen kvalitativní výzkum. Během kvalitativního výzkumu se vytváří holistický obraz, analyzují se různé typy textů a výzkumník vyhledává a analyzuje jakékoliv informace, které přispívají k osvětlení výzkumných otázek.¹³³ Dokumenty, které se vztahují k uvedeným studijním programům, budou podrobeny analýze. Tato strategie zkoumání má výhodu v tom, že data nejsou vystavena působení zdrojů chyb nebo zkreslení, které vznikají při uskutečňování rozhovorů nebo pozorování, měření a testování.¹³⁴

Jako kvalitativní výzkumná metoda je označeno systematické šetření a vyhodnocení faktů, jejichž cílem je popsat exemplární fenomény, jevy, úkazy. K těmto metodám se řadí i obsahová analýza veřejně dostupné literatury. Může se jednat o různé kategorie dokumentů, směrnic, učebních osnov, nebo dalších historických pramenů. Kvalitativní metoda umožňuje v průběhu analýzy charakterizovat příslušné národní nebo regionální vzdělávací systémy v rámci vzdělávací politiky dané země, jejich perspektiv a pedagogických tradic. V průběhu

¹³¹ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: Základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, s. 30

¹³² JŮVA, Vladimír a Čestmír LIŠKAŘ. *Úvod do srovnávací pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986, s. 11

¹³³ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008, s. 48

¹³⁴ Tamtéž, s. 130

sběru dat a jejich analýzy je možné vytvářet nové hypotézy a prohloubit znalosti z dané problematiky. Druhým krokem analýzy je objasnění rozdílů a podobností mezi vzdělávacími systémy. Díky analýze je lépe přiblížena dynamika rozvoje školy a školské reformy.

Postup srovnávacího výzkumu:

1. Stanovení specifického výzkumného problému.
2. Stanovení srovnávacích výzkumných otázek.
3. Formulace základních předpokladů a hypotéz.
4. Ohraničení předmětu výzkumu.
5. Sběr dat a vymezení mezikulturních nedorozumění.
6. Popisování a interpretace.
7. Seřazení.
8. Porovnání.
9. Doporučení.
10. Dovednosti, které jsou nezbytné pro výkon srovnávání.¹³⁵

Obsahová analýza má postup, který by se měl při její realizaci dodržovat. Jedná se především o orientaci a stanovení pravidel analýzy daného textu/dokumentu. Každý krok v obsahové analýze by měl být odůvodněn. Obsahová analýza nemá standardní výzkumný postup, tudíž vždy nevypadá stejně, přesto musí mít stanovená pravidla. Jednotky obsahové analýzy jsou kódování, souvislost, vyhodnocení. Konkrétně to znamená, aby bylo předem určeno jaký materiál, a které jeho části budou postupně analyzovány. Dále musí být uvedeno, jaké musí být splněny podmínky, aby bylo dosaženo kódování. Systém obsahové analýzy by měl být proveden tak, aby druhý hodnotitel mohl provést podobnou analýzu.¹³⁶

Analýza podobností a rozdílů mezi systémy je také jedna z variant srovnávací metody. Tato metoda je využívána v případě, kdy se porovnávají i politické systémy. Jedná se o zjištění všeobecných souvislostí, popř. základních znaků daného systému. Srovnání je kvalitativní a interpretativní.¹³⁷

Jako výzkumná kvalitativní metoda byla zvolena komparativní analýza, kterou uvádí M. Hroch (2000). Hroch za základní pravidla prohlašuje: definice objektu, určení cíle

¹³⁵ ALLEMANN-GHIONDA, Cristina. *Einführung in die Vergleichende Erziehungswissenschaft*. Weinheim und Basel: Beltz Verlag, 2004, s. 155-167

¹³⁶ MAYRING, Philipp. *Qualitative Inhaltsanalyse*. Weinheim und Basel: Beltz Verlag, 2008, s. 43

¹³⁷ LEHNER, Franz. *Vergleichende Regierungslehre*. Opladen: Leske + Burich, 1989, s. 39

komparace, stanovení kritérií pro vlastní analýzu zvolených objektů a vymezení komparace k časové ose.¹³⁸

1. Definice objektu komparace

Komparovanými jednotkami jsou vzdělávací programy – Učitelství pro 1. stupeň ZŠ (UPOL) a *Lehramt an Grundschulen* (JMUW).

2. Určení cíle komparace

Výše uvedené programy jsou porovnatelné. Tyto vzdělávací programy jsou realizovány na univerzitách, které patří mezi nejstarší univerzity v dané zemi, mají podobnou kapacitu studentů, nachází se v zemích s podobnou rozlohou a počtem obyvatel. Důvodem výběru JMUW je autorčin studijní pobyt na této univerzitě.

Cílem práce je zjistit z analýzy vzdělávacích programů odpovědi na následující výzkumné otázky.

1. Je srovnatelná příprava studentů ve složce odborně-předmětové?
2. Je rozdíl v podílu odborných praxí studentů oboru U1ST a LAG?
3. Je srovnatelná příprava studentů z pedagogicko-psychologických disciplín?
4. Je porovnatelné ohodnocení ECTS kredity? (s ohledem na doporučený počet semestrů studia daného studijního programu)
5. Jaké jsou požadavky k přípuštění studenta U1ST a LAG ke státním závěrečným zkouškám?
6. Mají státní závěrečné zkoušky stejnou strukturu (průběh) na UPOL a JMUW?
7. Je student ihned po úspěšném složení SZZ oprávněn vykonávat profesi učitele?

3. Stanovení kritérií pro vlastní analýzu zvolených objektů

Při komparaci se zaměříme na dané proměnné, které popíšeme a srovnáme.

1. Požadavky k přijetí studentů ke studiu daného oboru
2. Obsahová skladba vzdělávacího programu (složka odborně předmětová, složka pedagogicko-psychologická, složka praktická, všeobecný základ)
3. Závěrečná práce (diplomový projekt/závěrečná písemná práce)
4. Státní závěrečné zkoušky

¹³⁸ HROCH, Miroslav. *Social preconditions of national revival in Europe*. New York: Columbia Univ. Press, 2000, s. 18

4. Vymezení komparace k časové ose

Jedná se o synchronní srovnávání sledovaných prvků v daných akreditovaných vzdělávacích programech (tyto programy jsou aktuální v časovém období 2014/2015). Obor – Učitelství pro 1. stupeň základních škol (zkratka U1ST-1), platný od roku 2007, číslo oboru – 7503T047, číslo specializace 01, název segmentu - PDF 7503T047-P-U1St-pětileté. Je srovnáván plán oboru, který je v akademickém roce 2014/2015 platný pro 2. ročník (verze MD 13).

Obor *Lehramt an Grundschulen* (platný v akademickém roce 2014/2015) na JMUW nemá bližší specifikační znaky. Obor podléhá státní kontrole prostřednictvím státních závěrečných zkoušek (*Staatsexamen*), které podléhají zákonu *Ordnung der Ersten Prüfung für ein Lehramt an öffentlichen Schulen (Lehramtsprüfungsordnung I – LPO I)*¹³⁹, který je platný od 13. března 2008 (poslední změny byly provedeny 22. července 2014). Tento zákon platí od zimního semestru 2008/2009 pro všechny začínající studenty oboru učitelství. Státní zkoušky podle starého zkušebního řádu z roku 2002 budou složeny naposledy na podzim roku 2016.¹⁴⁰

8.2 Srovnání oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ (UPOL) a *Lehramt an Grundschulen* (JMUW)

Uvedené informace, které se vztahují k oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ (dále jen U1ST), jsou čerpány z Portálu – informačního systému Univerzity Palackého v sekci Programy a obory, po vybrání daného oboru a uvedení specifikací, dle výše uvedeného popisu v části – „Vymezení komparace k časové ose“.¹⁴¹ Informace vztahující se k oboru *Lehramt an Grundschulen* (dále jen LAG) jsou čerpány z portálu JMUW. Pro přehlednost je v příloze č. 3 – Přehled studia LAG (*Übersicht*).

¹³⁹ Deutschland. Ordnung der Ersten Prüfung für ein Lehramt an öffentlichen Schulen: (Lehramtsprüfungsordnung I - LPO I). In: *Bayern Recht*. 2014. Dostupné z: <http://www.gesetze-bayern.de/jportal/portal/page/bsbayprod.psml?doc.id=jlr-LehrPrOBY2008rahmen&showdoccase=1¶mfromHL=true#focuspoint>

¹⁴⁰ Übersicht. *Julius-Maximilians-Universität Würzburg* [online]. 2014, 31.10.2014 [cit. 2014-12-05]. Dostupné z: http://www.uni-wuerzburg.de/fuer/studierende/angebot/abschluss/stex/la_gs/

¹⁴¹ Programy a obory. *Portál: Informační systém Univerzity Palackého* [online]. 2014/2015 [cit. 2015-01-17]. Dostupné z: [http://portal.upol.cz/wps/portal/StudyingAndTeaching/Browsing!/ut/p/c5/TczNjoiwFEDhZ_EJ7p2KKEsKyo-0Km0V2RAyMIGJipJaLE-vCxfmbM7qgxLeXWtzOfT61F7rMxRQulUcOfPI9xCjDXWQTPJpELIVQSSwgwKdSjSzG7O6yIbAyGYQloXJWMSAefbbM52t_7a5oj411Ls7wOP28g97KKdfcpXTJDIVC1y6iDMX5Ee27UOIZ-opV_8kldJyY1mzJ3xIet6xnsV5mNo0rLbPOFFKN92uW_ujEdwu5ti-5wVxx-_1/dl3/d3/L2dJQSEvUUt3QS9ZQnZ3LzZfSEc0RUdBOTAwR1FCNDAYNVI3Q0RNTzIwMDI!/">http://portal.upol.cz/wps/portal/StudyingAndTeaching/Browsing!/ut/p/c5/TczNjoiwFEDhZ_EJ7p2KKEsKyo-0Km0V2RAyMIGJipJaLE-vCxfmbM7qgxLeXWtzOfT61F7rMxRQulUcOfPI9xCjDXWQTPJpELIVQSSwgwKdSjSzG7O6yIbAyGYQloXJWMSAefbbM52t_7a5oj411Ls7wOP28g97KKdfcpXTJDIVC1y6iDMX5Ee27UOIZ-opV_8kldJyY1mzJ3xIet6xnsV5mNo0rLbPOFFKN92uW_ujEdwu5ti-5wVxx-_1/dl3/d3/L2dJQSEvUUt3QS9ZQnZ3LzZfSEc0RUdBOTAwR1FCNDAYNVI3Q0RNTzIwMDI!/](http://portal.upol.cz/wps/portal/StudyingAndTeaching/Browsing!/ut/p/c5/TczNjoiwFEDhZ_EJ7p2KKEsKyo-0Km0V2RAyMIGJipJaLE-vCxfmbM7qgxLeXWtzOfT61F7rMxRQulUcOfPI9xCjDXWQTPJpELIVQSSwgwKdSjSzG7O6yIbAyGYQloXJWMSAefbbM52t_7a5oj411Ls7wOP28g97KKdfcpXTJDIVC1y6iDMX5Ee27UOIZ-opV_8kldJyY1mzJ3xIet6xnsV5mNo0rLbPOFFKN92uW_ujEdwu5ti-5wVxx-_1/dl3/d3/L2dJQSEvUUt3QS9ZQnZ3LzZfSEc0RUdBOTAwR1FCNDAYNVI3Q0RNTzIwMDI!/)

UPOL

Studium U1ST je magisterské. Předepsaná doba studia je 5 let (10 semestrů). Je nutné získat 300 kreditů, doporučeno je 30 kreditů za semestr. Absolvent získá titul magistr (Mgr.).

JMUW

Doporučená doba studia LAG je 7 semestrů, minimální doba je 6 semestrů, maximální doba je 11 semestrů. Student musí získat 210 kreditů. Je doporučeno 30 kreditů za semestr. Studium je ukončeno státními zkouškami (*Staatsexamen*).

Shrnutí:

U obou programů je shodný počet kreditů, které má student získat během jednoho semestru. Liší se délka studia, kdy na UPOL je předepsaná délka studia 10 semestrů, JM UW předepisuje jen 7 semestrů.

Studium učitelství v Bavorsku má specifickou povahu. Některé univerzity a vysoké školy udělují po prvních státních zkouškách titul bakalář (*Bachelor*) nebo magistr (*Master*).¹⁴² Studium LAG na JM UW je ukončeno formou, která je označena jako *Staatsexamen*. *Staatsexamen* je označení zkoušky a nepředstavuje akademický titul. *Staatsexamen* představuje ukončení studia a předpoklad pro referendariát – přípravnou službu učitele.¹⁴³

První fáze vzdělávání učitelů v Německu se uskutečňuje na univerzitách. Druhá fáze je 1,5 – 2letá (dle spolkové země) přípravná služba/referendariát. Studium na univerzitě je ukončeno prvními státními zkouškami. Po ukončení přípravné služby následuje druhá státní závěrečná zkouška.¹⁴⁴ V České republice je vzdělávání učitelů uskutečňováno na univerzitách, přípravná služba učitelů zde není.

	UPOL	JMUW
Délka studia	10 semestrů	7 semestrů
Počet kreditů ECTS	300	210
Doporučený počet ECTS kreditů/semestr	30	30
Titul	Mgr.	-

¹⁴² Der Weg zum Traumberuf. *Bayerisches Staatsministerium für Bildung und Kultus, Wissenschaft und Kunst* [online]. 2014 [cit. 2014-06-05]. Dostupné z: <http://www.km.bayern.de/lehrer/lehrausbildung.html>

¹⁴³ Staatsexamen Allgemein. *Münchener Zentrum für Lehrerbildung* [online]. 2011 [cit. 2014-06-05]. Dostupné z: http://www.mzl.uni-muenchen.de/lehre_studium/faq/studien_abschluss/staatsexamen/index.html

¹⁴⁴ SCHULZ, Dieter, Aida KRUZE a Wolfgang LIPPKE. *Lehrerbildung in Europa: Lehrerbildung für Europa*. Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, 2005, s. 82

8.3 Požadavky k přijetí

UPOL

Zájemci o studium oboru U1ST musí předložit maturitní vysvědčení a lékařskou zprávu o foniatrickém a logopedickém vyšetření. Uchazeč by měl mít předpoklady pro studium výtvarné a hudební výchovy a mít plavecké dovednosti a tělesnou zdatnost pro studium výchovy tělesné. Požadavkem k přijetí je i přijímací zkouška – test studijních předpokladů, který zadává univerzita.¹⁴⁵

JMUW

Uchazeč musí předložit vysvědčení o všeobecné způsobilosti (*allgemeine Hochschulreife*) ke studiu na univerzitě. Může předložit i vysvědčení o odborné způsobilosti (*fachgebundene Hochschulreife*) ke studiu na vysoké škole. Pokud si uchazeč vybere jako předmět aprobace tělesnou výchovu nebo hudební výchovu, musí absolvovat talentové zkoušky, které v Bavorsku organizuje centrálně určená univerzita. K přijetí na JMUW platí i určitá omezení, která si definuje univerzita sama ke každému studijnímu oboru. U oboru LAG platí určitá omezení pro studium didaktiky základní školy (*Grundschuldidaktik*) a pro biologii jako předmětu aprobace (*Unterrichtsfach Biologie*).¹⁴⁶

Shrnutí:

U obou programů je shodný požadavek předložení vysvědčení, které studenti získávají po úspěšném ukončení sekundárního vzdělávání. Rozdíl je v tom, že v Bavorsku toto vysvědčení (*allgemeine Hochschulreife, fachgebundene Hochschulreife*) slouží již jako osvědčení studenta k přijetí na univerzitu, vysokou školu. Na UPOL musí uchazeči absolvovat přijímací zkoušky, na jejichž základě jsou teprve přijati ke studiu. Rozdílné je i to, že na UPOL stačí uchazeči předpoklady ke studiu tělesné výchovy a hudební výchovy. K přijetí na JMUW je nutné v těchto dvou předmětech (pokud jsou vybrány jako předměty aprobace) absolvovat talentové zkoušky. Pokud nejsou určeny jako předměty aprobace, tak talentová zkouška nutná není. K přijetí na UPOL je nutné lékařské vyšetření, které k přijetí na JMUW není požadováno. UPOL neuvádí žádné další omezení k přijetí studentů ke studiu.

¹⁴⁵ Studijní obory. *Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci* [online]. 2012 [cit. 2014-06-05]. Dostupné z: <http://www.pdf.upol.cz/skupiny/zajemcum-o-studium/bakalarske-a-magisterske-studium/studijni-obory/obor/ucitelstvi-pro-1-stupen-zakladni-skoly-1/>

¹⁴⁶ Übersicht. *Julius-Maximilians-Universität Würzburg* [online]. 2014 [cit. 2015-01-16]. Dostupné z: <http://www.uni-wuerzburg.de/?id=68336>

	UPOL	JMUW
Maturitní/jiná vysvědčení ke způsobilosti studia na univerzitě, VŠ	Ano	Ano
Lékařské vyšetření	Ano	Ne
Talentové zkoušky	Ne	Ano (sport/hudební výchova)
Přijímací zkoušky	Ano	Ne
Jiná omezení k přijetí	Ne	Ano

8.4 Obsahová skladba vzdělávacího programu

Obsahová skladba vzdělávacích programů U1ST (UPOL) a LAG (JMUW) bude porovnávána na základě koncepce učitelské přípravy, která je uvedena v teoretické části práce, dle Průchy (2009). Ten uvádí, že profesní přípravu budoucích učitelů by měly tvořit tyto složky:

1. odborně předmětová (aprobační předměty)
2. pedagogicko-psychologická
3. praktická (návčik dovedností)
4. všeobecný základ.¹⁴⁷

UPOL

Studenti oboru U1ST musí povinně absolvovat povinné předměty – kategorie A, v rámci studia absolvují i povinně volitelné předměty – kategorie B. Povinně volitelné předměty (B) si studenti sami zvolí a absolvují je v rámci studia, dle pokynů stanovených fakultou. Studenti U1ST mají možnost specializace a rozvíjení svých individuálních zájmů prostřednictvím nabídky volitelných předmětů – kategorie C. Student má možnost si vybrat z předmětů (garantovány různými katedrami pedagogické fakulty) a musí získat absolvováním těchto předmětů 15 ECTS kreditů.

Předmětem srovnání v praktické části jsou jen povinné předměty (A). V praktické části práce bude obsažena jen charakteristika povinně volitelných předmětů (B). Volitelné předměty (C) blíže specifikovány nebudou, jejich výběr záleží na preferenci studenta. V práci je použito modulární uspořádání povinně volitelných předmětů (B).¹⁴⁸ Dle tohoto uspořádání

¹⁴⁷ PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru*. 3. vyd. Praha: Portál, 2009, s. 137

¹⁴⁸ *Modulární uspořádání povinně volitelných disciplín U1STZŠ/PS,KS* [online]. 2014 [cit. 2014-10-17]. Dostupné z: <http://kpv.upol.cz/download/modularni-usporadani-volitelných-disciplin.pdf>

použila autorka se souhlasem vedení Katedry primární a preprimární pedagogiky UPOL podobné členění u povinných předmětů (A).

JMUW

Studenti oboru LAG musí absolvovat předměty (moduly) studijního plánu, které jsou přesně vymezeny ve struktuře studia tohoto oboru.

Stanovení obsahu studia oboru LAG vyplývá i ze zákona (*Bayrisches Lehrerbildungsgesetz*), kde je uvedeno, co musí obsah vzdělávání učitelů pro základní školy obsahovat: studium pedagogických věd (*das erziehungswissenschaftliche Studium*), studium didaktiky základní školy (*das Studium der Didaktik der Grundschule*) a studium předmětu aprobace (*das Studium eines Unterrichtsfachs*).¹⁴⁹

Přehled studia jasně stanovuje složky studia a oblasti, které budou studenti studovat. Je uvedeno kolik ECTS kreditů musí student z každé oblasti studia získat. Většinou se jedná o povinné moduly (předměty), jen v některých oblastech mají studenti možnost výběru.

Shrnutí:

Shodné u obou programů jsou povinné předměty, které studenti musí během studia absolvovat. U1ST má přesně rozepsané, které předměty studenti budou během studia studovat v rámci povinných předmětů (A) a povinně volitelných (B). Volitelné předměty (C) si studenti mohou vybrat sami v rámci pedagogické fakulty. Portál informačního systému Univerzity Palackého v přehledu uvádí počty ECTS kreditů, které musí studenti z uvedených kategorií (A, B, C) získat. LAG má přesně rozepsané složky studia. Je rovněž pečlivě uvedeno kolik ECTS kreditů musí studenti během studia získat. V rámci studia mají také možnost výběru předmětů, jedná se jen o několik předmětů. Vše mají uvedeno hned i v přehledu studia (viz příloha č. 3 *Übersicht*).

	UPOL	JMUW
Povinné předměty	Ano	Ano
Povinně volitelné předměty	Ano	* ¹⁵⁰
Volitelné předměty	Ano	*

¹⁴⁹ Deutschland. Bayerisches Lehrerbildungsgesetz. In: *Bayerisches Lehrerbildungsgesetz*. 1995. Dostupné z: <http://www.gesetze-bayern.de/jportal/portal/page/bsbayprod.psml?nid=c&showdoccase=1&doc.id=jlr-LehrBiGBY1995pArt8&st=null>

¹⁵⁰ Studenti mají možnost volného výběru u určitých předmětů, nelze přesně stanovit, zda se jedná o povinně volitelné, nebo pouze volitelné předměty. Tyto předměty na JMUW mají označení *Freier Bereich*. V rámci studia musí studenti získat určitý počet ECTS kreditů absolvováním vybraných předmětů.

Přesné vymezení ECTS kreditů z jednotlivých složek studia	Ano	Ano
--	-----	-----

8.4.1 Složka odborně předmětová (aprobační předměty)

UPOL

Do složky odborně předmětové lze zařadit „modul předmětový včetně předmětových didaktik“. V rámci studia povinných předmětů (A) studijního plánu U1ST, absolvují studenti disciplíny, které se po rozčlenění, vztahují k následujícím předmětům:

- český jazyk
- matematika
- hudební výchova
- výtvarná výchova
- tělesné výchova
- prvouka/přírodověda/vlastivěda.

Popisy předmětů, které studenti absolvují v rámci povinných předmětů (A), je obsahem přílohy č. 4. V přehledu studia U1ST na stránkách univerzity jsou uvedeny všechny předměty, které má student absolvovat, s členěním jen dle ročníků a semestrů. Členění dle předmětů vypracovala autorka jen pro účely lepší přehlednosti této práce. Absolvováním povinných předmětů (A) studenti získají 141 kreditů.

V rámci výběru z povinně volitelných předmětů (B) studenti absolvují disciplíny, které spadají pod předměty:

- anglický jazyk
- německý jazyk
- český jazyk
- matematika

Studenti si je sami zvolí a absolvují v rámci studia, dle pokynů stanovených fakultou. (Tyto předměty nejsou součástí komparace, jsou zmíněny pro přesnější popis studia oboru U1ST v příloze č. 5). Studenti si musí zvolit jeden z uvedených cizích jazyků, a to buď jazyk anglický, nebo jazyk německý. Studium těchto jazyků, ke kterým připadá i studium didaktiky

tohoto jazyka, získá student 40 kreditů. Z povinně volitelných předmětů (B) pak musí student během studia získat minimálně 54 kreditů. Pokyny k výběru dalších předmětů, jsou přesně stanoveny fakultou.

JMUW

Do složky odborně předmětové lze zařadit studium odborných předmětů (*Fachwissenschaftliches Studium*). Studenti si mohou vybrat jeden předmět aprobace (*Unterrichtsfach*) a to z následující nabídky: biologie, chemie, německý jazyk, anglický jazyk, (etika), zeměpis, dějepis, matematika, hudba, fyzika, katolické náboženství, evangelické náboženství, občanská nauka, sport. Učitel základní školy má v tomto vybraném předmětu aprobaci i pro výuku na škole hlavní/střední (*Hauptschule/Mittelschule*). Studium předmětu aprobace se člení na oblast odborného studia předmětu (*Fachwissenschaft*) a didaktiku předmětu (*Fachdidaktik*). Z této oblasti musí studenti získat 66 ECTS kreditů, kdy 54 ECTS kreditů získá studiem odborného studia předmětu a 12 ECTS kreditů studiem didaktiky předmětu.

Zařazeno do odborně předmětové složky je i studium didaktiky základní školy (*Didaktik der Grundschule*), kde student získá studiem těchto předmětů 70 ECTS kreditů. Didaktika základní školy obsahuje dvě části. Oblast didaktiky základní školy (*Grundschuldidaktik*), z které student získá 35 ECTS kreditů a obsahuje studium:

- pedagogiky a didaktiky základní školy (*Grundschulpädagogik und –didaktik*)
- didaktiky psaného projevu (*Didaktik des Schriftspracherwerbs*)
- výuky předmětu (*Sachunterricht*).

Druhou oblastí je didaktický blok (*3 Didaktikfächern*), který se skládá ze studia tří předmětů a který student absolvuje se ziskem rovněž 35 ECTS kreditů. Jedná se o studium těchto předmětů:

- německý jazyk (*Deutsch*)
- matematika (*Mathematik*)
- hudba (*Musik*), umění/umělecká výchova (*Kunst*) nebo sport (*Sport*) – studenti mají možnost si vybrat jeden z těchto předmětů.¹⁵¹

¹⁵¹ Übersicht. *Julius-Maximilians-Universität Würzburg* [online]. 2014 [cit. 2015-01-16]. Dostupné z:<http://www.uni-wuerzburg.de/?id=68336>

Studium odborných předmětů (*Fachwissenschaftliches Studium*)

Studium odborných předmětů LAG je koncipováno zcela rozdílně, než jak je tomu u oboru U1ST na UPOL. U učitelských programů neexistuje přesně stanovený výčet disciplín, které musí studenti během studia splnit. Je uvedeno kolik ECTS kreditů musí studenti z jednotlivých složek studijního programu získat, ale nejsou přesně stanoveny disciplíny, které musí např. v rámci povinných předmětů (A) absolvovat. Studenti během studia absolvují moduly, které většinou obsahují přednášku, cvičení, seminář, popř. tutoriál. Mají předem stanoveno, kolik student musí získat z dané složky ECTS kreditů, ale většinou není přesně vymezeno, které dané disciplíny musí absolvovat. V rámci této diplomové práce by ani nebylo účelné vypisovat všechny možné disciplíny (přednášky), které univerzita nabízí. V následující části budou uvedeny u každého předmětu aprobace (*Unterrichtsfach*) nejdůležitější specifikace, které studium tohoto předmětu charakterizují.

Předmět aprobace (*Unterrichtsfach*)

Předměty aprobace mohou mít různou skladbu a to z toho důvodu, že mohou být studovány jako – předmět aprobace (*Unterrichtsfach*) nebo jako *Didaktikfach* (zařazeno do didaktiky základní školy – *Didaktik der Grundschule*).

Studium předmětu aprobace zahrnuje odborné studium předmětu (*Fachwissenschaft*) a studium didaktiky předmětu (*Fachdidaktik*). Zvolený předmět aprobace může být studován i v rámci didaktiky základní školy jako *Didaktikfach*, dále jako předmět v rámci volitelných předmětů (*Freier Bereich*), může být předmětem doprovodné odborně didaktické praxe (*Studienbegleitendes fachdidaktisches Praktikum*), anebo student může v rámci předmětu psát závěrečnou písemnou práci (*Schriftliche Hausarbeit*). V rámci studia odborného předmětu (*Fachwissenschaft*) musí studenti získat 66 ECTS kreditů, z toho 54 ECTS z povinných předmětů (*Pflichtbereich*). Z didaktiky předmětu (*Fachdidaktik*) musí studenti z povinných předmětů získat 12 ECTS kreditů. Pokud je předmět aprobace¹⁵² studován v rámci didaktiky základní školy jako *Didaktikfach* musí student získat 10 ECTS kreditů z povinných předmětů a 0 – 5 ECTS kreditů v rámci povinně volitelných předmětů (*Wahlpflichtbereich*).

Takto lze obecně popsat studium předmětu aprobace, popř. pokud je předmět studován v rámci didaktiky základní školy. Kreditové ohodnocení jednotlivých částí předmětu studia je vždy stejné, jen se mohou lišit u jednotlivých předmětů aprobace požadavky, které se vztahují např. k účasti na exkurzích apod. Pak jsou tyto exkurze také kreditově ohodnoceny a zařazeny

¹⁵² Myšleno, pokud je vybrán jeden předmět z uvedených možných předmětů aprobace, a je následně studován jako jeden z předmětů didaktického bloku (*3 Didaktikfächer*).

bud' do povinné části předmětů, nebo volitelné části. Studenti si mohou vybrat z následující nabídky předmětů aprobace (charakteristika těchto předmětů je obsahem přílohy č. 6):

- biologie
- chemie
- německý jazyk
- anglický jazyk
- etika – jen jako rozšiřující předmět (*Erweiterungsfach*)
- zeměpis
- dějepis
- matematika
- hudba
- fyzika
- katolické náboženství
- evangelické náboženství
- občanská nauka
- sport.¹⁵³

Jazykové předpoklady studentů

Studenti musí prokázat určité jazykové znalosti, které jsou důležité k přípuštění ke státní závěrečné zkoušce (*Staatsexamen*). Pokud si student vybral jako předmět aprobace německý jazyk (*Deutsch*), musí prokázat jazykové znalosti v jedné cizí řeči na úrovni A2, dle společného evropského referenčního rámce pro jazyky (SERR). Pokud si student vybere anglický jazyk (*Englisch*), musí prokázat znalosti v latině nebo jiném románském jazyce na úrovni A2. Pokud si student vybere dějepis (*Geschichte*), musí prokázat znalosti na úrovni A2 ve dvou cizích jazycích, nebo znalosti v latině nebo jiném cizím jazyce na úrovni A2.

Dodatečně je požadována jazyková způsobilost z anglického jazyka, a to na úrovni B2 dle SERR. Tuto povinnost nemají studenti, kteří anglický jazyk studují v rámci předmětu aprobace nebo v rámci didaktiky základní školy. Toto potvrzení není nutné předložit při

¹⁵³ Fachspezifische Bestimmungen für Lehramts-Studiengänge an der Julius-Maximilians-Universität Würzburg. *Julius-Maximilians-Universität Würzburg* [online]. 2014 [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: http://www.uni-wuerzburg.de/fuer/studierende/pruefungsangelegenheiten/pruefungsammt/pruefungs_und_studienordnungen/fachspezifische_bestimmungen/lehramt_m

zahájení studia oboru LAG, nýbrž při přihlašování ke státním závěrečným zkouškám. Studenti mohou tedy chybějící znalosti získat ještě během studia.¹⁵⁴

Didaktika základní školy (*Didaktik der Grundschule*)

Zařazeno do odborně předmětové složky je i studium didaktiky základní školy (*Didaktik der Grundschule*), kde student získá studiem těchto předmětů 70 ECTS kreditů. Didaktika základní školy obsahuje dvě části. Oblast didaktiky základní školy (*Grundschuldidaktik*), ze které student získá 35 ECTS kreditů a obsahuje studium:

- pedagogiky a didaktiky základní školy (*Grundschulpädagogik und –didaktik*)
- didaktiky psaného projevu (*Didaktik des Schriftspracherwerbs*)
- výuky předmětu (*Sachunterricht*).

Druhou oblastí je didaktický blok (3 *Didaktikfächern*), který se skládá ze studia tří předmětů, absolvuje student se ziskem rovněž 35 ECTS kreditů. Jedná se o studium těchto předmětů:

- německý jazyk (*Deutsch*)
- matematika (*Mathematik*)
- hudba (*Musik*), umění/umělecká výchova (*Kunst*) nebo sport (*Sport*) – studenti mají možnost si vybrat jeden z těchto předmětů.¹⁵⁵

Didaktika základní školy se skládá z předmětů, které vzájemně přesahují různé vzdělávací oblasti, vztahující se k didaktice základní školy. Jedná se o studium následujících vzdělávacích oblastí.

Pedagogika a didaktika základní školy (*Grundschulpädagogik und –didaktik*)

Studium pedagogiky a didaktiky základní školy je zaměřeno na dějiny a rozvoj základní školy. Dále se zaměřuje i na politicko-vzdělávací a vzdělávací teorie. Výuka je interdisciplinární a klasifikuje a hodnotí vzdělávací cíle.

¹⁵⁴ Übersicht. *Julius-Maximilians-Universität Würzburg* [online]. 2014 [cit. 2015-01-16]. Dostupné z:<http://www.uni-wuerzburg.de/?id=68336>

¹⁵⁵ Übersicht. *Julius-Maximilians-Universität Würzburg* [online]. 2014 [cit. 2015-01-16]. Dostupné z:<http://www.uni-wuerzburg.de/?id=68336>

Didaktika psaného projevu (*Didaktik des Schriftspracherwerbs*)

Studium didaktiky tvarosloví zahrnuje základy psaného projevu a jeho významu. Studenti se učí hodnotícím metodám, diagnostikování žákova písemného projevu. Učí se vytvářet příležitosti k diskuzi a následné podpoře žáků, která směřuje k zlepšení schopnosti učení se. Studenti se učí plánování, reflexi a ohodnocení písemných prací žáků.

Výuka předmětu (*Sachunterricht*)

Studium směřuje k rozvoji znalostí, dovedností, vědomostí, postojů a zájmů, které směřují k podpoře učení. Studenti jsou schopni analyzovat a vyhodnocovat vyučování, plánovat výuku a výukové projekty.¹⁵⁶

Moduly, které jsou obsahem didaktiky základní školy (*Grundschuldidaktik*) jsou obsahem přílohy č. 7.

Didaktický blok

Studenti musí povinně absolvovat tři předměty, a to německý jazyk, matematiku, umění/uměleckou výchovu nebo hudbu nebo sport. Pokud si student vybere německý jazyk nebo matematiku již jako předmět aprobace (*Unterrichtsfach*), vybere si do tohoto didaktického bloku místo něj jiný předmět z možných uvedených předmětů aprobace (s výjimkou předmětů umění/umělecké výchova, hudba a sport). To samé platí i v případě, pokud je jako předmět aprobace vybrán předmět umění/umělecká výchova, hudba nebo sport. Jeden předmět nesmí být dvakrát vybrán, a to jako předmět aprobace a zároveň předmět v tomto didaktickém bloku. Popis uvedených předmětů je uveden již v příloze č. 6.

Shrnutí:

Jen při běžném přehledu této části lze spatřit velké rozdíly u této části studia. Na UPOL není studium U1ST koncipováno nijak složitě. Jsou přesně stanoveny předměty, které student má během 10 semestrů absolvovat. Jsou rozděleny jen na povinné a volitelné předměty, které si student povinně zvolí. Jedná se především o jazykové zaměření, kdy je nabízen výběr z jazyka anglického a německého. S jistotou, lze tvrdit, že odborně-předmětová část LAG na

¹⁵⁶ Fachspezifische Bestimmungen für Lehramts-Studiengänge an der Julius-Maximilians-Universität Würzburg. *Julius-Maximilians-Universität Würzburg* [online]. 2014 [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: http://www.uni-wuerzburg.de/fuer/studierende/pruefungsangelegenheiten/pruefungsamt/pruefungs_und_studienordnungen/fachspezifische_bestimmungen/lehramt_m

JMUW není jednoduše koncipována. Je přínosné si projít i přehled studia, který je obsahem přílohy č. 3. První velký rozdíl je to, že studenti si vybírají předmět aprobace, kdy mají možnost si vybrat až ze 14 předmětů. Mají možnost pak v tomto předmětu aprobace vyučovat i na jiném typu škol (*Hauptschule/Mittelschule*). Studium tohoto vybraného předmětu se pak člení na odborné studium předmětu aprobace a jeho didaktiku. Je přesně stanoveno, kolik kreditů z které části musí studenti během studia získat. Další část studia je didaktika základní školy, kdy mají studenti přesně stanoveny předměty, které musí absolvovat v rámci studia tři hlavních předmětů (možné kombinace) a v rámci studia, která je zaměřena na didaktiku, výuku, apod. základní školy. Je rovněž stanoveno, kolik kreditů musí studenti získat. Velký rozdíl je i v jazykové vybavenosti studentů. Všichni mají povinnost ovládat anglický jazyk na úrovni B2, dle SERR, k tomu mají dle vybraného předmětu aprobace stanoveny další požadavky k jazykové vybavenosti.

Je třeba upozornit, že může dojít k určitým nesrovnalostem při označování předmětů, modulů, disciplín atd. V této práci je snaha označovat jako předměty ty předměty/disciplíny, které absolvuje student v rámci studia. Jako modul je označována i obsahová skladba studia. Bohužel na JMUW je jako modul označováno i studium určitých předmětů, které zahrnují např. přednášku, cvičení, seminář. Může tedy dojít k určitým pojmovým nesrovnalostem. Počet kreditů u oboru U1ST na UPOL vychází, dle autorčina rozdělení předmětů do odborně předmětové složky, kdy z povinných předmětů (A) získají studenti 141 ECTS kreditů. V rámci povinně volitelných předmětů (B) získají studenti 54 ECTS kreditů. Povinně volitelné předměty nejsou v této práci předmětem srovnávání, ale je vhodné uvést počet kreditů, které studenti musí získat během studia v rámci odborně předmětové části studia.

	UPOL	JMUW
Počet ECTS kreditů – povinné předměty	141	136
Předmět aprobace	Ne	Ano
Studium mateřského jazyka, matematiky, hudební výchovy, výtvarné výchovy, tělesné výchovy	Ano	Ano
Povinnost studia anglického jazyka	Ne	Ano
Studium dalších jazyků	Anglický nebo německý jazyk	Ano

8.4.2 Složka pedagogicko-psychologická

UPOL

Do složky pedagogicko-psychologické lze zařadit „modul pedagogický“ a „modul psychologický“.

Povinné předměty – kategorie A

Modul pedagogický

Studenti povinně absolvují tyto předměty: Primární pedagogika (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7), Základy speciální pedagogiky, Metodologie pedagogiky, Pedagogická diagnostika, Speciální pedagogika, Diplomový seminář.

Studenti se seznamují s historií primárního školství a jejími hlavními představiteli, s problematikou vzdělávání a vyučování v primární škole. Disciplíny jim poskytují základní teoretická východiska v procesu formování profesionálních učitelských dovedností se specifickým zřetelem k výchovně vzdělávacímu procesu na 1. stupni. Budou uvedeni do problematiky etap a modelů vzájemné spolupráce školy a rodiny, negativních vlivů ve výchově, řízení výchovné práce s vedením povinné školní dokumentace. Studenti budou schopni správně používat základní pojmy managementu, vysvětlit pojetí školy jako specifické organizace systému. Budou seznámeni se školním vzdělávacím programem základní školy s přihlédnutím k elementárnímu ročníku. Budou se orientovat v jednotlivých typech alternativních školských systémů a jejich klíčových myšlenkách. Přiblíží se jim problematika práce v málotřídních školách, v nichž probíhá výuka ve spojených ročnících. Získají základní poznatky z oblasti speciální pedagogiky. Studenti budou seznámeni s úkoly a oblastmi pedagogické diagnostiky žáka primární školy a s vědeckým výzkumem v pedagogice, jeho druhy a metodami pedagogického výzkumu.

Modul psychologický

Studenti povinně absolvují tyto předměty: Úvod do psychologie, Psychologie vývojová, Psychologie sociální, Psychologie pedagogická, Psychologie 4 (Patopsychologie), Osobnostní a sociální výchova 1.

Studenti se seznámí s dějinami psychologie, hlavními směry současné psychologie, systémem psychologických disciplín a metodami psychologie. Vývojová psychologie seznámí studenty s průběhem vývoje člověka od početí až po dospělost s vývojovými modely

a zákony. Obsahem sociální psychologie jsou témata jako předmět a metody sociální psychologie, sociální komunikace, personální percepce, socializace, agresivita, vliv mediálních prostředků na chování dětí apod. Základní oblasti pedagogické psychologie jsou učení, tvořivost, hodnocení a zkoušení žáků, motivace atd. Studenti se budou schopni orientovat v nejčastějších současných patopsychologických projevech, se kterými se mohou ve své budoucí pedagogické praxi setkat u dětí.

Povinně volitelné předměty – kategorie B

V rámci výběru z povinně volitelných předmětů (B) studenti absolvují dále uvedené předměty. Studenti si je sami zvolí a absolvují v rámci studia, dle pokynů stanovených fakultou. (Tyto předměty nejsou součástí komparace, jsou zmíněny pro přesnější popis studia oboru U1ST).

Modul pedagogický

Studenti si mohou zvolit z následujících předmětů: Výuka žáků se specifickými vzdělávacími potřebami, Výchova ke zdravému životnímu stylu, Výchova a vzdělávání nadaných žáků, Pedagogický seminář.

Obsahem předmětů je seznámit studenty s problematikou a specifiky nadaného žáka v primární škole, seznámit studenty s výchovou ke zdraví, způsobem života, vlivem životního prostředí a zdravotní péčí. Studentům budou přiblíženy specifické poruchy učení, stupně postižení, rozdělení podle etiologie, náprava dyslexie, dysgrafie, dysortografie. V rámci pedagogického semináře bude výuka zaměřena na aktuální problémy pedagogické teorie a praxe.

Modul psychologický

Studenti si mohou zvolit tyto předměty: Psychologický seminář, Osobnostní a sociální výchova 2.

Obsahem předmětu je prohloubení dosavadních psychologických znalostí, poznávání druhých, nácvik řešení praktických situací s převládající psychologickou problematikou.

JMUW

Do složky pedagogicko-psychologické lze zařadit studium pedagogických věd (*das erziehungswissenschaftliche Studium*). V této oblasti mají studenti možnost si i sami zvolit

některé z předmětů. U jednotlivých oblastí je stanoveno minimum ECTS kreditů, které musí student získat. Studium pedagogických/výchovných věd se vztahuje k následujícím oblastem: všeobecná pedagogika (*Allgemeine Pädagogik*), školní pedagogika (*Schulpädagogik*) a psychologie (*Psychologie*). V rámci studia těchto předmětů získají studenti 29 ECTS kreditů. Do složky pedagogických/výchovných věd je v materiálech JMUW zařazena i pedagogicko-didaktická školní praxe, která je ohodnocena 6 ECTS kredity. Pro účely této práce je tato praxe obsažena až ve složce praktické, která se zabývá praxemi studentů během studia na univerzitě.

Všeobecná pedagogika (*Allgemeine Pädagogik*)

Během studia všeobecné pedagogiky se studenti seznámí se základními pojmy a procesy z pedagogiky. Získají teoretické znalosti z dějin vzdělávání a pedagogických teorií. Studenti získají přehled o empirických výzkumných metodách a budou se orientovat v metodách a výsledcích národního i mezinárodního výzkumu ve vzdělávání. Tyto získané vědomosti a dovednosti umožní studentům vytvářet vědecké práce na akademické úrovni. Všeobecná pedagogika zahrnuje studium dvou modulů – Základy vzdělávacích věd pro studenty učitelství (*Grundlagen der Bildungswissenschaft für Lehramtsstudierende*), Úvod do empirického výzkumu pro studenty učitelství (*Einführung in die Empirische Bildungsforschung für Lehramtsstudierende*). Absolvováním těchto dvou modulů získají studenti 8 ECTS kreditů.

Školní pedagogika (*Schulpädagogik*)

Studium školní pedagogiky uvede studenty do problematiky školního vzdělávání, didaktických konceptů ve škole. Studenti získají schopnost pozorovat dění ve škole a následně jej budou schopni analyzovat a diagnostikovat, vyvodit z něj důsledky na základě získaných teoretických znalostí. Budou schopni zabývat se oblastmi vzdělávání, výuky a rozvojem v oblasti školství. Školní pedagogika zahrnuje studium dvou modulů – Základy školní pedagogiky stručně (*Grundlagen der Schulpädagogik im Überblick*), Oblasti školního vzdělávání v detailnější formě (*Gebiete der Schulpädagogik in vertiefter Form*). Absolvováním těchto dvou modulů získají studenti 8 ECTS kreditů. K těmto modulům má JMUW zařazenou i praxi studentů (*Begleitveranstaltung zum pädagogisch-didaktischen Schulpraktikum Lehramt an Grundschulen*), která je pro účely této práce zařazena až do složky praktické. Tato praxe má ohodnocení 2 ECTS kredity.

Psychologie (*Psychologie*)

Studenti získají metodologické znalosti, díky kterým budou schopni lépe porozumět psychologické literatuře. Díky znalosti psychologie budou schopni efektivně pomoci žákům lépe se vzdělávat. Budou mít lepší sociální znalosti a budou schopni lépe řídit a kontrolovat sociální jevy ve třídě a budou schopni vytvořit příznivější sociální atmosféru. Studenti mohou u jednotlivých žáků zpozorovat zvláštnosti, které se týkají rozvoje jejich osobnosti. Na základě těchto psychologických dovedností mohou zpozorovat odchylky nebo poruchy učení, nebo problémové chování žáků. Psychologie zahrnuje studium tří modulů – Výuka a učení, Sociální psychologie (*Lehren und Lernen, Sozialpsychologie*), Vývojová psychologie, Abnormality (*Entwicklungspsychologie, Auffälligkeiten*), Psychologie osobnosti, Pedagogicko-psychologická diagnostika a hodnocení (*Differentielle und Persönlichkeitspsychologie, Pädagogisch-psychologische Diagnostik und Evaluation*). Absolvováním těchto dvou modulů získají studenti 13 ECTS kreditů.

Shrnutí:

Pedagogicko-psychologická složka studia U1ST na UPOL a LAG na JMUW se v zásadě nijak neodlišuje. Studenti absolvují předměty, které se vztahují k dějinám pedagogiky a psychologie, získají přehled o empirických výzkumných metodách, získají diagnostické a hodnotící schopnosti, které budou využívat jako budoucí učitelé apod. Odlišná je pouze organizace praxí, které přísluší k pedagogice a psychologii na JMUW. Studium doprovází dvě praxe, které jsou pro účely této práce zařazeny až ve složce praktické (návik dovedností).

	UPOL	JMUW
Počet ECTS kreditů – povinné předměty	51	29 ¹⁵⁷

8.4.3 Složka praktická (návik dovedností)

UPOL

Do složky praktické lze zařadit „modul praxí“. Jako praxe studentů je pojata praktická činnost studenta ve školním prostředí/třídě, kdy dochází k interakci se žáky. V této části práce, která se zaměřuje již na praktické působení studenta ve škole, je kladen důraz i na časovou

¹⁵⁷ V materiálech, které se vztahují ke studijnímu programu LAG je k tomu počtu (29 ECTS) přičítáno ještě 8 ECTS kreditů, které získají studenti absolvováním praxí, které doprovází studium předmětů spadající do pedagogicko-psychologické složky.

dotaci těchto praxí. Počty hodin, které stráví žák domácí přípravou, účastí ve výuce, nebo přípravou k zápočtu budou uvedeny. Rozsah hodin je uveden u popisu jednotlivých předmětů na portále UPOL.

Povinné předměty – kategorie A

Modul praxí

Studenti povinně absolvují tyto předměty: Úvod do studia s praxí, Didaktické praktikum (1, 2, 3), Pedagogická praxe (1, 2, 3), Souvislá pedagogická praxe.

Úvod do studia s praxí

Úvod do studia s praxí je vstupem do první etapy pedagogické praxe a motivace studentů pro vybraný obor. Praxe je uskutečňována formou skupinové hospitace pod vedením metodiků PdF UP (Pedagogická fakulta Univerzity Palackého). Studenti hospitují v 1. nebo 2. ročníku základní školy a 3., 4. nebo 5. ročníku základní školy. Součástí praxe je i beseda s vedením školy o problematice výchovy a vzdělávání dětí mladšího školního věku a seznámení s mimoškolní prací žáků primárního vzdělávání. Jedno dopoledne je věnováno hospitaci v předškolním oddělení mateřské školy a besedě s vedením mateřské školy o přechodu dítěte z MŠ do elementárního ročníku ZŠ. Účast studenta na výuce je 20 hodin, příprava na zápočet představuje 8 hodin.

Didaktické praktikum (1, 2, 3)

Jedná se o pozorování a analýzu průběhu výchovně vzdělávacího procesu, a to z hlediska činnosti učitele i žáků a jejich vzájemné interakce. Tato hospitace probíhá na plně organizovaných školách a málotřídních školách. Studenti sledují práci pedagogů a následně rozebírají pod vedením metodika PdF UP základní diagnostické, řídicí a prognostické činnosti učitele v rámci přípravy a v průběhu vyučování. Rozbory praxí probíhají v semináři.

Didaktické praktikum 1 zahrnuje 5 hodin domácí přípravy na výuku, 12 hodin účasti studenta na výuce, 10 hodin příprav na zápočet.

Didaktické praktikum 2 zahrnuje 5 hodin domácí přípravy, 8 hodin účasti studenta na výuce a 5 hodin připadá přípravě k semestrální práci.

Didaktické praktikum 3 zahrnuje 20 hodin účasti studenta na výuce, 10 hodin přípravy na zápočet, 5 hodin připadá přípravě k semestrální práci.

Pedagogická praxe 1

Těžiště pedagogické praxe spočívá v nácvičku pedagogických dovedností v rámci samostatně vedených vyučovacích hodin (HV, TV, VV, PČ) pod vedením cvičného učitele a metodiků těchto předmětů. Praxe probíhá 2x týdně vždy jednu vyučovací hodinu. Povinností studenta je jedna hodina výstupu a jedna hodina náslechu týdně. V prvních dvou týdnech studenti pouze hospitují. Praxe zahrnuje 30 hodin domácí přípravy na výuku a 30 hodin účasti studenta na výuce.

Pedagogická praxe 2

Během praxe probíhá analýza výchovně vzdělávacího procesu ve spojení s výukou didaktiky prvouky, českého jazyka – literatury a matematiky. Průběžná pedagogická praxe je zařazena 1x týdně ve třech vyučovacích hodinách 1. – 3. ročníku ZŠ. K jednomu cvičnému učiteli je zařazena trojice studentů. Studenti střídavě učí a hospitují v předmětech – český jazyk, matematika, člověk a jeho svět 1 (přírodovědné učivo). Povinností každého studenta je absolvování jedné hodiny výstupu a jedné hodiny náslechu týdně. První cvičení jsou pouze hospitační. Na vyučovací hodiny se student připravuje pod vedením cvičného učitele a metodika příslušného předmětu. Součástí pedagogické praxe jsou 2 hodiny náslechu a 2 hodiny samostatných výstupů studentů + cizí jazyk. Praxe zahrnuje 30 hodin účasti studenta na výuce.

Pedagogická praxe 3

Studenti si nacvičují pedagogické dovednosti v rámci samostatně vedených vyučovacích hodin českého jazyka, cizího jazyka, matematiky a člověk a jeho svět 2, 3 (přírodovědné a vlastivědné učivo). Průběžná pedagogická praxe je zařazena 1x týdně ve třech vyučovacích hodinách 4. a 5. ročníku ZŠ. Studenti střídavě učí a hospitují v předmětech: český jazyk, cizí jazyk, matematika, přírodověda, vlastivěda. Povinností každého studenta je absolvování jedné hodiny výstupu a jedné hodiny náslechu týdně. Při výstupu z ČJ zařadí každý student jednu hodinu slohu a jednu hodinu čtení a literární výchovy, a to po domluvě s cvičným učitelem. První cvičení jsou pouze hospitační. Na vyučovací hodiny se student připravuje pod vedením cvičného učitele a metodika příslušného předmětu. Součástí pedagogické praxe jsou 2 hodiny náslechu a 4 hodiny samostatných výstupů každého studenta + cizí jazyk v souladu se školním vzdělávacím programem dané školy. Praxe zahrnuje 30 hodin domácí přípravy na výuku, 30 hodin účasti studenta na výuce, 10 hodin na přípravu k zápočtu.

Souvislá pedagogická praxe

Cílem praxe je poskytnout studentům orientaci v celém provozu školy, ověření si schopností, uplatnění vědomostí a pedagogických dovedností získaných studiem a absolvováním předešlých typů pedagogických praxí. Praxe se uskutečňuje na plnoorganizovaných a málotřídních školách. Praxe zahrnuje 20 hodin domácí přípravy na výuku, 40 hodin účasti studenta na výuce, 10 hodin na přípravu k zápočtu.

Povinně volitelné předměty – kategorie B

Studenti si mohou vybrat z následujících předmětů: Didaktické praktikum (HV, TV, VV). Obsahem předmětů je náslechová praxe hudební výchovy na 1. stupni ZŠ, nebo seznámení s vedením a přístupem k jednotlivci i ke skupině v oblasti výtvarné tvořivé činnosti. Studenti získávají poznatky z didaktického procesu v předmětech technického charakteru na 1. stupni ZŠ.

JMUW

Do složky praktické lze zařadit praxe (*Praktikum*), které studenti během studia musí absolvovat. Před začátkem studia učitelství není nutno prokázat, že uchazeči absolvovali již nějakou praxi, přesto je i tato možnost uchazečům o studium učitelství doporučována. Studenti učitelství musí během studia absolvovat pět praxí. Doklad o absolvování těchto praxí je předpokladem k přijetí k prvním státním zkouškám. Jedná se o tyto praxe:

- podniková praxe (*Betriebspraktikum*)
- orientační praxe (*Orientierungspraktikum*)
- pedagogicko-didaktická školská praxe (*Pädagogisch-didaktisches Schulpraktikum*)
- doprovodná odborná praxe předmětu aprobace (*Studienbegleitendes fachdidaktisches Praktikum im Unterrichtsfach*)
- doplňující doprovodná praxe související se studiem didaktiky základní školy (*Zusätzliches studienbegleitendes Praktikum im Zusammenhang mit dem Studium der Didaktik der Grundschule*).

Podniková praxe (*Betriebspraktikum*)

Tato praxe má studentům zprostředkovat náhled mimo školní prostředí. Délka praxe je 8 týdnů v podniku, který se zabývá obchodem, službami, dalším vzděláváním. Tuto praxi

mohou studenti absolvovat i v zahraničí. Nesmí se jednat o činnosti jako např. pokladní nebo obsluha v restauracích. Praxi si studenti zajišťují sami. Není ohodnocena kredity.

Orientační praxe (*Orientierungspraktikum*)

Tato praxe by měla být absolvována před začátkem studia, nejpozději před nástupem na školní praxi. Praxe trvá tři až čtyři týdny. Praxe slouží k poznání školy z pohledu učitele. Studenti musí strávit minimálně jeden týden na veřejné nebo státem uznané soukromé škole. Zbývající čas stráví v zařízeních, sloužící dětem nebo mládeži. Studenti stráví 20 hodin týdně ve škole. Může se jednat o hospitaci v různých předmětech, pomoc při organizaci výuky, nebo účasti na přednáškách. Praxe není ohodnocena kredity.

Pedagogicko-didaktická školská praxe (*Pädagogisch-didaktisches Schulpraktikum*)

Předpokladem pro absolvování pedagogicko-didaktické školské praxe je absolvování orientační praxe. Tato praxe má rozsah 150 až 160 vyučovacích hodin. Studenti absolvují tuto praxi ve dvou blocích v obdobích mezi semestry. První část mezi prvním a druhým semestrem, druhou část mezi druhým a třetím semestrem. V prvním semestru studenti povinně absolvují přednášky, které se vztahují k praxím a slouží jako příprava k této praxi. Během této praxe by měli studenti poznat pedagogicko-didaktický náhled na pracovní činnost učitele. Ke konci praxe je se studenty vedena konzultace. Učitelé, kteří studenty během jejich praxe pozorovali a starali se o ně, sestaví určité shrnutí této praxe. Tato konzultace pomáhá studentům odhadnout, zda mohou profesi učitele vykonávat. Tato praxe je ohodnocena 6 ECTS kredity.

Doprovodná odborná praxe předmětu aprobace (*Studienbegleitendes fachdidaktisches Praktikum im Unterrichtsfach*)

Tato praxe se koná během jednoho semestru jedenkrát týdně a obsahuje minimálně 4 hodiny výuky včetně diskuze. Tato praxe se vztahuje k předmětu aprobace (*Unterrichtsfach*). Studenti poprvé sbírají zkušenosti z praxe ve výuce odborného předmětu. Tuto praxi nemohou studenti vykonávat před třetím semestrem studia a rovněž ji nemohou vykonávat po pátém semestru studia. Praxi zajišťuje univerzita (*Praktikumsamt*). Během praxe mají studenti za cíl získat odborné znalosti na základě jednotlivých výukových modelů, získat znalosti z výuky v různých ročnících. Studenti mají povinnost minimálně jedenkrát vést výuku.

Doplňující doprovodná praxe související se studiem didaktiky základní školy (*Zusätzliches studienbegleitendes Praktikum im Zusammenhang mit dem Studium der Didaktik der Grundschule*)

Tato praxe se koná během jednoho semestru jedenkrát týdně a obsahuje minimálně 4 hodiny výuky včetně diskuze. Cílem praxe je analýza, plánování, realizace, kontrola a hodnocení výuky na základní škole. Je nutné minimálně jedenkrát vést výuku.

Doprovodná odborná praxe předmětu aprobace (*Studienbegleitendes fachdidaktisches Praktikum im Unterrichtsfach*) je dle materiálů ohodnocena 4 ECTS kredity. Jako přípravu k Pedagogicko-didaktické školské praxi (*Pädagogisch-didaktisches Schulpraktikum*) nabízí univerzita přípravné kurzy. Ty jsou ohodnoceny 2 ECTS kredity. Dle jejich uspořádání spadají oba tyto předměty do pedagogických věd (*das erziehungswissenschaftliche Studium*). Pedagogické vědy jsou ale v této práci zařazeny do složky pedagogicko-psychologické. Studentům je počítáno z absolvování praxí jen 6 ECTS kreditů z Pedagogicko-didaktické školské praxe (*Pädagogisch-didaktisches Schulpraktikum*). Následující 4 + 2 ECTS kredity mají započítané v jiné složce studia.¹⁵⁸ V práci bude uvedeno 6 ECTS kreditů z praktické složky studia a v závorce pro přehled dalších 6 ECTS, které nejsou přímo zařazeny v praktické složce studia.

Shrnutí:

Pro upřesnění je nutno uvést, že uvedené počty hodin vychází z informací, které jsou uvedeny na portálu UPOL (obor – Učitelství pro 1. stupeň základních škol (zkratka U1ST-1), platný od roku 2007, číslo oboru – 7503T047, číslo specializace 01, název segmentu – PDF 7503T047-P-U1St-pětileté) u jednotlivých sylabů daných praxí. Studenti U1ST během studia absolvují několik praxí, kdy nejdelší je v závěru studia, a to v 10. semestru – souvislá pedagogická praxe. Studenti absolvují praxe během semestru, v době, která je univerzitou vyhrazena pro absolvování praxí. Dle sylabů praxí se studenti účastní 190 hodinami na výuce ve škole, potřebují 90 hodin na přípravu k výuce a 58 hodin na přípravu k zápočtu, nebo semestrální práci, která patří k praxi. U uvedených praxí studenti konzultují průběh praxe či hospitace s metodikem pedagogické fakulty UPOL a dále pak v seminářích. Absolvováním povinných praxí získají studenti 23 ECTS kreditů.

¹⁵⁸ Übersicht. *Julius-Maximilians-Universität Würzburg* [online]. 2014 [cit. 2015-01-16]. Dostupné z:<http://www.uni-wuerzburg.de/?id=68336>

Počty hodin, které jsou uvedeny, vychází rovněž z materiálů, které uvádí JM UW (např. v příloze č. 3).¹⁵⁹ Studenti musí absolvovat pět praxí a mít potvrzení a absolvování těchto praxí, jinak nebudou připuštěni ke státním závěrečným zkouškám. Určité praxe je vhodné absolvovat již před začátkem studia. U některých praxí mají studenti jasně určeno, že je musí absolvovat v obdobích prázdnin mezi semestry, některé absolvují v průběhu semestru. Studenti se účastní 306 – 352 hodinami na výuce. Doba na domácí přípravu, nebo příprava k seminárním praxím není uvedena. Praxe, které by měli studenti absolvovat před započítáním studia, by měly dohromady trvat 11 – 12 týdnů a mohou je absolvovat i v zahraničí. Počet získaných kreditů z praxí je 6 (+ 6).

V tomto případě je vidět jasně, že studenti LAG na JM UW, mají během studia mnohem větší počet hodin praxe než studenti U1ST na UPOL. Praxi musí absolvovat i v rámci studijního volna, tzn. o akademických prázdninách. Nezískají ani tak velký počet kreditů jako studenti U1ST.

	UPOL	JMUW
Účast studenta na výuce (hod)	190	306 - 352
Doba na domácí přípravu (hod)	90	Není uvedeno
Doba na přípravu k zápočtu/semestr. Práci (hod)	58	Není uvedeno
Praxe během semestru/akademických prázdnin	Studenti praxe absolvují během semestru	Určité praxe mohou studenti absolvovat jen během prázdnin mezi semestry, některé absolvují během semestru
Praxe před začátkem studia daného studijního programu	Po studentech není požadován doklad o absolvování praxe před začátkem studia	Studenti musí absolvovat praxe, které nejsou součástí studia a nemají kreditové ohodnocení. Bez dokladu o jejich absolvování nebudou připuštěni ke státním závěrečným zkouškám
Délka praxe před začátkem studia	-	11 – 12 týdnů
Možnost absolvovat praxi v zahraničí	Ne	Ano
Možnost konzultovat průběh praxí s metodikem praxe	Ano	Ano

¹⁵⁹ Übersicht. *Julius-Maximilians-Universität Würzburg* [online]. 2014, 31.10.2014 [cit. 2014-12-05]. Dostupné z: http://www.uni-wuerzburg.de/fuer/studierende/angebot/abschluss/stex/la_gs/

Přípravné přednášky k praxi před jejím začátkem	Ne	Ano
Počet ECTS kreditů	23	6 (+ 6)

8.4.4 Složka všeobecného základu

UPOL

Do složky všeobecného základu lze zařadit „modul všeobecně vzdělávací“.

Povinné předměty – kategorie A

Studenti povinně absolvují tyto předměty: Komunikativní dovednosti, Environmentální výchova 1, Multikulturní výchova 1, Informační a didaktická technika.

Studenti budou rozvíjet své komunikativní dovednosti. Jedná se o rozvíjení základních řečových, pohybových a výrazových předpokladů. Získají poznatky a znalosti v základní terminologii, právních a školských dokumentech k environmentálnímu vzdělávání. Získají poznatky o různých sociokulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti. Budou seznámeni s možnostmi a využitím ICT a didaktické techniky v edukačním procesu.

Povinně volitelné předměty – kategorie B

Studenti si mohou zvolit z následujících předmětů: Evropanství a integrace (1, 2), Národní dějiny, Etika pro učitele (1, 2), Sociologie deviantního chování, Právní výchova, Multikulturní výchova, Environmentální výchova.

Obsahem předmětů je přiblížit studentům vývoj Evropy od 13. století až po 2. světovou válku a vznik Evropské unie. Seznámit je s klíčovými problémy historického vývoje našeho státu. V předmětu Etika pro učitele je cílem informovat studenta o etických zásadách, postojích a chování. Studenti budou seznámeni s nejdůležitějšími právními pojmy, multikulturní výchovou a výchovou environmentální. Studenti budou rozvíjet své osobnostní a sociální kompetence a dovednosti.

JMUW

Do složky všeobecného základu lze zařadit oblast vzdělání označenou jako společenské vědy (*Gesellschaftswissenschaften*). V rámci studia musí studenti získat z této oblasti 8 ECTS kreditů. Mají možnost si vybrat ze studia těchto předmětů: katolické/evangelické náboženství, filozofie, politologie, sociologie, folkloristika. Studenti, kteří mají katolické/evangelické

náboženství jako předmět aprobace musí získat minimálně 5 ECTS kreditů z těchto předmětů a zbývající 3 ECTS kredity mohou získat ze zbývajících nabízených předmětů. Studenti, kteří nemají náboženství jako předmět aprobace, naopak mají povinnost získat minimálně 3 ECTS kredity z předmětu náboženství nebo filozofie. Zbývající kredity mohou získat z dalších uvedených předmětů.¹⁶⁰

Evropská etnologie/folkloristika (*Volkskunde*)

Etnologie zkoumá kulturní projevy širokých vrstev obyvatelstva v minulosti i současnosti. Studenti získají schopnosti odkazovat na kulturní procesy jak na regionální, tak na celoevropské úrovni. Budou schopni analyzovat strukturu historického a současného každodenního života.

Evangelické/Katolické náboženství

Studenti budou schopni rozpoznat náboženské jevy v každodenním životě a kriticky je zhodnotit. Vyznají se v problematice, která se zabývá vztahy mezi vírou, politikou a náboženstvím v multikulturním a sekulárním kontextu. Studenti mají znalosti rozdílných tvarů a vzorů teologické argumentace. Jsou schopni používat nezávislé vyhodnocení. Vyznají se v nábožensky ztvárněném zobrazení člověka a stejně tak rozumí poznatkům během antropologické diskuze.

Filozofie

Studenti mají k dispozici vědecky podložené poznatky, které se zabývají základními podmínkami lidského myšlení, poznání a jednání, stejně tak dějinami a reflexí lidstva a světa. Mohou analyzovat metody a výsledky jednotlivých věd, stejně tak jejich sociální význam. Jsou schopni odrážet podmínky a normy lidského jednání a společenského života.

Politologie

Studenti získají základní vzdělání v oboru politologie. Získané vědomosti se týkají zejména základních pojmů politického myšlení a politického vzdělávání, vzdělávacích konceptů a politických aspektů školy a vzdělávání.

¹⁶⁰ Gesellschaftswissenschaften. *Julius-Maximilians-Universität Würzburg* [online]. 2014 [cit. 2015-01-17]. Dostupné z: http://www.zfl.uni-wuerzburg.de/lehramtsstudium/informationen_zur_studienorganisation/ews_und_gws/gws/

Sociologie

Studenti získají základní vzdělání v oboru sociologie. Získají přehled o různých sociologických a teoretických pojmech. Ty kladou důraz na sociologii vzdělávání, rodinnou sociologii, sociologii výzkumu atd.¹⁶¹

Shrnutí:

Ve složce všeobecného základu můžeme sledovat možnosti studentů vybrat si v rámci studia různé typy předmětů. Tato část studia je podobně koncipována na UPOL i JMUW, kdy obsahem je studium politických věd, sociologie, filozofie apod. Jsou zde také obsaženy předměty, které mají v obsahu vzdělávání, které směřuje k určité evropské dimenzi a evropanství. Na JMUW je v rámci uvedených předmětů možnost vybrat si z velkého množství přednášek a seminářů, jejichž výčet ale není pro tuto práci stěžejní. Rozdíl je ve výuce katolického a evangelického náboženství, které je obsahem výuky na JMUW. Studenti LAG získají absolvováním této složky studia 8 ECTS kreditů. Studenti U1ST získají z povinných předmětů 6 ECTS kreditů a z povinně volitelných 15 ECTS.

	UPOL	JMUW
Počet kreditů z povinných předmětů	6	8
Dějiny	Ano	Ano
Enviromentální výchova	Ano	Ano
Etika	Ano	Ano
Evropanství	Ano	Ano
Filozofie	Ne	Ano
Informační technika	Ano	Ne
Komunikativní dovednosti	Ano	Ne
Multikulturní výchova	Ano	Ano
Náboženství kat./evang.	Ne	Ano
Politologie	Ano	Ano
Právní výchova	Ano	Ano
Sociologie	Ano	Ano

¹⁶¹ Deutschland. Ordnung der Ersten Prüfung für ein Lehramt an öffentlichen Schulen: (Lehramtsprüfungsordnung I - LPO I). In: <http://www.gesetze-bayern.de/>. 2014. Dostupné z: <http://www.gesetze-bayern.de/jportal/portal/page/bsbayprod.psm1?doc.id=jlr-LehrPrOBY2008rahmen&st=lr&showdoccase=1¶mfromHL=true#focuspoint>

8.5 Závěrečná práce

UPOL

Studenti U1ST musí zpracovat jako svoji závěrečnou práci diplomový projekt. Závěrečná (diplomová) práce má podobu písemné práce. Povinnou částí státních závěrečných zkoušek v magisterských studijních programech je obhajoba diplomové práce. Student prokazuje schopnost tvůrčího myšlení. Témata kvalifikačních prací vypisuje katedra do určitého termínu. Student má právo vybrat si téma kvalifikační práce, má také právo navrhnout vedoucímu práce své vlastní téma. Diplomová práce má (dle aktuální směrnice S2/2011 – Směrnice děkanky Pedagogické fakulty UPOL) rozsah minimálně 60 stran normovaného textu (108 000 znaků). Obhajoba diplomové práce je veřejná a koná se před komisí pro státní závěrečné zkoušky. Kvalifikační práce a její obhajoba se klasifikuje jednou společnou známkou. Témata diplomových prací u studentů studijního programu U1ST se většinou vztahují k problematice vzdělávání dětí v primární škole, povinné školní docházky, školní zralosti, učitelské profesi, atd. Studentův diplomový projekt je ohodnocen 10 ECTS kredity.

Student musí zpracovat závěrečnou diplomovou práci, jejíž obsah je zaměřen na specifickou problematiku výchovy a vzdělávání žáků na 1. stupni základní školy. Vedoucí diplomové práce pomáhá studentovi sestavit pracovní plán práce, upřesňuje základní literaturu, popř. prameny, a volbu metod zpracování. Vedoucí diplomovou práci jen řídí z hlediska celkové koncepce a metodologických postupů, upozorňuje studenta na nesprávnosti, na možnost využití dalších pramenů a literatury, případně pomáhá stanovit hypotézy práce, radí v teoretických a odborných otázkách, posuzuje některé zpracované části, kontroluje průběžné plnění úkolů podle plánu.

JMUW

Studenti musí zpracovat závěrečnou písemnou práci (*Schriftliche Hausarbeit/Zulassungsarbeit*). Téma pro svoji práci si zvolí ze svého předmětu aprobace nebo z pedagogických/výchovných věd. Práce slouží i jako předpoklad k přípuštění k prvním státním závěrečným zkouškám. Téma si mají studenti zvolit nejpozději jeden rok před přihlášením se k prvním státním závěrečným zkouškám. Témata musí být z příslušných studijních oborů a každému studentovi se přiřadí samostatné téma. Student musí prokázat, že je schopný samostatné vědecké práce. Práce má stanovený rozsah, dle pokynů fakulty. Většinou je to v rozmezí 60 - 80 normostran. Závěrečná písemná práce je ohodnocena 10 ECTS kredity.

Shrnutí:

Studenti UPOL i JMUW musí na závěr svého studia sami napsat závěrečnou práci. Témata práce se vztahují ke studovanému oboru. Studenti musí prokázat schopnost samostatné vědecké práce. Obě fakulty stanoví podobný rozsah této práce. Odevzdání této závěrečné práce slouží studentům obou oborů jako předpoklad k přijetí ke státním závěrečným zkouškám. Práce jsou shodně ohodnoceny 10 ECTS kredity.

	UPOL	JMUW
Závěrečná práce studenta	Ano	Ano
Rozsah práce	108 000 znaků	60 – 80 normostran
Předpoklad k přípuštění ke SZZ	Ano	Ano
Počet ECTS kreditů	10	10

8.6 Státní závěrečné zkoušky

UPOL

Státní závěrečné zkoušky se skládají z několika okruhů, kdy student U1ST musí nejprve obhájit svoji diplomovou práci, pak následují státní závěrečné zkoušky.

Obsah státní závěrečné zkoušky se skládá z několika okruhů (obsah viz příloha č. 8):

- pedagogika
- psychologie
- jazyk český – mateřský jazyk, sloh, literatura
- matematika – logika a aritmetika, geometrie, didaktika matematiky.

JMUW

Studenti LAG musí splnit požadavky dané univerzitou, aby mohli být přípuštěni k prvním státním závěrečným zkouškám. Musí mít splněný předepsaný počet ECTS kreditů, jazykovou kvalifikaci z anglického jazyka (potvrzení o jazykových schopnostech B2 SERR), kvalifikaci z oboru hudba, umění, sport, určitá zvláštní potvrzení u oboru umění, potvrzení u oboru sport (certifikát plavčík-záchranář, sportovní vyznamenání, kurz první pomoci, účast na zimním/letním sportovním týdnu). K přijetí k prvním státním závěrečným zkouškám je nutno vypracovat písemnou závěrečnou práci (*schriftliche Hausarbeit/Zulassungsarbeit*). Známk

ze státních závěrečných zkoušek je 60 % z celkové známky, zbývajících 40 % se počítá ze známek, které studenti získali během studia.¹⁶²

První státní závěrečné zkoušky (*Erste Staatsexamen*)

První zkouška na veřejných školách se skládá z prvních státních zkoušek a zkoušek, které proběhly během studia. Tyto zkoušky jsou z modulovarizovaného studia. První státní zkouška se koná jednotně, zkoušky z modulů jsou konány na jednotlivých vysokých školách a univerzitách samostatně. Ten, kdo úspěšně složí první státní zkoušku, obdrží vysvědčení, na kterém je známka z písemné práce (*schriftliche Hausarbeit*), známka z odborného předmětu a známka z pedagogických věd. Nakonec obdrží i konečnou celkovou známku. První státní zkoušky jsou prováděny ministerstvem, konají se jednou nebo dvakrát ročně na univerzitě. K přijetí k prvním státním zkouškám musí být splněny následující podmínky, kdy student LAG musí dohromady získat 210 ECTS kreditů:

- 35 ECTS kreditů z pedagogických věd (*das erziehungswissenschaftliche Studium*) - pedagogika/psychologie
- 8 ECTS kreditů z oboru pedagogických/výchovných věd – společenské vědy (*Gesellschaftswissenschaften*)
- 70 ECTS kreditů z didaktiky základní školy (*Didaktik der Grundschule*)
- 54 ECTS kreditů z odborného studia předmětů (*Fachwissenschaft*)
- 12 ECTS kreditů ze studia didaktiky předmětů (*Fachdidaktik*)
- 10 ECTS kreditů z písemné práce (*Schriftliche Hausarbeit*)
- 6 ECTS kreditů z pedagogicko-didaktické školské praxe (*Pädagogisch-didaktisches Schulpraktikum*)
- 15 ECTS kreditů v rámci volitelných předmětů (*Freier Bereich*).

První státní zkoušky se skládají z písemné a u předepsaných oborů také z ústní a praktické části (praktická část z předmětů jako umění/*Kunst*, hudba/*Musik*, sport/*Sport*). Písemná zkouška má jednotnou formu pro všechny její účastníky, a obsahuje více témat, které mohou být účastníky zpracovány. Písemná práce (*schriftliche Hausarbeit*), která je taky podmínkou k připuštění ke státním zkouškám, je studentem vybrána nejpozději jeden rok před přihlášením ke státní zkoušce. U této písemné práce musí student prokázat schopnosti samostatné vědecké práce.

¹⁶² Übersicht. *Julius-Maximilians-Universität Würzburg* [online]. 2014, 31.10.2014 [cit. 2014-12-05]. Dostupné z: http://www.uni-wuerzburg.de/fuer/studierende/angebot/abschluss/stex/la_gs/

Při přihlášení ke státním závěrečným zkouškám musí student prokázat úspěšné absolvování pedagogicko-didaktické školní praxe a zisk minimálně 25 ECTS kreditů z pedagogiky a psychologie. Studenti LAG musí prokázat zisk minimálně 8 ECTS kreditů z okruhu společenských věd (politické vědy, sociologie, folkloristika). Požadavky ke zkoušce z jednotlivých modulů:

- všeobecná pedagogika – teoretické základy této vědy o výchově, teoretické základy vzdělávání, empirický výzkum vzdělávání
- školní pedagogika – teoretické základy vyučování, plánování a utváření prostředí výuky, výchova ve škole a během výuky
- psychologie – pedagogická psychologie, vývojová psychologie, pedagogicko-psychologická diagnostika a evaluace.

Zkouška z této části pedagogických/výchovných věd je písemná. Vychází z okruhů všeobecné pedagogiky, školní pedagogiky a psychologie. Čas k vypracování práce je 4 hodiny.

Ústní zkouška z didaktiky předmětu obsahuje tyto požadavky:

- teoretické poznatky (schopnosti přemítat nad didaktickými teoriemi, koncepty a výzkumnými otázkami)
- výuka vztahující se k oboru studia (znalosti vědeckých teorií, postupů, apod.)
- diagnostické schopnosti doprovázející studium (schopnost diagnostiky metody, učebních procesů v jednotlivých předmětech)
- komunikace doprovázející studium předmětu (schopnost komunikace jak ve škole, tak mimo ni).

Ze všech zkoušek je pak vypočítána průměrná známka. Tato známka je celková pro první státní zkoušky. Studenti musí rovněž splnit následující praxe:

- Podniková praxe
- Orientační praxe
- Pedagogicko-didaktická školní praxe
- Studium doprovázející odborná praxe.

V určitých případech mohou být ještě studentům ustanoveny další praxe.¹⁶³

¹⁶³ Deutschland. Ordnung der Ersten Prüfung für ein Lehramt an öffentlichen Schulen: (Lehramtsprüfungsordnung I - LPO I). In: <http://www.gesetze-bayern.de/>. 2014. Dostupné z: <http://www.gesetze-bayern.de/jportal/portal/page/bsbayprod.psm1?doc.id=jlr-LehrPrOBY2008rahmen&st=lr&showdoccase=1¶mfromHL=true#focuspoint>

Pokud student obstál u prvních státních zkoušek, je mu státem přiděleno místo výkonu přípravné služby/referendariátu. Ve většině případů si student nemůže sám vybrat místo svého působení, a tak se musí často stěhovat v rámci spolkové země Bavorsko. Ve většině případů není možné toto přidělené místo měnit, jiné místo mu nabídnuto nebude nebo bude muset na přidělení místa čekat delší dobu.

Přípravná služba/referendariát (*Vorbereitungsdienst/Referendariat*)

Přípravná služba neboli referendariát trvá většinou 2 roky. Během přípravné služby má student/referender úvazek na cca 12 hodin výuky. Mzda je v tomto období nízká představuje cca 32 % mzdy učitele na plný úvazek. Pro přijetí absolventa na státní školu je důležitá průměrná známka, která je tvořena ze známek z první a druhé státní závěrečné zkoušky. Uchazeči o místo jsou tedy vybíráni i na základě tohoto požadavku. Kdy první známka z první státní závěrečné zkoušky tvoří třetinu, a druhá známka z druhé státní závěrečné zkoušky tvoří dvě třetiny celkové známky.¹⁶⁴

Přípravná služba učitelů je také různě členěna dle toho, zda se jedná o učitele základní školy (*Lehramt an Grundschulen*), reálky (*Lehramt an Realschulen*), střední školy (*Lehramt an Mitteschulen*), gymnázia (*Lehramt an Gymnasien*), nebo speciální školy (*Lehramt an Sonderschulen*). Přípravná služba učitelů základní školy se dělí na dvě části, každá tato část je v délce jednoho roku. Úkolem přípravné služby je praktická příprava pro činnost na daném typu školy. Obsahuje všeobecné základy vzdělávání ve škole, stejně tak obsah zaměřený na jednotlivé předměty. Přípravná služba zahrnuje praktické školní vzdělávání a odbornou přípravu v seminářích. Pro učitele základní školy obsahuje přípravná služba – semináře, praxi, vlastní výuku a další školení, které se týkají vzdělávání budoucího učitele. Školní praktické vzdělávání obsahuje 11 až 16 hodin týdně, semináře zahrnují 2 hodiny týdně. Je sem zahrnuta účast na výuce vedoucího učitele (*Betreuungslehrer*), samostatné vedení výuky a další obecné a zvláštní úkoly, které jsou spojené se vzděláváním a řízením dané třídy. Během této služby by měl student poznat všechny třídy základní školy, s tím, že v jednom ročníku by měl působit minimálně 4 týdny. Během přípravné služby by student neměl vést výuku v první vzdělávací části déle než 11 hodin týdně, v druhé části déle než 16 hodin týdně. Ke vzdělávání v semináři patří – přednášky, semináře, dny vzdělávání, dny pro vlastní studium.

¹⁶⁴ SCHULZ, Dieter, Aida KRUZE a Wolfgang LIPPKE. *Lehrerbildung in Europa: Lehrerbildung für Europa*. Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, 2005, s. 83

Během přípravné služby jsou dva semináře za týden. V prvním půlroce první části přípravné služby je na každý týden stanoven jeden den studia.¹⁶⁵

Studenti (nebo také učitelští čekatelé) jsou rozděleni dle pokynů ministerstva. Je jim přiřazeno místo výkonu přípravné služby v příslušném vládním okrese, stejně tak je jim přiřazen v tomto okrese i seminář, který přípravnou službu vždy doprovází. Každá základní škola může být v principu místem výkonu přípravné služby. Tato služba začíná vždy v září nového školního roku. Je rozdělena do dvou částí, z nichž každá trvá 12 měsíců.

První fáze zahrnuje výuku předmětu aprobase (*Unterrichtsfach*) - 8 hodin týdně, stáž ve výuce vedoucího učitele (*Betreuungslehrer*) - 10 hodin týdně, hospitace - 1 hodina týdně a seminář - 10 hodin týdně. Dva dny v týdnu navštěvuje student semináře. Ty se konají na školách, které se nacházejí v daném vládním okrese. Další tři dny v týdnu je student činný ve škole (výuka, praxe, hospitace).

Druhá část přípravné služby zahrnuje v současnosti výuku ostatních studovaných i nestudovaných předmětů a to 15 hodin týdně, dále hospitace 4 hodiny týdně a 10 hodin semináře. Přípravná služba je ukončena druhou státní závěrečnou zkouškou.¹⁶⁶

Druhé státní závěrečné zkoušky

Druhá státní zkouška je kvalifikační zkouška, která spolu s první státní zkouškou stanoví, zda je učitel oprávněn získat místo učitele na veřejných školách. Je prováděna prostřednictvím Ministerstva pro vzdělání, kulturu, vědu a umění (*Bayerisches Staatsministerium für Bildung und Kultus, Wissenschaft und Kunst*). Druhá státní zkouška se skládá z písemné práce (*schriftliche Hausarbeit*), kolokvia, ústní zkoušky a třech zkouškových výukových situací (*drei Prüfungslehrproben*). Téma písemné práce musí být určeno nejdříve v osmém a nejpozději ve třináctém měsíci přípravné služby. Práce by měla být zhotovena zpravidla do pěti měsíců. Kolokvium se vztahuje k oblastem pedagogiky a psychologie (popř. speciální pedagogiky) a doba zkoušení je 30 minut. Kolokvium se koná zpravidla po osmnáctém měsíci přípravné služby a vychází z konkrétních výukových situací ve třídě nebo ročníku. Ústní zkouška se vztahuje k didaktice jednoho předmětu a doba zkoušení je 20 minut. Druhá část se zaměřuje na znalost školského zákona apod., kdy doba zkoušení je rovněž 20 minut. Ústní zkouška by se měla zpravidla konat až po kolokviu. Zkouška z výukových situací

¹⁶⁵ BELLENBERG, Gabrielle a Anke THIERACK. *Ausbildung von Lehrerinnen und Lehrer in Deutschland: Bestandsaufnahme und Reformbestrebungen*. Opladen: Leske + Budrich, 2003, s. 124-138

¹⁶⁶ Vorbereitungsdienst Lehramt Grundschule. *Bayerisches Staatsministerium für Bildung und Kultus, Wissenschaft und Kunst* [online]. 2014 [cit. 2014-12-02]. Dostupné z:<http://www.km.bayern.de/lehrer/lehrausbildung/grundschule/referendariat.html>

(*Prüfungslehrproben*) se koná před zkušební komisí, kdy studenti učitelství základních škol mají zkoušku z didaktiky základní školy a zkoušku z vybraného předmětu aprobace. Všechny tyto zkoušky probíhají ve škole, kde se realizuje studentova přípravná služba. V zákoně je uvedeno, kdo může být zkoušející osoba, většinou se jedná o učitele, ředitele, kteří na dané škole působí.

Celkový výsledek druhé státní zkoušky je zahrnut ve společné známce, kterou tvoří:

- známka z výukových kompetencí
- známka z výchovných kompetencí
- známka z odborných znalostí (tyto první tři známky udělí studentovi vedoucí učitel, který měl možnost studenta během dvou let, kdy probíhala jeho přípravná služba pozorovat, hodnotit a sledovat při učitelské činnosti)
- průměrná známka ze zkoušky z výuky
- známka z kolokvia
- průměrná známka z ústní zkoušky (tyto tři známky získá student na základě zkoušek, které probíhají ve škole, konají se většinou před zkušební komisí)
- známka z písemné práce.¹⁶⁷

Společná známka z první a druhé státní zkoušky je považována za konečné ohodnocení. Znáмка ze státních závěrečných zkoušek čítá 60 % celkové známky (*Gesamtnote*). Zbývajících 40 % je vypočítáno ze známek, které studenti získali během studia ze zkoušek. Dle této známky je určována možnost nástupu k učitelské profesi a udělení místa učitele na veřejné škole. Je veden seznam všech absolventů, dle jejich dosažené konečné celkové známky. Stát přidělí nejdříve učitelské místo těm, kteří mají nejlepší celkovou známku.

Shrnutí:

Studenti U1ST musí zhotovit diplomovou práci a následně ji obhájit před zkušební komisí. Po obhajobě mohou přistoupit ke státním závěrečným zkouškám, jejichž okruhy jsou tvořeny z pedagogiky a psychologie, českého jazyku a matematiky. Tato část státní závěrečné zkoušky je ústní a rovněž probíhá před zkušební komisí. Po úspěšném složení státních závěrečných zkoušek se mohou ucházet o učitelské místo, dle jejich vlastního výběru. O jejich přijetí, či nepřijetí na toto učitelské místo rozhoduje ředitel dané školy.

¹⁶⁷ Deutschland. Ordnung der Zweiten Staatsprüfung für ein Lehramt an öffentlichen Schulen: (Lehramtsprüfungsordnung II - LPO II). In: <http://www.gesetze-bayern.de/>. 2014. Dostupné z: <http://www.gesetze-bayern.de/jportal/portal/page/bsbayprod.psm1?nid=0&showdoccase=1&doc.id=jlr-Lehr2StPrOBY2004rahmen&st=lr>

Před popisem průběhu státních závěrečných zkoušek na JMUW je třeba zmínit historii vzdělávání učitelů na německém území, která je popsána v teoretické části práce. Tato forma vzdělávání a hlavně ukončení vzdělávání učitelů se značně odlišuje od formy, která je realizována v České republice. S tím souvisí celková odlišnost státních závěrečných zkoušek v Bavorsku.

Státní závěrečné zkoušky v Bavorsku se dělí na první a druhé státní závěrečné zkoušky. K prvním státním závěrečným zkouškám je student připuštěn po absolvování studia na univerzitě, absolvování praxí a získání 210 ECTS kreditů a zhotovením písemné práce (*schriftliche Hausarbeit/Zulassungsarbeit*). Obsahem první státní závěrečné zkoušky je písemná zkouška z pedagogických/výchovných věd, ústní zkouška z didaktiky základní školy a praktická zkouška u oborů jako umění, hudba a sport. Po úspěšném složení prvních státních závěrečných zkoušek je studentovi přiděleno místo výkonu přípravné služby/referendariátu. Tato služba trvá 2 roky a dělí se na dvě části po 12 měsících. V první fázi vyučují jen předmět své aprobační a hospitují u vedoucího učitele, a to 3 dny v týdnu. Zbývající dva dny jsou určeny na semináře, které se konají na školách v daném vládním okrese, setkávají se zde studenti/učitelští čekatelé a vedoucí učitelé a rozebírají učební, výchovné a další situace, které během výuky nastaly. V druhé části přípravné služby vyučují studenti i další předměty, které nebyly předmětem jejich aprobační, a které třeba ani nestudovali. Rovněž tuto druhou část doprovází semináře. Přípravná služba je ukončena druhou státní závěrečnou zkouškou. Obsahem druhé státní závěrečné zkoušky je opět písemná práce (*schriftliche Hausarbeit/Zulassungsarbeit*), kolokvium, ústní zkouška a tři zkouškové výukové situace (*drei Prüfungslehrproben*). To vše je zahrnuto do druhé známky z druhé státní závěrečné zkoušky, k tomu je ještě zahrnuto ohodnocení známkou od vedoucího učitele, popř. ředitele školy studentových výukových a výchovných kompetencí a odborných znalostí. To vše tvoří druhou známku. Znamka z prvních a druhých státních závěrečných zkoušek tvoří 60 % celkové závěrečné známky (*Gesamtnote*). Zbývajících 40 % je vypočítáno ze známek, které studenti získali během studia ze zkoušek. Tato celková známka určuje možnost přidělení učitelského místa od státu.

	UPOL	JMUW
Podmínka odevzdání diplomové/kvalifikační práce	Ano	Ano
SZZ z pedagogiky a psychologie	Ano	Ano
SZZ z mateřského jazyka	Ano	Ano

SZZ z matematiky	Ano	Ano
Povinnost potvrdit znalost anglického jazyka na úrovni B2 (dle SERR)	Ne	Ano
Přípravná učitelská služba	Ne	Ano
Druhé státní závěrečné zkoušky	Ne	Ano
Zkouška před komisí z výukových situací	Ne	Ano
Místo učitele	Absolvent si hledá místo sám, o přijetí rozhoduje ředitel dané školy	Absolventovi přidělí místo stát
Výsledná známka ze SZZ	Nemá zásadní vliv na přijetí absolventa na místo učitele	Ovlivňuje, kdy bude absolventovi přiděleno místo učitele

8.7 Výsledky

V závěru praktické části práce jsou zodpovězeny výzkumné otázky, které byly uvedeny na jejím začátku:

1. Je srovnatelná příprava studentů ve složce odborně-předmětové?

Je rozdílná v tom, že studenti LAG na JMUW si vybírají předmět aprobace, což u oboru U1ST na UPOL nelze. Rozdílná je i struktura této odborně-předmětové složky. U oboru U1ST není složitá, studium je rozděleno jen na předměty povinné, povinně volitelné a volitelné. Obor LAG je koncipován složitě, studenti mají možnost výběru předmětů v různých modulech, což ale může samotným studentům působit problémy v orientaci mezi předměty, moduly apod. Počet získaných kreditů se u obou oborů zásadně neliší.

2. Je rozdíl v podílu odborných praxí studentů oboru U1ST a LAG?

Podíl hodin, kdy jsou účastni na výuce ve škole, je velmi rozdílný. Studenti LAG na JMUW musí absolvovat mnohem více hodin praxe na školách než studenti U1ST na UPOL. Studenti LAG musí absolvovat některé praxe i před začátkem studia, nebo během akademických prázdnin.

3. Je srovnatelná příprava studentů z pedagogicko-psychologických disciplín?

V této složce studia je příprava studentů srovnatelná. Studenti obou oborů absolvují předměty jak pedagogické, tak psychologické, které mají i podobný obsah.

4. Je porovnatelné ohodnocení ECTS kredity? (s ohledem na doporučený počet semestrů studia daného studijního programu)

Studenti obou oborů by měli získat každý semestr 30 ECTS kreditů. Souvisí to s Boloňským procesem, takže v tomto případě, zde není velký rozdíl. Studenti U1ST na UPOL musí během studia, které trvá min. 10 semestrů, získat 300 ECTS kreditů. Studenti LAG na JM UW musí během studia, které trvá min. 7 semestrů, získat 210 ECTS kreditů.

5. Jaké jsou požadavky k připuštění studenta U1ST a LAG ke státním závěrečným zkouškám?

Studenti obou oborů musí odevzdat písemnou závěrečnou práci (diplomová práce, *schriftliche Hausarbeit*). Studenti U1ST na UPOL musí diplomovou práci úspěšně obhájit před odbornou komisí. Studenti obou oborů musí získat předepsaný počet kreditů (300 ECTS, 210 ECTS). Studenti oboru LAG na JM UW musí prokázat absolvování předepsaných praxí, musí předložit osvědčení o znalosti anglického jazyka na úrovni B2 dle SERR a různá osvědčení, dle požadavků univerzity u některých oborů.

6. Mají státní závěrečné zkoušky stejnou strukturu (průběh) na UPOL a JM UW?

Státní závěrečné zkoušky na UPOL a JM UW jsou odlišné. Na UPOL se konají jedny státní zkoušky, jejichž obsahem je pedagogika, psychologie, český jazyk a matematika. Na JM UW studenti musí složit první a druhé státní závěrečné zkoušky. První státní závěrečné zkoušky mají písemnou, ústní a někdy praktickou část. Písemná část je z pedagogických věd (*das erziehungswissenschaftliche Studium*), ústní část je z odborného předmětu aprobace. Někdy je obsahem první státní závěrečné zkoušky i praktická část, dle daného oboru. Po úspěšném složení prvních státních zkoušek následuje přípravná služba/referendariát (*Referendariat*). Tato přípravná služba trvá 2 roky, pak následují druhé státní závěrečné zkoušky. Druhá státní závěrečná zkouška se skládá z písemné práce (*schriftliche Hausarbeit/ Zulassungsarbeit*), kolokvia, ústní zkoušky a třech zkouškových výukových situací (*drei Prüfungslehrproben*). Z první i

druhé státní závěrečné zkoušky obdrží studenti známku. Tato společná známka tvoří 60 % celkové závěrečné známky (*Gesamtnote*). Zbývajících 40 % je vypočítáno ze známek, které studenti získali během studia ze zkoušek. Tato celková známka určuje možnost přidělení učitelského místa od státu.

7. Je student ihned po úspěšném složení SZZ oprávněn vykonávat profesi učitel?

Studenti U1ST na UPOL po úspěšné obhajobě diplomové práce a úspěšném složení státních závěrečných zkoušek jsou oprávněni k výkonu učitelské profese. Místo si většinou hledají sami, o udělení pracovního místa rozhoduje ředitel dané školy. Studenti LAG na JMUW po úspěšném absolvování státních závěrečných zkoušek obdrží celkovou závěrečnou známku (*Gesamtnote*). Na základě této známky se rozhoduje, jak rychle dostanou učitelské místo, které jim přidělí stát. Toto místo jim může být přiděleno kdekoliv v rámci spolkové země Bavorska. Změna většinou možná není.

Závěr

Teoretická část práce nám v první kapitole přiblížila předmět, vývoj, proměny a účel srovnávací pedagogiky. Ve druhé a čtvrté kapitole bylo popsáno primární a základní vzdělávání a jeho postavení ve vzdělávací soustavě. Profese učitele, profesionalizace, historie a příprava vzdělávání učitelů, jakož i profil učitele pro 1. stupeň základní školy byl obsahem třetí kapitoly. Pátá kapitola se zaměřila na terciární vzdělávání. Sekundární vzdělávání v práci není zmiňováno, jelikož není jejím předmětem. Vzdělávací systém České republiky a Bavorska byl obsahem šesté kapitoly. Sedmá kapitola obsahovala popis Univerzity Palackého v Olomouci a Julius-Maximilians-Universität Würzburg.

Praktická část práce byla obsahem osmé kapitoly. Jejím cílem bylo zjistit odpovědi na výzkumné otázky, které jsou zodpovězeny v její závěrečné části. Tento cíl se prostřednictvím analýzy dokumentů, které se vztahují k uvedeným studijním programům, podařilo naplnit. Na otázku, která studijní příprava je lepší, nelze odpovědět zcela jasně. Srovnávané studijní programy jsou realizovány v zemích, které mají odlišné vzdělávací systémy, a ty se odrážejí i ve vzdělávání učitelů. To se týká již přijímání studentů ke studiu, délky studia, praxí, státních závěrečných zkoušek, popř. přípravné služby. Pokud se zaměříme na obsah těchto vzdělávacích programů, tak ve složce odborně předmětové jsou programy U1ST a LAG odlišné. Rozdíl je v tom, že studenti LAG si vybírají předmět aprobace. V podílu odborných praxí jsou na tom lépe studenti bavorské univerzity. Během studia absolvují více praxe na školách a některé z těchto praxí mají během akademických prázdnin. Ve složce pedagogicko-psychologické jsou studenti připravováni podobně. Kreditové ohodnocení u obou programů je obdobné. Během semestru by studenti obou studijních programů měli získat 30 ECTS kreditů. Podmínkou k připuštění ke státním závěrečným zkouškám je u obou oborů odevzdání písemné závěrečné práce a získání předepsaného počtu kreditů. Studenti LAG musí také prokázat absolvování všech předepsaných praxí a osvědčení o znalosti anglického jazyka na předepsané úrovni. Státní závěrečné zkoušky mají u obou programů odlišný průběh. Studenti U1ST absolvují jedny státní závěrečné zkoušky. Studenti LAG musí absolvovat první a druhou státní závěrečnou zkoušku, kdy po první státní závěrečné zkoušce nastupují na referendariát. Referendariát, který bývá označován i jako přípravná služba, trvá dva roky. Po jeho ukončení absolvují studenti druhou státní závěrečnou zkoušku. Po složení druhé státní závěrečné zkoušky obdrží celkovou známku, kterou tvoří jak známky z obou státních závěrečných zkoušek, tak známky ze zkoušek, které získali během studia. Na základě této

celkové známky je jim přiděleno učitelské místo státem. Studenti U1ST na UPOL se po úspěšném složení státní závěrečné zkoušky a obhajobě písemné závěrečné práce mohou ucházet o místo učitele na základní škole. O udělení pracovního místa rozhoduje ředitel dané školy.

Na základě tohoto porovnání můžeme tvrdit, že studium LAG na JM UW je komplikovanější, než studium U1ST na UPOL. Na studenty LAG je kladeno více nároků, více praxe a rovněž absolvování dvou státních zkoušek. Studenti musí také absolvovat dvouletou přípravnou službu, která v České republice realizována není. Můžeme se domnívat, že studenti LAG jsou lépe připraveni pro vstup do praxe po ukončení studia, jelikož jejich praktická příprava je rozsáhlejší. Zda je tomu tak i v realitě nám tato práce neodpovídá.

Při psaní této práce jsem měla možnost konzultovat studijní program LAG se studijními poradkyněmi tohoto programu. Můj osobní dojem je, že studium je koncipováno značně složitě, což mi potvrdily i poradkyně. Domnívám se, že čeští studenti na UPOL nejsou zatíženi určitou „komplikovaností“ studijního programu U1ST. Od začátku studia je studentům předem jasné, které předměty budou studovat v následujících semestrech a letech. Naopak studenti LAG si mohou vybrat předmět aprobace a mají tedy širokou škálu možných kombinací studijních předmětů. Tato možnost je pro studenta přínosem, neboť si může vybrat a studovat, co jej opravdu zajímá. V důsledku toho nemají všichni studenti shodnou přípravu a přesně stanovené předměty, které by v následujících semestrech měli studovat, jak tomu je na U1ST.

Na závěr nelze tvrdit, který studijní program je lepší. Studijní programy jsou spojeny s tradicí vzdělávání v dané zemi. Pokud by přece jen daná univerzita cítila, že je program v něčem nedostatečný a chtěla by prosadit změnu, souviselo by to s rozsáhlejšími změnami ve vzdělávacím systému daného státu. Věřím, že tato práce bude přínosem pro studenty učitelství, pedagogické pracovníky a další, které zajímá univerzitní příprava studentů učitelství v České republice a v Bavorsku.

Seznam zkratek

aj.	a jiné
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
Bc.	bakalář
BcA.	bakalář umění
cca	cirka (přibližně)
č.	číslo
ČJ	český jazyk
ČJL	český jazyk
ČR	Česká republika
ECTS	European Credit Transfer System
EUR	euro
hod.	hodin
HV	hudební výchova
ICT	informační a komunikační technologie
Ing.	inženýr
ISCED	International Standard Classification of Education
JMUW	Julius-Maximilians-Universität Würzburg
JUDr.	doktor práv (juris utriusque doctor)
Kč	koruna česká
LAG	Lehramt an Grundschulen
LPO	Lehramtsprüfungsordnung
MBA	Master of Business Administration
MDDr.	doktor zubního lékařství (Medicinae Dentalis Doctor)
MgA.	magistr umění (Magister of Art)
Mgr.	magistr
min.	minimálně
MŠ	mateřská škola
MUDr.	doktor veškerého lékařství (medicinae universae doctor)
např.	například
NATO	North Atlantic Treaty Organization

OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development
PČ	pracovní činnosti
PdF UP	Pedagogická fakulta Univerzity Palackého
Ph.D.	doktor
PhDr.	doktor filozofie (philosophiae doctor)
popř.	popřípadě
QaAGiS	Qualität, Arbeit und Gesundheit in Schulen
RNDr.	doktor přírodních věd (rerum naturalium doctor)
Sb.	sbírky
SERR	společný evropský referenční rámec pro jazyky
SZZ	státní závěrečné zkoušky
Th.D.	doktor v oblasti teologie
tj.	to je
TV	tělesná výchova
tzv.	takzvaný
U1ST	Učitelství pro 1. stupeň základních škol
UPOL	Univerzita Palackého v Olomouci
USA	Spojené státy americké
VV	výtvarná výchova
ZŠ	základní škola

Seznam použité literatury a pramenů

Literatura

1. ALLEMANN-GHIONDA, Cristina. *Einführung in die Vergleichende Erziehungswissenschaft*. Weinheim und Basel: Beltz Verlag, 2004. ISBN 3-407-25348-6.
2. ARNHARDT, Gerhard, Franz HOFMANN a Gerd-Bodo REINERT. *Der Lehrer: Bilder und Vorbilder*. Donauwörth: Auer Verlag GmbH, 2000. ISBN 3-403-03126-8.
3. BELLENBERG, Gabrielle a Anke THIERACK. *Ausbildung von Lehrerinnen und Lehrer in Deutschland: Bestandsaufnahme und Reformbestrebungen*. Opladen: Leske + Budrich, 2003. ISBN 3-8100-3678-1.
4. BOČKOVÁ, Věra a Libuše PODLAHOVÁ. *Příprava učitele na vyučování*. 1. vyd. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1990, s. 5
5. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Mezinárodní klasifikace vzdělání: ISCED 97* [CD-ROM]. Praha: Český statistický úřad, ©2008. Metodika. Klasifikace a číselníky. ISBN 978-80-250-1742-5.
6. DELORS, Jacques. *Learning: the treasure within: the treasure within*. Paris: UNESCO Publ., 1996. ISBN 92-3-103274-7.
7. DOMOVIĆ, Vlatka, Siegfried GEHRMANN, Jürgen HELMCHEN, Marianne KRÜGER-POTRATZ a Ana PETRAVIĆ. *Europäische Lehrerbildung: Annäherung an ein neues Leibild*. Münster: Waxmann Verlag GmbH, 2013. ISBN 978-3-8309-2878-2.
8. *E-Pedagogium: Nezávislý odborný časopis pro interdisciplinární výzkum v pedagogice*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, roč. 2013, III. ISSN 1213-7758.
9. HAMPL, Stanislav. *Srovnání role a postavení e-learningu ve vzdělávacím systému vybraných zemí*. Vyd. 1. Praha: České vysoké učení technické v Praze, Fakulta stavební, katedra společenských věd, 2008. 58 s. ISBN 978-80-01-04007-2.
10. HARTMANN, Barbara. *Die Anfänge der Vergleichenden Erziehungswissenschaft im deutschsprachigen Raum*. Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH, 2009. ISBN 978-3-631-58334-0. Dostupné z:
<http://books.google.cz/books?id=w0l687BeaqMC&pg=PA120&dq=vergleichende+p>

[%C3%A4dagogik&hl=cs&sa=X&ei=cDzxUua_Ns-
qhAevi4DABQ&redir_esc=y#v=onepage&q=vergleichende%20p%C3%A4dagogik&
f=false](#)

11. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.
12. HROCH, Miroslav. *Social preconditions of national revival in Europe*. New York: Columbia Univ. Press, 2000. ISBN 0-231-11771-X.
13. JŮVA, Vladimír a Čestmír LIŠKAŘ. *Úvod do srovnávací pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. ISBN Brož.
14. KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana a Branislav PUPALA. *Předškolní a primární pedagogika*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7.
15. KOTÁSEK, Jiří, ed. et al. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: bílá kniha*. [Praha]: Tauris, 2001. 98 s. ISBN 80-211-0372-8.
16. KRYKORKOVÁ, Hana a kol. *Učitel v současné škole*. Vyd. 1. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2010. 315 s. ISBN 978-80-7308-301-4.
17. LEHNER, Franz. *Vergleichende Regierungslehre*. Opladen: Leske + Burich, 1989. ISBN 3-8100-0763-3.
18. MAYRING, Philipp. *Qualitative Inhaltsanalyse*. Weinheim und Basel: Beltz Verlag, 2008. ISBN 978-3-407-25501-3.
19. NAVRÁTILOVÁ, Martina, ed. *Řízení kvality ve školství: studie o metodách řízení kvality ve školství z pohledu účastníků projektu partnerství Comenius Regio "Quality Management id Education" = Qualitätsmanagement in der (Aus-)Bildung: eine vergleichende Studie, angefertigt im Rahmen der bayerisch-tschechischen Comenius-Regio-Projektes zum Thema "Quality Management in Education"*. [Zlín]: Zlínský kraj, 2013. 34, 36 s. ISBN 978-80-87833-00-1.
20. NÉMETH, András a Ehrenhard SKIERA. *Lehrerbildung in Europa: Geschichte, Struktur und Reform*. Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH, 2012. ISBN 978-3-631-62454-8.
21. OPATRŤIL, Stanislav. *Pedagogika pro učitelství prvního stupně základní školy*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988.
22. PAŘÍZEK, Vlastimil. *Učitel a jeho povolání: (analýza učitelské profese)*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. 124 s. Pedagogické studie.
23. *Pedagogická orientace*. Brno: Česká pedagogická společnost, o. s., 2013, roč. 23, č. 5. ISSN 1211-4669.

24. PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.
25. PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru*. 3. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073675677.
26. PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: Základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999. ISBN 8071782904.
27. ROTERMUND, Manfred, Günter DÖRR a Rainer BODENSOHN. *Bologna verändert die Lehrerbildung: Auswirkungen der Hochschulreform*. Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, 2008. ISBN 978-3-86583-274-4.
28. ROUSSEAU, Jean-Jacques a CACH, Josef, ed. *J.J. Rousseau a jeho pedagogický odkaz: výběr z pedagogického díla*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1967. 158 s. Z dějin pedagogiky.
29. SCHRATZ, Michael a Christian KRALER. *Wissen erwerben, Kompetenzen entwickeln: Modelle zur kompetenzorientierten Lehrerbildung*. Münster: Waxmann Verlag GmbH, 2008. ISBN 978-3-8309-1916-2.
30. SCHULZ, Dieter, Aida KRUZE a Wolfgang LIPPKE. *Lehrerbildung in Europa: Lehrerbildung für Europa*. Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, 2005. ISBN 3-86583-030-7.
31. SPILKOVÁ, Vladimíra. *Proměny primární školy a vzdělávání učitelů v historicko-srovnávací perspektivě*. Praha: Pedagogická fakulta UK v Praze, 1997. ISBN 80-86039-41-2.
32. SPILKOVÁ, Vladimíra. *Standardy na 1. stupni ZŠ očima PAU*. 1. vyd. Praha: Strom, 1994. 54 s. Nemes; Sv. 1. ISBN 80-901662-1-0.
33. ŠMELOVÁ, Eva, ed. a FASNEROVÁ, Martina, ed. *Oborová prostupnost a modularizace studijních programů ve vzdělávání učitelů*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. 126 s. Studijní opory. ISBN 978-80-244-2794-2.
34. ŠVEC, Vlastimil, ed. *Pedagogická příprava budoucích učitelů: problémy a inspirace*. Brno: Paido, 1999. 163 s. ISBN 80-85931-70-2.
35. ŠVEC, Vlastimil. *Pedagogické znalosti učitele: teorie a praxe*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005. 136 s. Řízení školy. ISBN 80-7357-072-6.
36. ŠVECOVÁ, Jana, ed. a VAŠUTOVÁ, Jaroslava, ed. *Problémy učitelské profese ve světě*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997. 130 s. Access to Documents '97.

37. UHL SKŘIVANOVÁ, Věra. *Pojetí vzdělávacích cílů v ČR a Německu, aneb, Umělecko-pedagogická interpretace kurikulárních dokumentů českých a bavorských gymnázií*. Brno: Paido, 2011. 246 s. Kultura a edukace; sv. 2. ISBN 978-80-7315-228-4.
38. VALIŠOVÁ, Alena a Hana KASÍKOVÁ. *Pedagogika pro učitele*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3357-9.
39. *Vzdělávací systém České republiky: základní údaje o zemi (2005)*. 2. vyd. Praha: Národní vzdělávací fond, Národní informační středisko pro poradenství, 2006. 1 složený l. (8 s.). ISBN 80-86728-29-3.
40. WALTEROVÁ, Eliška et al. *Školství - věc (ne)veřejná: názory veřejnosti na školu a vzdělávání*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2010. 307 s. ISBN 978-80-246-1882-1.
41. WALTEROVÁ, Eliška, ed. *Rozvoj národní vzdělanosti a vzdělávání učitelů v evropském kontextu: výzkumný záměr: výstupy řešení za rok 2001*. Praha: Univerzita Karlova, 2002. ISBN 80-7290-085-4.
42. WALTEROVÁ, Eliška. *Srovnávací pedagogika: vývoj a proměny v globálním kontextu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2006. 325 s. ISBN 80-7290-269-5.
43. WALZ, Ursula. *Eselarbeit für Zeisigfutter: Die Geschichte des Lehrers*. Frankfurt am Main: Athenäum Verlag GmbH, 1988. ISBN 3-610-085000-2.

Elektronické a další použité zdroje

1. Česká republika. Listina základních práv a svobod.
In: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>. 1992.
2. Česká republika. Zákon o vysokých školách. *Sb.* 2013, č. 48
3. Česká republika. *Pražský hrad* [online]. 2013 [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: http://www.hrad.cz/cz/ceska_republika/index.shtml
4. Der Weg zum Traumberuf. *Bayerisches Staatsministerium für Bildung und Kultus, Wissenschaft und Kunst* [online]. 2014 [cit. 2014-06-05]. Dostupné z: <http://www.km.bayern.de/lehrer/lehrausbildung.html>
5. Deutschland. Bayerisches Lehrerbildungsgesetz. In: *Bayerisches Lehrerbildungsgesetz*. 1995. Dostupné z: <http://www.gesetze-bayern.de/jportal/portal/page/bsbayprod.psml?nid=c&showdoccase=1&doc.id=jlr-LehrBiGBY1995pArt8&st=null>

6. Deutschland. Ordnung der Ersten Prüfung für ein Lehramt an öffentlichen Schulen: (Lehramtsprüfungsordnung I - LPO I). In: <http://www.gesetze-bayern.de/>. 2014. Dostupné z: <http://www.gesetze-bayern.de/jportal/portal/page/bsbayprod.psml?doc.id=jlr-LehrPrOBY2008rahmen&st=lr&showdoccase=1¶mfromHL=true#focuspoint>
7. Deutschland. Ordnung der Zweiten Staatsprüfung für ein Lehramt an öffentlichen Schulen: (Lehramtsprüfungsordnung II - LPO II). In: <http://www.gesetze-bayern.de/>. 2014. Dostupné z: <http://www.gesetze-bayern.de/jportal/portal/page/bsbayprod.psml?nid=0&showdoccase=1&doc.id=jlr-Lehr2StPrOBY2004rahmen&st=lr>
8. Evropská unie. Listina základních práv Evropské unie. In: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/32007X1214/hm/C2007303CS.01000101.htm>. 2000.
9. Fachspezifische Bestimmungen für Lehramts-Studiengänge an der Julius-Maximilians-Universität Würzburg. *Julius-Maximilians-Universität Würzburg* [online]. 2014 [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: http://www.uni-wuerzburg.de/fuer/studierende/pruefungsangelegenheiten/pruefungsamt/pruefungs_und_studienordnungen/fachspezifische_bestimmungen/lehramt_m
10. Fakultät für Humanwissenschaften. *Julius-Maximilians Universität Würzburg* [online]. 2014 [cit. 2014-10-09]. Dostupné z: <http://www.hw.uni-wuerzburg.de/willkommen/>
11. FENDRYCH, Martin. Učitelé dřou jak horníci. Za mnohem méně peněz. *Aktuálně.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-01-14]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/blogy-a-nazory/komentare/clanek.phtml?id=790807>
12. Gesellschaftswissenschaften. *Julius-Maximilians-Universität Würzburg* [online]. 2014 [cit. 2015-01-17]. Dostupné z: http://www.zfl.uni-wuerzburg.de/lehramtsstudium/informationen_zur_studienorganisation/ews_und_gws/gws/
13. Historie a současnost. *Univerzita Palackého v Olomouci* [online]. 2013 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.upol.cz/o-univerzite/historie-a-soucasnost/>
14. Klasifikace vzdělání (CZ-ISCED 2011). *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2015-01-14]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_vzdelani_cz_isced_2011
15. Lehramt an Grundschulen. *Zentrum für Lehrerbildung und Bildungsforschung* [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://zfl-wuerzburg.de/index.php?id=904/>

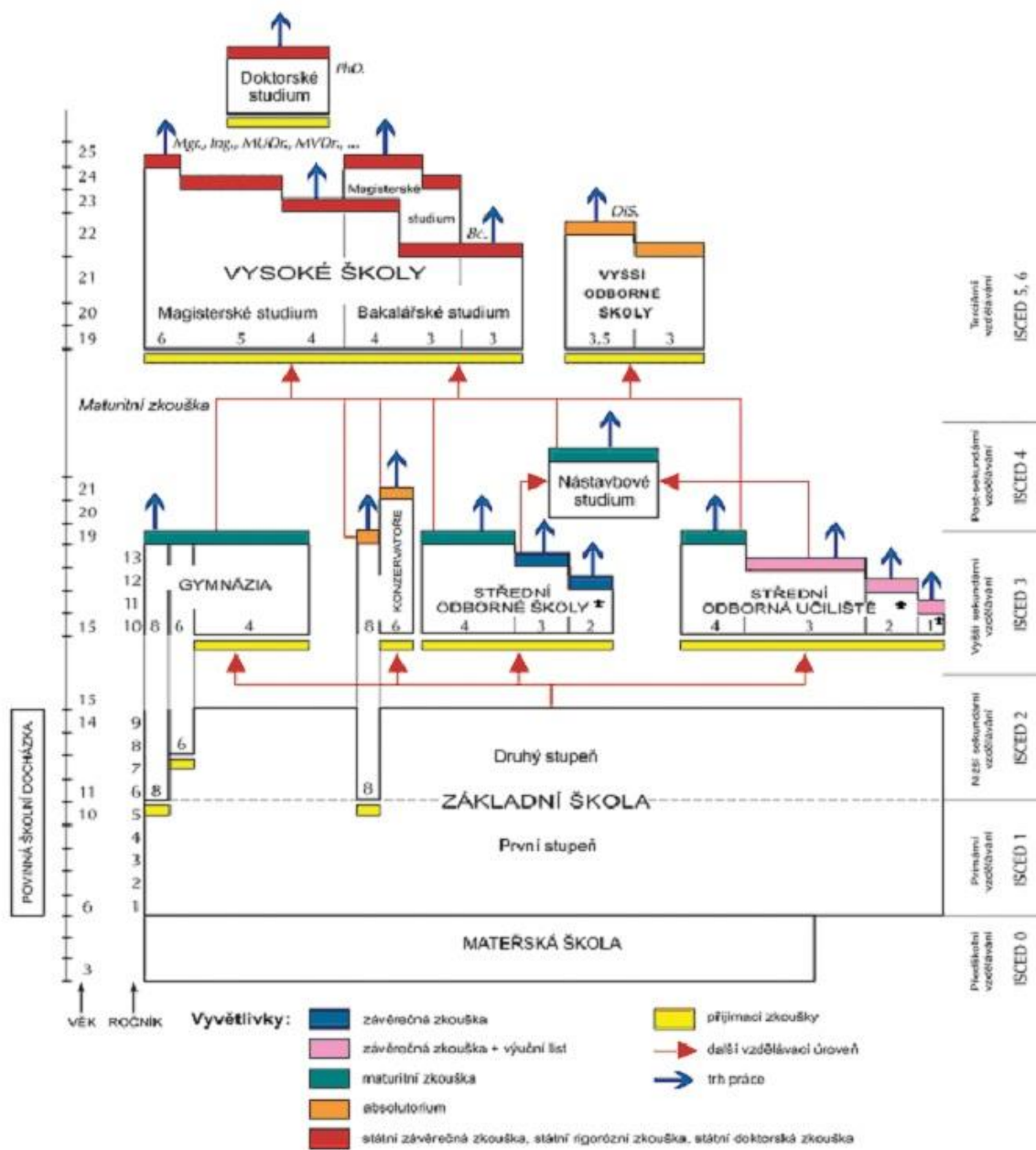
16. *Modulární uspořádání povinně volitelných disciplín U1STZŠ/PS,KS* [online]. 2014 [cit. 2014-10-17]. Dostupné z: <http://kpv.upol.cz/download/modularni-usporadani-volitelych-disciplin.pdf>
17. Německo. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 1997-2013 [cit. 2014-01-30]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/nemecko/
18. Německý vzdělávací systém se zaměřením na Bavorsko. *Universität Passau* [online]. 2008 [cit. 2014-01-30]. Dostupné z: <http://www.phil.uni-passau.de/index.php?id=5571&L=4>
19. O fakultě. *Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci* [online]. 2011 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.pdf.upol.cz/menu/o-fakulte/>
20. O naší organizaci. TOMÁŠEK, František, Vladimíra SPILKOVÁ. *Asociace profesí učitelství ČR: Profesní nepolitická organizace* [online]. 2008 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: http://www.apu-cr.cz/o_nasi_organizaci.html
21. Programy a obory. *Portál: Informační systém Univerzity Palackého* [online]. 2014/2015 [cit. 2015-01-17]. Dostupné z: http://portal.upol.cz/wps/portal/StudyingAndTeaching/Browsing/!ut/p/c5/TczNjoIwFEDhZ_EJ7p2KKEsKyo-0Km0V2RAyM1GJipJaLE-vCxfmbM7qgxLeXWtzOtT61F7rMxRQulUcOfPI9xCjDXWQTPJpELIVQSSwgwKdSjSzG7O6yIbAyGYQloXJWMSAefbbM52t_7a5oj411Ls7wOP28g97KKdfcpXTJDIVC1y6iDMX5Ee27UOIZ-opV_8kldJyY1mzJ3xIet6xnsV5mNo0rLbPOFfKN92uW_ujEdwu5ti-5wVxx-_1/dl3/d3/L2dJQSEvUUt3QS9ZQnZ3LzZfSEc0RUdBOTAwR1FCNDAYNVI3Q0RNTzIwMDI!/
22. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2013. 146 s. [cit. 2015-01-14]. Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/upraveny-ramcovy-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani/>
23. Schéma vzdělávací soustavy. *Národní ústav odborného vzdělávání* [online]. 2012 [cit. 2015-02-05]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/schema-vzdelavaci-soustavy>
24. Staatsexamen Allgemein. *Münchener Zentrum für Lehrerbildung* [online]. 2011 [cit. 2014-06-05]. Dostupné z: http://www.mzl.uni-muenchen.de/lehre_studium/faq/studien_abschluss/staatsexamen/index.html

25. Studijní obory. *Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.pdf.upol.cz/skupiny/zajemcum-o-studium/bakalarske-a-magisterske-studium/studijni-obory/obor/ucitelstvi-pro-1-stupen-zakladni-skoly-1/>
26. Studijní obory. *Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci* [online]. 2012 [cit. 2014-06-05]. Dostupné z: <http://www.pdf.upol.cz/skupiny/zajemcum-o-studium/bakalarske-a-magisterske-studium/studijni-obory/obor/ucitelstvi-pro-1-stupen-zakladni-skoly-1/>
27. Übersicht. *Julius-Maximilians-Universität Würzburg* [online]. 2014, 31.10.2014 [cit. 2014-12-05]. Dostupné z: http://www.uni-wuerzburg.de/fuer/studierende/angebot/abschluss/stex/la_gs/
28. Übertritt in weiterführende Schulen. *Grundschule Mönchröden* [online]. 2011 [cit. 2015-02-05]. Dostupné z: http://www.grundschule-moenchroeden.de/index.php?option=com_content&view=article&id=118:uebertritt-in-weiterfuehrende-schulen&catid=47:eltern-allgemein&Itemid=60
29. Universität Würzburg. *Julius-Maximilians Universität Würzburg* [online]. 2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://www.uni-wuerzburg.de/ueber/universitaet/>
30. Vorbereitungsdienst Lehramt Grundschule. *Bayerisches Staatsministerium für Bildung und Kultus, Wissenschaft und Kunst* [online]. 2014 [cit. 2014-12-02]. Dostupné z: <http://www.km.bayern.de/lehrer/lehrausbildung/grundschule/referendariat.html>
31. Základní informace o pracovišti. *Katedra primární a preprimární pedagogiky* [online]. 2014 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://kpv.upol.cz/katedra.php>
32. Základní informace. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2013-2014 [cit. 2014-02-01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/zakladni-informace>

Seznam příloh

- Příloha č. 1 Schéma vzdělávací soustavy České republiky
- Příloha č. 2 Schéma vzdělávací soustavy Bavorska
- Příloha č. 3 Přehled studia LAG (*Übersicht*)
- Příloha č. 4 Povinné předměty – kategorie A
- Příloha č. 5 Povinně volitelné předměty – kategorie B
- Příloha č. 6 Přehled a charakteristika předmětů aprobační (Unterrichtsfach) LAG
- Příloha č. 7 Moduly didaktiky základní školy (*Grundschuldidaktik*)
- Příloha č. 8 Okruhy státní závěrečné zkoušky U1ST
- Příloha č. 9 Povinné předměty (A) UPOL
- Příloha č. 10 Povinně volitelné předměty (B) UPOL
- Příloha č. 11 Státní závěrečné zkoušky UPOL

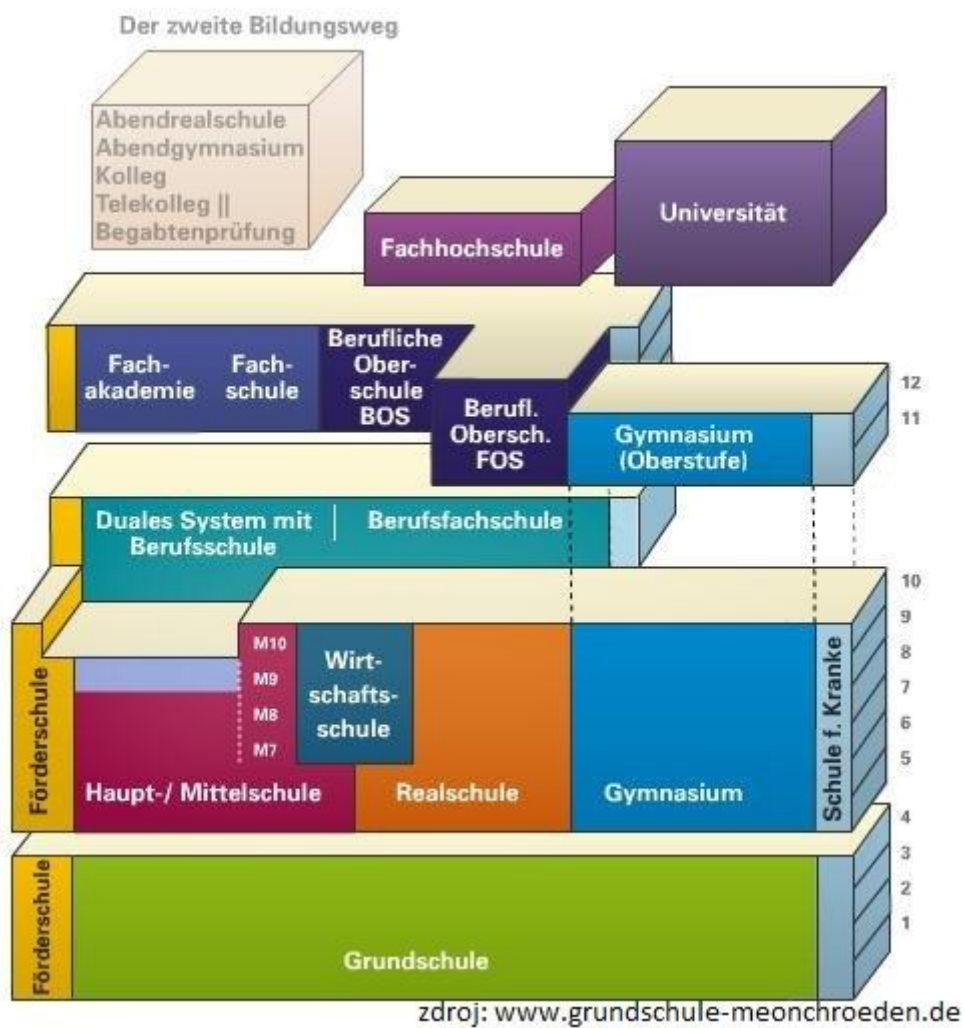
Příloha č. 1 – Schéma vzdělávací soustavy České republiky

Pozn.: * Krátké vzdělávací programy (jednoleté a některé dvouleté) na středních odborných školách a středních odborných učilištích patří k úrovni ISCED 2C.

zdroj: www.nuov.cz

Příloha č. 2 – Schéma vzdělávací soustavy Bavorska

Příloha č. 3 – Přehled studia LAG (*Übersicht*)

29. 10. 2014

Universität Würzburg: Lehramt an Grundschulen

Übersicht

Das Studium für das Lehramt an Grundschulen umfasst in Bayern:

- das erziehungswissenschaftliche Studium
- das nicht vertiefte Studium eines Unterrichtsfaches
- das Studium der Didaktik der Grundschule (Grundschulpädagogik/-didaktik und der 3 Didaktikfächer)

Der Aufbau des Studiums ist modular. Die Gesamtnote errechnet sich

- zu 40 % aus den Noten für die Module (studienbegleitend)
- zu 60 % aus den Noten im Staatsexamen (am Ende des Studiums)

Nach dem Ersten Staatsexamen folgt das Referendariat (Vorbereitungsdienst als Lehramtsanwärter). Das zweite Staatsexamen schließt die Lehrerausbildung ab.

Lehramt an Grundschulen (Staatsexamen)

Studiengang

Abschlussprüfung	Staatsexamen
Regelstudienzeit	7 Semester; mindestens 6, höchstens 11 Semester
Kombinationsregeln	nur bestimmte Fächer und Kombinationen (Didaktikfächer) erlaubt
Studienbeginn	nur zu einem Wintersemester möglich

Zulassung/Bewerbung

Zulassungsvoraussetzungen	Neben der allgemeinen Hochschulreife berechtigt auch die <i>fachgebundene Hochschulreife</i> der Berufsoberschule oder der Fachoberschule zum Lehramtsstudium für Grundschulen.
---------------------------	---

Zulassungsbeschränkung	für Grundschuldidaktik und für das Unterrichtsfach Biologie
Eignungsprüfung	nur für die Unterrichtsfächer Sport und Musik
Prüfungen	
Sprachkenntnisse	je nach Unterrichtsfach
Freiversuch möglich?	ja, nach dem 7. Hochschulsesemester für Unterrichtsfach und Didaktikfächer

Aktuelles

Die hier wiedergegebenen Informationen spiegeln die Lehramtsprüfungsordnung I (LPO I) vom 13. März 2008 wieder. Sie gilt seit dem Wintersemester 2008/09 für alle Lehramts-Studienanfänger. Sie kann auf den [↗ Seiten des Kultusministeriums](#) eingesehen werden. Das Staatsexamen nach der (nicht modularisierten) Prüfungsordnung von 2002 kann letztmalig im Herbst 2016 ablegt werden.

Studienbeginn und -dauer

Die Aufnahme des Studiums ist unabhängig von den gewählten Fächern nur zu einem Wintersemester möglich. Die Mindeststudienzeit beträgt 6 Semester, die Regelstudienzeit 7 Semester, die maximale Studienzeit 11 Semester.

Fachwissenschaftliches Studium

Die Erste Staatsprüfung für das Lehramt an Grundschulen kann in Bayern nur in bestimmten Fächern abgelegt werden. An der Uni Würzburg sind dies die Fächer:

- [↗ Biologie](#)
- [↗ Chemie](#)
- [↗ Deutsch](#)
- [↗ Englisch](#)
- [↗ Ethik](#) (nur als Erweiterungsfach)
- [↗ Geographie](#)
- [↗ Geschichte](#)

- [↗Mathematik](#)
- [↗Musik](#)
- [↗Physik](#)
- [↗Evangelische Religionslehre](#) / [↗Katholische Religionslehre](#)
- [↗Sozialkunde](#)
- [↗Sport](#)

Grundschullehrer haben in diesem Fach auch die Lehrbefähigung für die Hauptschule.
Das Unterrichtsfach wird nicht vertieft studiert, es gliedert sich in die Teilbereiche Fachwissenschaft (54 ECTS-Punkte) und Fachdidaktik (12 ECTS-Punkte).

Eignungstests

Für Sport als Unterrichtsfach ist vor der Einschreibung eine Eignungsprüfung abzulegen. Die Anmeldung zur Prüfung muss spätestens am 1. Juni erfolgen. Der Eignungstest wird von der Uni Passau zentral für Bayern koordiniert und findet an wechselnden Universitäten statt. Umfangreiche Informationen zum Eignungstest und das Online-Anmeldeformular finden sich ab ca. Mitte März auf dem [↗Sporteignungstest-Portal der Uni Passau](#).

Für Musik als Unterrichtsfach wird die Eignungsprüfung an der Hochschule für Musik (Hofstallstr. 6-8, 97070 Würzburg, Tel.: 0931/32187-0) abgelegt. Hier erfolgt auch das Studium des Fachs Musik (Doppeleinschreibung an der Hochschule für Musik und an der Universität Würzburg). Weitere Informationen auf der [↗Webseite der Hochschule für Musik](#).

Bitte beachten Sie, dass Eignungsprüfungen nur erforderlich sind, wenn Sie eines dieser Fächer als Unterrichtsfach wählen wollen; für Sport, Musik oder Kunst als Didaktikfach (siehe "Didaktik der Grundschule") müssen Sie keine Eignungsprüfung ablegen!

Sprachvoraussetzungen

Für die Meldung zum Staatsexamen müssen für einige Fächer Sprachkenntnisse nachgewiesen werden. Es handelt sich um folgende Sprachkenntnisse:

- Deutsch: Kenntnisse in einer Fremdsprache auf dem Niveau A2 des "Gemeinsamen europäischen Referenzrahmens für Sprachen".
- Englisch: Kenntnisse in Latein oder in einer romanischen Fremdsprache auf dem Niveau A2 des "Gemeinsamen europäischen Referenzrahmens für Sprachen".
- Geschichte: Kenntnisse auf dem Niveau A2 des "Gemeinsamen europäischen Referenzrahmens für Sprachen" in zwei Fremdsprachen oder Kenntnisse in Latein und Kenntnisse in einer Fremdsprache auf dem Niveau A2 des "Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmens für Sprachen".

Zusätzlich wird eine Fremdsprachliche Qualifikation in Englisch gefordert (Nachweis der Qualifikation auf dem Niveau B2 des „Gemeinsamen europäischen Referenzrahmens für Sprachen“). Dieser Nachweis entfällt, wenn Englisch als Unterrichtsfach oder im Rahmen der Didaktik der Grundschule gewählt wurde.

Informationen darüber, wie der Nachweis über die verlangten Fremdsprachenkenntnisse geführt werden kann, finden Sie in dieser [↗Bekanntmachung des Kultusministeriums](#). Der Nachweis über Fremdsprachenkenntnisse muss nicht bei Aufnahme des Studiums vorliegen, sondern erst bei der Anmeldung zum Staatsexamen. Fehlende Kenntnisse können also studienbegleitend erworben werden.

Didaktik der Grundschule

Die Didaktik der Grundschule besteht

- aus dem fächerübergreifenden Bereich Grundschuldidaktik (gesamt 35 ECTS):
 - Grundschulpädagogik und -didaktik
 - Didaktik des Schriftspracherwerbs
 - Sachunterricht

- und 3 Didaktikfächern (gesamt 35 ECTS):
 - Deutsch (1. Fach) und
 - Mathematik (2. Fach) und
 - Musik oder Kunst oder Sport (3. Fach)

Wenn Deutsch oder Mathematik als Unterrichtsfach gewählt wird, ist innerhalb der Didaktikgruppe stattdessen ein anderes Fach zu wählen. Möglich sind alle Fächer, die oben unter der Überschrift "Fachwissenschaftliches Studium" genannt sind, mit Ausnahme der Fächer Kunst, Musik, Sport.

Wird als Unterrichtsfach Musik oder Kunst oder Sport gewählt, so muss als drittes Didaktikfach ebenfalls ein anderes Fach gewählt werden. Möglich sind alle Fächer, die oben unter der Überschrift "Fachwissenschaftliches Studium" genannt sind.

Innerhalb der Didaktikgruppe darf ein Fach nicht zweimal gewählt werden.

Gegenstand des fächerübergreifenden Bereichs Grundschuldidaktik

Das Studium des fächerübergreifenden Bereichs Grundschuldidaktik umfasst: Allgemeine Grundschulpädagogik, Didaktik des Schriftspracherwerbs und Didaktik des Sachunterrichts.

In die Zuständigkeit der **allgemeinen Grundschulpädagogik** fällt die wissenschaftliche Reflexion über die Grundschule als Basisinstitution des deutschen Bildungssystems. Als Lehr- und Forschungsdisziplin befasst sich die allgemeine Grundschulpädagogik mit:

- den institutionellen Bedingungen der Grundschule und des Grundschulunterrichts (schultheoretische Perspektive)
- mit den Besonderheiten des Bildungsprogramms der Grundschule (bildungstheoretische Perspektive)
- mit den Lernvoraussetzungen, -potentialen und -möglichkeiten der Grundschüler und Grundschülerinnen (entwicklungspsychologische und lerntheoretische Perspektive)

- mit Gestaltungsvarianten des Unterrichts in ihren Voraussetzungen und Effekten (unterrichtstheoretische Perspektive)
- mit Unterrichten, Erziehen, Diagnostizieren, Beraten und Evaluieren als berufliche Anforderungen an die Grundschullehrerin bzw. den Grundschullehrer (professionstheoretische Perspektive)

Mit der wissenschaftlichen Untersuchung dieses Gegenstandsfeldes stellt die Grundschulpädagogik Erkenntnisse und Instrumentarien bereit, die Studierende befähigen, fachgebundene Bildungs- und Lernprozesse in der Grundschule nach professionellen Kriterien vorzubereiten, zu organisieren, zu unterstützen und zu analysieren. Konkretisierend und praxisnah wird das an zwei ausgewählten Lernbereichen der Grundschule vollzogen, mit denen sich speziell die Didaktik des Schriftspracherwerbs und die Didaktik des Sachunterrichts befasst.

Die **Didaktik des Schriftspracherwerbs** untersucht unter Einbeziehung einschlägiger bezugswissenschaftlicher Theorien und empirischer Befunde lernförderliche Bedingungen und Maßnahmen, die den Erwerb von Literalität für alle Grundschüler und Grundschülerinnen gewährleisten. Sie befasst sich zudem mit der professionellen Diagnose der proximalen Lernausgangslagen und der lernprozessbegleitenden Beobachtung, Beratung und Förderung der schriftsprachlichen Entwicklung der Schüler, insbesondere auch bei Schwierigkeiten im Schriftspracherwerb. Außerdem werden exemplarisch schriftsprachliche Lernsituationen geplant, reflektiert und in ihren didaktisch-methodischen Möglichkeiten kritisch beurteilt.

Aufgabe der **Didaktik des Sachunterrichts** ist es, auf Grundlage des Bildungsverständnisses und unter Berücksichtigung fachlicher und fachdidaktischer Aspekte sowie der Lernausgangslagen der Schüler fundierte Entscheidungen über die Auswahl und Strukturierung von naturwissenschaftlichen, technischen und sozialwissenschaftlichen Inhalten für den Sachunterricht der Grundschule zu treffen. Die Didaktik des Sachunterrichts erforscht zudem, wie Grundschulkinder in der Entwicklung von Wissen, Können, Verstehen, Interessen und Haltungen gefördert werden können, um in der Gesellschaft in Gegenwart und Zukunft selbständig, kompetent und verantwortlich zu handeln. In der Didaktik des Sachunterrichts werden weiterhin historische wie aktuelle Konzeptionen von Sachunterricht analysiert und bewertet sowie exemplarische Unterrichtsvorhaben für den Sachunterricht entworfen und reflektiert.

Das erziehungswissenschaftliche Studium (EWS)

Das erziehungswissenschaftliche Studium erstreckt sich über folgende Gebiete:

- Allgemeine Pädagogik, unter anderem:
 - Sozialisierungstheorien und empirische Sozialisationsforschung
 - Ideen-, Sozial- und Institutionengeschichte der Pädagogik
 - pädagogische Anthropologie
- Schulpädagogik, unter anderem:
 - Theorie der Schule als Institution und Organisation
 - Beurteilen und Evaluieren von Lehr-Lernprozessen
 - individuelle Förderung und Beratung
- Psychologie, unter anderem:
 - Differentielle und Persönlichkeitspsychologie im Kontext der Schule

- Sozialpsychologie der Schule und Familie
- Auffälligkeiten im Erleben und Verhalten von Kindern und Jugendlichen

Das Staatsexamen in EWS kann bereits vor den Prüfungen in den übrigen Fächern abgelegt werden, sobald alle notwendigen Leistungsnachweise vorliegen (Vgl. LPO I, § 22 Abs. 4). In der Praxis bedeutet dies, dass Sie bei der Meldung zum vorgezogenen EWS-Examen das Pädagogisch-didaktische Praktikum absolviert haben müssen und außerdem 35 Punkte aus EWS (29 ECTS aus den eigentlichen EWS-Modulen + 2 ECTS aus Pädagogisch-didaktischem Praktikum (Begleitveranstaltung und Praktikumsbericht) 4 ECTS aus studienbegleitendem fachdidaktischen Praktikum) sowie die 8 Punkte aus den Gesellschaftswissenschaften (GWS) nachweisen können müssen. Näheres zu den einzelnen Bereichen finden Sie unten unter "Aufbau des Studiums".

Praktika

Zu Beginn des Lehramtsstudiums sind noch keine Praktika vorzuweisen, jedoch haben Sie die Möglichkeit, das Betriebs- und Orientierungspraktikum vor dem Studium (jedoch erst nach der letzten Abiprüfung) abzuleisten, was sich insbesondere hinsichtlich des Orientierungspraktikums empfiehlt.

Jeder Studierende hat 5 Praktika abzuleisten. Deren Nachweise sind Voraussetzungen für die Zulassung zur Ersten Staatsprüfung. Im Einzelnen sind dies:

- ein Betriebspraktikum
- ein Orientierungspraktikum
- ein pädagogisch-didaktisches Schulpraktikum
- ein studienbegleitendes fachdidaktisches Praktikum im Unterrichtsfach
- ein zusätzliches studienbegleitendes Praktikum im Zusammenhang mit dem Studium der Didaktik der Grundschule

Betriebspraktikum von acht Wochen Dauer in einem Produktions-, Weiterverarbeitungs-, Handels- oder Dienstleistungsbetrieb (auch im Ausland möglich).

Es soll einen gründlichen Einblick in die Berufswelt außerhalb der Schule vermitteln.

Mit den Zielen des Betriebspraktikums nicht vereinbar sind z.B. Tätigkeiten wie Kassieren, Lagerarbeiten, Lieferfahrten, Bedienen in Gaststätten u.ä.. Tätigkeiten in Bildungs- oder Erziehungseinrichtungen werden nur anerkannt, wenn sie im Bereich der Verwaltung abgeleistet wurden. Falls Zweifel bestehen, ob eine bestimmte Tätigkeit anerkannt wird, wird dringend empfohlen, das Praktikumsamt zu kontaktieren.

Das Praktikum kann in Abschnitten zu mindestens zwei Wochen Umfang absolviert werden. Der Studierende muss sich selber um den Praktikumsplatz (bzw. die Praktikumsplätze) kümmern. Das Praktikum kann ganz oder teilweise vor Aufnahme des Studiums abgeleistet werden, aber in der Regel erst nach dem Erwerb der Hochschulzugangsberechtigung.

Die Praktikumsbetriebe müssen eine Bescheinigung ausstellen, auf der neben Angaben zur Dauer der Tätigkeiten auch ein stichpunktartiger Überblick über die Inhalte des Praktikums enthalten ist ([Vordruck](#)). Der Nachweis über die ordnungsgemäße Ableistung des Betriebspraktikums ist eine der Zulassungsvoraussetzungen für die Erste Staatsprüfung.

ein **Orientierungspraktikum** von drei bis vier Wochen Dauer

Es sollte vor Beginn des Studiums (allerdings erst frühestens nach Ablegen der letzten Abiturprüfung) absolviert werden, spätestens aber vor dem Antritt zum schulpädagogischen Blockpraktikum.

Es dient dem Kennenlernen der Schule aus der Sicht des Lehrers und der ersten Überprüfung der Eignung und Neigung. Mindestens eine Woche muss an einer öffentlichen oder staatlich anerkannten privaten Schule abgeleistet werden, die übrige Zeit kann auch in einer Einrichtung der Kinder- und Jugendhilfe oder an einer vorschulischen Bildungseinrichtung abgeleistet werden.

Der Studierende wendet sich selbstständig an das zuständige Schulamt, falls das Praktikum an einer Grund- oder Hauptschule abgeleistet werden soll, ansonsten unmittelbar an die Leitung der Schule oder Einrichtung. Über die Ableistung des Orientierungspraktikums stellt der Leiter der Praktikumsstätte eine Bescheinigung aus (Vordruck in [dieser Broschüre](#)).

Das Orientierungspraktikum soll an Schulen ca. 20 Stunden pro Woche umfassen, wobei die tägliche Anwesenheit an der Schule drei Unterrichtsstunden nicht unterschreiten darf. Das Orientierungspraktikum kann sich z. B. auf folgende Tätigkeiten erstrecken:

- Hospitationen in verschiedenen Fächern in mehreren Jahrgangsstufen
- Mithilfe bei der Unterrichtsorganisation; Übernahme kleinerer Abschnitte innerhalb einer Unterrichtsstunde
- Teilnahme an außerunterrichtlichen Veranstaltungen

Pädagogisch-didaktisches Schulpraktikum

Es hat einen Umfang von 150 bis 160 Unterrichtsstunden, die in der Regel im Laufe von zwei aufeinander folgenden Schulhalbjahren abgeleistet werden sollen (zwei Blöcke in der vorlesungsfreien Zeit). Voraussetzung für die Aufnahme des pädagogisch-didaktischen Schulpraktikums ist der Nachweis der erfolgreichen Ableistung des Orientierungspraktikums.

In diesem Praktikum sollen die Studierenden die Aufgabenfelder einer Lehrkraft insbesondere unter pädagogisch-didaktischen Gesichtspunkten kennen lernen, dabei sollen auch fachdidaktische Ansätze zum Tragen kommen.

Gegen Ende des pädagogisch-didaktischen Schulpraktikums ist mit den Studierenden jeweils ein ausführliches Beratungsgespräch zu führen, in dem die mit der Betreuung beauftragten Lehrkräfte die Beobachtungen während des Praktikums zusammenfassend darstellen; dieses Gespräch soll den Studierenden helfen, ihre Eignung und Neigung für den angestrebten Beruf realistisch einzuschätzen.

Die Uni Würzburg bietet zur Vorbereitung auf das pädagogisch-didaktische Praktikum eine Begleitveranstaltung an, die im Semester vor dem ersten Block besucht werden muss (1 ECTS-Punkt). Im Anschluss an das pädagogisch-didaktische Praktikum ist ein Praktikumsbericht zu verfassen (1 ECTS-Punkt). In der Begleitveranstaltung erfahren Sie alle relevanten Informationen zu Anmeldung und Ablauf auch bezüglich aller weiteren Praktika im Studienverlauf.

Studienbegleitendes fachdidaktisches Praktikum

Es findet während eines Semesters einmal jede Woche statt und umfasst dabei mindestens 4 Stunden Unterricht einschließlich Besprechung.

Es bezieht sich auf das studierte Unterrichtsfach (nicht auf ein eventuelles Erweiterungsfach). Die Studierende sollen erste Erfahrungen mit der fachspezifischen Planung und Analyse von Unterricht sowie Unterrichtserfahrung sammeln.

Es soll möglichst nicht vor dem dritten Semester und nicht nach dem fünften Semester stattfinden. Das Praktikum wird mit einer im selben Semester stattfindenden Lehrveranstaltung verbunden, die der entsprechende Fachbereich anbietet. Die Teilnahme ist verpflichtend.

Die Platzvergabe erfolgt durch das Praktikumsamt.

In dem Praktikum haben die Studierenden folgende Ziele:

- Kenntnis fachspezifischer Arbeitsweisen anhand einzelner Unterrichtsmodelle
- Unterrichtsbeispiele und Unterrichtsprojekte in verschiedenen Jahrgangsstufen
- Vorbereitung und Analyse unterrichtlicher Vorhaben
- mindestens einen Unterrichtsversuch

ein zusätzliches einsemestriges studienbegleitendes Praktikum in der Grundschule (vgl. LPO I vom 13.3.2008, § 36 Abs. (1) Nr. 1):

Dauer: 1 Semester

Ablauf: studienbegleitend 1 Tag pro Woche á 4 Unterrichtsstunden einschließl. Besprechung

Ziele: Analyse, Planung, Durchführung, Kontrolle und Beurteilung des Unterrichts in der Grundschule;

Durchführung mindestens eines Unterrichtsversuchs in Zusammenarbeit mit der zuständigen

HochschullehrerIn.

Aufbau des Studiums

Allgemeiner Aufbau

In Bayern ist das Lehramtsstudium in der Lehramtsprüfungsordnung I (LPO I) von 2008 geregelt.

Diese finden Sie auf den Seiten des Kultusministeriums www.km.bayern.de in der linken Navigationsleiste „Lehrerbildung“ - „Allgemeines“ - „Rechtliche Grundlagen“

Die folgende Tabelle gibt einen strukturellen und inhaltlichen Überblick über die Teilbereiche und ihre Gewichtung:

Bereich	Teilbereich	Erläuterung	Leistungspunkte
Unterrichtsfach (1 Fach)	Fachwissenschaft	Insgesamt 54 Leistungspunkte (LP); davon mindestens 45 Leistungspunkte nach den jeweiligen Bestimmungen in §§ 40 bis 58	54
	Fachdidaktik	Insgesamt 12 Leistungspunkte; davon mindestens 10 Leistungspunkte nach § 33 sowie den jeweiligen Bestimmungen in §§ 40 bis 58	12
Didaktikblock (3 Fächer): Didaktik der Grundschule (3 Fächer, § 35)	Deutsch, Mathe, Musik,Kunst <i>oder</i> Sport	Insgesamt 70 LP im Didaktikblock, davon min. 55 LP nach § 36, nämlich: min.28 LP aus Grundschulpädagogik und –didaktik und min. 27 LP aus den 3 Didaktikfächern (9 LP pro Fach)	70

EWS (Erziehungswissenschaften) [§ 32]	Allgemeine Pädagogik	Sozialisations-theorien und empirische Sozialisationsforschung; Ideen-, Sozial- und Institutionengeschichte der Pädagogik; pädagogische Anthropologie	mindestens 7 ^{*1}
	Schulpädagogik	Theorie der Schule als Institution und Organisation; Beurteilen und Evaluieren von Lehr-Lernprozessen; individuelle Förderung und Beratung	mindestens 7 ^{*1}
	Psychologie	Differenzielle und Persönlichkeitspsychologie im Kontext der Schule; Sozialpsychologie der Schule und Familie; Auffälligkeiten im Erleben und Verhalten von Kindern und Jugendlichen	mindestens 10 ^{*1}
	[weitere Veranstaltungen]	10 Leistungspunkte sind aus lehramtsspezifischen Veranstaltungen aus dem Angebot der Hochschule oder aus Lehrveranstaltungen aus der Fachdidaktik zu erbringen [vgl. § 22, Abs. (2), Nr.3., a]	10 + 1 ^{*1}
	Gesellschaftswissenschaften	Politikwissenschaft, Soziologie, Volkskunde	8 ^{*2} (davon 3 aus Theologie/Philosophie)
	Ev. bzw. kath. Theologie/ Philosophie		
	(SUMME EWS)		(35 + 8 = 43)
Praktikum ^{*3}	pädagogisch-didaktisches Schulpraktikum [vgl. § 34 Abs. (1) Satz 1 Nr. 3 und 4c]		6
Zulassungsarbeit	Schriftliche Hausarbeit im Unterrichtsfach oder in EWS oder auch in einem Gebiet, das sich auf zwei Bereiche erstreckt. (Nicht aber möglich in einem Erweiterungsfach!) [vgl. § 29]		10

sonstiges	weitere lehramtsspezifische Veranstaltungen aus EWS, Didaktikblock, U-Fach (Fachwissenschaft und/oder Fachdidaktik), Zulassungsarbeit und/oder pädag.-didak. Praktikum [vgl. § 22, Abs. (2), Nr.1., h]	15
		210 ^{*1}

Erläuterung der Fußnoten zur Tabelle Lehramt Grundschulen:

*1 Insgesamt sind mindestens 25 (!) Leistungspunkte aus der Allgemeinen Pädagogik, der Schulpädagogik und der Psychologie nachzuweisen

*2 Bei Fächerverbindungen mit Ev. bzw. Kath. Religionslehre oder wenn Ev. bzw. Kath. Religionslehre im Rahmen der Didaktik der Grundschule gewählt wird, mindestens 5 Leistungspunkte aus dem Bereich ev. bzw. kath. Theologie (bei insgesamt weiterhin mindestens 8 Leistungspunkten aus den Bereichen Gesellschaftswissenschaften und Theologie bzw. Philosophie)

*3 Achtung: Insgesamt sind mindestens 5 Praktika abzuleisten, deren Nachweise Voraussetzungen für die Zulassung zur Ersten Staatsprüfung sind [vgl. LPO I vom 13.3.2008, § 34]!
Siehe auch voriger Abschnitt „Praktika“

Aufbau des Studiums in Würzburg

Die allgemeinen Regelungen zum Studienaufbau gemäß LPO I werden in Würzburg im folgenden **Rahmenstudienstrukturplan** umgesetzt:

Fachsemester	EWS	Studienbegl. fachdidakt. Praktikum	Begleitveranst.	Schulprakt.	Gesellschaftswiss.	Hausarbeit	Grundschuldidaktik	Unterrichtsfach	Freier Bereich	Summe
	EWS gesamt:		35							
1	4		1 ¹⁾				10	13	3	30
Semesterferien				3 ¹⁾						
2					3		10	13		30
Semesterferien				3 ¹⁾						
3	4		1 ¹⁾				10	11	1	30
4	5	4					10	9	2	30
5	4				5		10	9	2	30
6	4					10	10	6		30
7	8						10	5	7	30
Summen:	29	4	2	6	8	10	70	66	15	210

¹⁾ Das pädagogisch-didaktische Praktikum findet in der vorlesungsfreien Zeit zwischen dem ersten und zweiten und dem zweiten und dritten Semester statt. Die Begleitveranstaltung im ersten Semester dient also

der Vorbereitung auf das Praktikum. Der ECTS-Punkt, der im dritten Semester in der Spalte "Begleitveranstaltung" angegeben ist, wird für einen Praktikumsbericht vergeben. (Anmerkung zur Summe der ECTS-Punkte in jedem Semester: Die ECTS-Punkte des ersten Teils des Praktikums + Begleitveranstaltung werden dem zweiten Semester zugerechnet, die Punkte des zweiten Teils + Praktikumsbericht dem dritten Semester.)

Didaktik der Grundschule

Im Rahmen der Didaktik der Grundschule sind insgesamt 70 ECTS-Punkte zu erbringen. Diese verteilen sich auf die 7 Semester wie folgt (wobei die Verteilung der drei Didaktikfächer eine Empfehlung und keine bindende Festlegung ist):

Sem.	Grundschuldidaktik	1. Fach	2.Fach	3.Fach	Summe
	35	10	10	10	
1	5	5			10
2	5	5			10
3	5		5		10
4	5 ¹⁾		5		10
5	5			5	10
6	5			5	10
7	5	5 (Wahlmodul)			10
	35	10	10	10	
		+5 Wahlmodul			70

Das zusätzliche studienbegleitende Praktikum in der Grundschuldidaktik wird je nach Verfügbarkeit von Praktikumsplätzen im vierten oder im fünften Semester absolviert. Vergleichen Sie dazu den [Studienverlaufsplan der Grundschuldidaktik](#).

Das erziehungswissenschaftliche Studium (EWS)

Im Rahmen des erziehungswissenschaftlichen Studiums sind 29 ECTS-Punkte aus den eigentlichen EWS-Fächern (Pädagogik, Schulpädagogik, Psychologie) sowie zusätzlich 6 ECTS-Punkte aus den Praktika zu erbringen (vgl. Rahmenstudienstrukturplan). Für die eigentlichen EWS-Fächer sind diese Module zu belegen:

▪ Schulpädagogik:

o6-Schul-GL = Grundlagen der Schulpädagogik (4 ECTS)

o6-Schul-VT = Vertiefungsmodul Schulpädagogik (4 ECTS)

(trotz der Bezeichnung müssen die Grundlagen nicht zwingend vor der Vertiefung belegt werden)

▪ Allgemeine Pädagogik:

o6-AEW1-LA = Allgemeine Erziehungswissenschaft (4 ECTS)

o6-EBF1 = Empirische Bildungsforschung (4 ECTS)

- **Psychologie:**
 - o6-Psy-LernSoz = Pädagogische Psychologie des Lehrens und Lernens / Sozialpsychologie der Schule und der Familie (4 ECTS)
 - o6-Psy-DiffDia = Differentielle und Persönlichkeitspsychologie / Pädagogisch-psychologische Diagnostik und Evaluation (5 ECTS)
 - o6-Psy-EntAu = Entwicklungspsychologie des Kindes- und Jugendalters / Auffälligkeiten im Erleben und Verhalten von Kindern und Jugendlichen (4 ECTS)

Einen förmlichen Studienverlaufsplan gibt es dabei nicht. Sie können also die Module in (beinahe) beliebiger Reihenfolge belegen, wobei Sie folgende Hinweise beachten sollten:

1. Die beiden Module der allgemeinen Pädagogik (o6-AEW1-LA und o6-EBF1) sollten erst im fortgeschrittenen Studienverlauf belegt werden (nicht vor dem dritten Semester).
2. Das Psychologiemodul o6-Psy-DiffDia sollte ebenfalls nicht vor dem dritten Fachsemester und idealerweise als letztes Psychologiemodul belegt werden.
3. Das Psychologiemodul o6-Psy-EntAu sollte nicht unbedingt vor o6-Psy-LernSoz belegt werden.

Insbesondere wenn Sie vorhaben, das EWS-Examen vorzuziehen, ist es notwendig, von den Vorgaben des Rahmenstudienstrukturplans abzuweichen und die erziehungswissenschaftlichen Module schneller zu absolvieren als im Rahmenstudienstrukturplan vorgesehen. Planen Sie außerdem in jedem Fall ein Semester "Puffer" zwischen dem Belegen Ihres letzten EWS-Moduls und dem Ablegen der Staatsprüfung ein, da es andernfalls zu Problemen mit dem fristgerechten Nachweis der erforderlichen ECTS-Punkte kommen kann!

Weitere Informationen zum erziehungswissenschaftlichen Studium allgemein finden Sie auf dieser [Infoseite der beteiligten Lehrstühle](#). Hinweise zur Staatsprüfung (Organisatorisches, Literaturlisten, Prüfungsthemen vergangener Semester etc.) sind auf den Webseiten der einzelnen Lehrstühle veröffentlicht:

- Allgemeine Pädagogik: [Systematische Bildungswissenschaft](#), [Empirische Bildungsforschung](#)
- [Schulpädagogik](#)
- [Psychologie](#)

Gesellschaftswissenschaften (GWS)

Wie Sie dem Rahmenstudienstrukturplan entnehmen können, müssen im gesamten Studium 8 ECTS-Punkte aus dem gesellschaftswissenschaftlichen Bereich erworben werden. Mögliche Fächer sind: Katholische/Evangelische Theologie, Philosophie, Politologie, Soziologie, Volkskunde. Wer Katholische/Evangelische Religionslehre als Unterrichts- oder Didaktikfach studiert, muss mindestens 5 dieser 8 Punkte im Bereich der studierten Theologie absolvieren. Die restlichen 3 Punkte können aus jedem beliebigen der genannten fünf Fächer stammen. Wer nicht Religionslehre als Unterrichts- oder Didaktikfach studiert, muss mindestens 3 der 8 Punkte in Theologie oder Philosophie absolvieren, die übrigen 5 können aus jedem beliebigen der genannten Fächer stammen.

Weitere Zulassungsvoraussetzungen

Zusätzlich zu den im Rahmenstudienstrukturplan aufgeführten ECTS-Punkten müssen folgende fachliche Zulassungsvoraussetzungen für die Meldung zum Ersten Staatsexamen nachgewiesen werden:

1. Fremdsprachliche Qualifikation in Englisch (Nachweis der Qualifikation auf dem Niveau B2 des "Gemeinsamen europäischen Referenzrahmens für Sprachen" (Dies gilt nicht, wenn Englisch als Unterrichtsfach oder als Didaktikfach gewählt wurde.)
2. Basisqualifikationen im Fach Musik (Dies gilt nicht, wenn Musik als Unterrichtsfach oder als Didaktikfach gewählt wurde.)
3. Basisqualifikationen im Fach Kunst (Dies gilt nicht, wenn Kunst als Unterrichtsfach oder als Didaktikfach gewählt wurde.)
4. Basisqualifikationen im Fach Sport (Dies gilt nicht, wenn Sport als Unterrichtsfach oder als Didaktikfach gewählt wurde.)
5. Falls Kunst als Didaktikfach gewählt wurde, ist eine Lehrveranstaltung aus dem Bereich Gestalten im Schulalltag, die einem Umfang von zwei Semesterwochenstunden entspricht, als zusätzliche Leistung nachzuweisen.
6. Falls Sport als Didaktikfach gewählt wurde, sind folgende zusätzliche Leistungen nachzuweisen:
 - a) Deutsches Rettungsschwimmabzeichen in Bronze (nicht älter als drei Jahre),
 - b) Deutsches Sportabzeichen in Bronze,
 - c) erfolgreiche Teilnahme an einer Ausbildung in Erster Hilfe (mind. 16 Stunden, nicht älter als drei Jahre),
 - d) Teilnahme an einer [Winter- oder Sommersportwoche](#).

Staatsexamen

Für die Zulassung zur Ersten Staatsprüfung ist im Unterrichtsfach oder in den Erziehungswissenschaften eine schriftliche Hausarbeit (Zulassungsarbeit) anzufertigen. Das Thema soll spätestens ein Jahr vor der Meldung zur Prüfung mit einem Prüfer vereinbart werden.

Die Erste Staatsprüfung muss im Ganzen abgelegt werden (kann also nicht fachweise absolviert werden). Lediglich die erziehungswissenschaftlichen Prüfung kann vorgezogen werden. Bei Nichtbestehen kann die Staatsprüfung für das jeweilige Fach einmal wiederholt werden.

Die Erste Staatsprüfung für das Lehramt an Grundschulen soll im Anschluss an die Vorlesungszeit des 7. Semesters abgelegt werden, spätestens aber nach dem 11. - andernfalls gilt man als erstmals durchgefallen. Wenn alle notwendigen Leistungen vorliegen, kann das Staatsexamen auch bereits nach dem 6. Semester absolviert werden.

Den Studierenden wird ein Freiversuch eingeräumt, wenn sie das Staatsexamen an dem nächstmöglichen Prüfungstermin nach der Vorlesungszeit des 7. Semesters absolvieren. Dies bedeutet, dass die Prüfung als nicht abgelegt gilt, wenn sie nicht bestanden wurde. Falls sie bestanden wurde, kann sie zur Notenverbesserung zweimal wiederholt werden.

Die Note des Staatsexamens zählt 60% der Gesamtnote. Die anderen 40% errechnen sich aus den Noten der studienbegleitenden Modulprüfungen.

Erweiterung/Zusatzqualifikationen

Das Studium für das Lehramt an Grundschulen kann an der Uni Würzburg erweitert werden durch

- das Studium der Didaktiken einer Fächergruppe der Mittelschule
- das Studium eines weiteren Unterrichtsfachs oder des Faches Ethik
- das Studium einer fremdsprachlichen Qualifikation nach §113 LPO I

Für die Zulassung zu Erweiterungsprüfungen sind im Regelfall keine oder nur wenige universitäre Leistungsnachweise vorzulegen. Allerdings sind die ggf. notwendigen Sprachvoraussetzungen oder Eignungstests nachzuweisen.

Die Erweiterungsprüfungen können auch nach dem Erwerb der Lehrbefähigung absolviert werden (sog. nachträgliche Erweiterungen), also auch während der Berufstätigkeit abgelegt werden.

Die Zentrale Fortbildung von Lehrkräften in Bayern erfolgt an der [Akademie für Lehrerfortbildung und Personalführung in Dillingen](#).

Hinweise zur Berücksichtigung einer Erweiterungsprüfung bei der Einstellung in den Staatsdienst finden Sie auf der [Webseite des Kultusministeriums](#).

Bachelor-Abschluss

Im Wintersemester 2012/13 wurde an der Uni Würzburg der Bachelorstudiengang "Grundbildung Kulturelle Basiskompetenzen" (B.A.) eingeführt. Alle Studierende des Lehramts an Grundschulen können unter Anrechnung ihrer im Lehramt erbrachten Leistungen diesen Abschluss erwerben. Er wird also auf Antrag - unabhängig von den studierten Fächern und ohne zusätzliche Leistungen - allein über das Studium des Lehramts an Grundschulen erlangt. Der Antrag auf Verleihung des akademischen Grades eines Bachelor kann ab dem Zeitpunkt gestellt werden, zu dem die für den Erwerb des Bachelor nötigen ECTS-Punkte nachgewiesen werden können; er muss spätestens ein Jahr nach der Exmatrikulation aus dem einschlägigen Lehramtsstudium gestellt werden.

Es müssen - für den Bachelor einschlägige - Module im folgenden Umfang nachgewiesen werden:

Bereich	ECTS-Punkte
Erziehungswissenschaften	27
Pädagogisch-didaktisches Praktikum	6
Gesellschaftswissenschaften	8
Didaktik der Grundschule	60
Unterrichtsfach (Fachwissenschaft- und didaktik)	61
Freier Bereich	8
Abschlussarbeit (Thesis)	10

Die Module des Lehramtsstudiums, die für den Bachelor einschlägig sind, sind in den [Fachspezifischen Bestimmungen](#) des jeweiligen Faches kenntlich gemacht.

Abgesehen von dieser institutionalisierten Form, im Lehramtsstudium einen Bachelorabschluss zu erwerben, besteht natürlich nach wie vor die Möglichkeit eines klassischen Doppelstudiums. Prinzipiell ist es also möglich, parallel zu oder nach dem Lehramtsstudium auch einen Bachelorabschluss (im Unterrichtsfach und ggf. einem weiteren Fach) zu erlangen. Allerdings ist hier mit deutlichem Mehraufwand zu rechnen.

Berufsfelder/-aussichten

Grundschullehrer erteilen allgemeinbildenden Unterricht in den Klassen 1 bis 4. Als Klassenlehrer/innen unterrichten sie fächerübergreifend oder einzelne Fächer wie Musik, Kunsterziehung, Handarbeiten oder Sport. Neben den fachlichen erfüllen sie besonders erzieherische Aufgaben.

Beschäftigungsmöglichkeiten finden Grundschullehrer an Grundschulen, in Internaten oder Schülerheimen. Bisweilen sind sie als selbstständige Nachhilfelehrer tätig.

Weitere Informationen zum Beruf des Grundschullehrers finden Sie im [BERUFENET](#) der Agentur für Arbeit.

Das Bayerische Kultusministerium veröffentlicht jährlich eine [Prognose zum Lehrerberuf in Bayern](#).

Tipps für Erstsemester und Hochschulwechsler

Tipps für Erstsemester

Die Erstellung des Stundenplans ist - gerade im ersten Semester - oft schwierig. Die Studienverlaufspläne geben Auskunft, welche Veranstaltungen Sie in welchem Semester belegen sollten. Eine Sammlung der Studienverlaufspläne aller Fächer und eine kleine Anleitung zur Stundenplanerstellung finden Sie auf der [Webseite der Zentralen Studienberatung](#).

Das [Vorlesungsverzeichnis](#) wiederum gibt Aufschluss darüber, an welchen Tagen und zu welchen Zeiten die Veranstaltungen in dem jeweiligen Semester angeboten werden. Unter Umständen müssen Sie ein wenig tüfteln, um alle Veranstaltungen miteinander kombinieren zu können. Beachten Sie, dass Sie sich bei den meisten Fächern innerhalb bestimmter Fristen für Veranstaltungen anmelden müssen.

In jedem Fall ist es empfehlenswert, die Einführungsveranstaltungen im ersten Semester zu besuchen (am besten sowohl die der Fachbereiche als auch der Fachschaften). Diese finden üblicherweise vor dem eigentlichen Semesterbeginn bzw. in der ersten Vorlesungswoche statt; Sie finden sie im Vorlesungsverzeichnis unter dem Punkt "Einführungsveranstaltungen zum Studienbeginn".

Weitere Hilfestellung erhalten Sie auch bei den [Fachstudienberatern](#), den [Fachschaften](#) sowie der [Zentralen Studienberatung](#).

Tipp für Hochschulwechsler/Fachwechsler

Wenn Sie von einer anderen Hochschule kommen oder aus einem anderen Studiengang in das Lehramt wechseln, entscheidet der jeweilige Fachbereich, in welchem Umfang Ihnen Ihre erworbenen ECTS-Punkte angerechnet werden können. Es müssen Inhalt, Umfang und Prüfungsleistung der Module mit denjenigen vergleichbar sind, die an der Universität Würzburg gefordert werden. Ansprechpartner sind üblicherweise die entsprechenden [Fachstudienberater](#).

Prüfungsordnungen

Das Lehramtsstudium in Bayern wird durch die Lehramtsprüfungsordnung I (LPO I) geregelt (neue Fassung vom März 2008):

- [↗ Ordnung der Ersten Prüfung für ein Lehramt an öffentlichen Schulen \(2008\)](#)

Achtung: Voraussichtlich tritt zum Wintersemester 2013/14 eine neue Fassung der LPO I in Kraft. Studienanfänger im Wintersemester 2013/14 oder später sollten also die ggf. bereits aktualisierten Informationen auf der Webseite der Uni Würzburg beachten.

Das Studium in Würzburg folgt darüber hinaus der Allgemeinen Studien- und Prüfungsordnung für die Lehramtsstudiengänge (LASPO). Von Belang sind außerdem die Regelungen in den Ergänzenden Bestimmungen zum "Freien Bereich" sowie die Fachspezifischen Bestimmungen (FSB) der einzelnen Unterrichtsfächer und der Erziehungswissenschaften:

- [↗ http://www.uni-wuerzburg.de/fuer/studierende/pruefungsangelegenheiten/pruefungsamt/pruefung_s-_und_studienordnungen/](http://www.uni-wuerzburg.de/fuer/studierende/pruefungsangelegenheiten/pruefungsamt/pruefung_s-_und_studienordnungen/)

Wenn Sie Ihr Studium vor dem WS 2009/10 aufgenommen haben, gilt für Sie die (nicht-modularisierte) Lehramtsprüfungsordnung I (LPO I) von 2002:

- [↗ Ordnung der Ersten Prüfung für ein Lehramt an öffentlichen Schulen \(2002\)](#)

Alle prüfungsrelevanten Themen für das Zweite Staatsexamen regelt die Lehramtsprüfungsordnung II (LPO II):

- [↗ Ordnung der Zweiten Staatsprüfung für ein Lehramt an öffentlichen Schulen \(2004\)](#)

Adressen

Zentrale Studienberatung

Die Zentrale Studienberatung informiert und berät bei allgemeinen und fächerübergreifenden Fragen und Problemen.

Offene Sprechstunde (ohne Terminvereinbarung):
 Mo-Fr 8-12 Uhr, Mi zusätzlich 14-16 Uhr
 Besucheradresse: Ottostraße 16 (Dachgeschoss), 97070 Würzburg
 Postanschrift: Sanderring 2, 97070 Würzburg
 E-Mail: [!\[\]\(a8f9309f944226d1420f5fed22e2b6e6_img.jpg\) studienberatung@zv.uni-wuerzburg.de](mailto:studienberatung@zv.uni-wuerzburg.de)
 Internet: [!\[\]\(729993f67f08b74df2e570c12c53c92e_img.jpg\) http://studienberatung.uni-wuerzburg.de](http://studienberatung.uni-wuerzburg.de)

Erste Auskünfte erteilt der Telefonservice: 0931/31-83183 (Mo bis Fr 9-15 Uhr)

Fachstudienberatung

Die Studienberatung für das Lehramt Grundschule übergreifend erfolgt durch den [Lehrstuhl für Grundschulpädagogik und -didaktik](#):

Verena Stürmer
 Insitut für Pädagogik
 Lehrstuhl für Grundschulpädagogik und Grundschuldidaktik
 Wittelsbacherplatz 1, 97074 Würzburg
 Raum 03.115
 Tel.: 0931 / 31-84864
 E-Mail: verena.stuermer@uni-wuerzburg.de
 Sprechstunde: siehe [Homepage](#)

Die Fachstudienberatung für die einzelnen Unterrichts- und Didaktikfächer erfolgt durch die Institute, z.B. für Deutsch durch das Institut für deutsche Philologie: [Liste aller Fachstudienberatungen](#)

Fachschaft

Fachschaftsinitiative Grund- und Hauptschule
 Wittelsbacherplatz 1
 97074 Würzburg
 Raum 274, Nordflügel
 Tel.: 0931 / 31-84887
 E-Mail: fsi-gshs@gmx.de
 Sprechstunde: siehe [Homepage](#)

Prüfungsamt

Ansprechpartner zu allen Fragen, die mit den Lehramtsprüfungen in Zusammenhang stehen, ist für das Lehramt an Grundschulen Herr Frank Schindler
 Postanschrift: Sanderring 2, 97070 Würzburg
 Besucheradresse: Oswald-Külpe-Weg 84 (linker Eingang), Zi. 00.112, 97074 Würzburg
 Sprechzeiten: Mo, Di, Do, Fr 8-12 Uhr, Mi 10-12 und 14-16 Uhr
 Tel.: 0931/31-82258
 E-Mail: lehramt@zv.uni-wuerzburg.de
 Aktuelles: siehe [Homepage](#)

Bei allen Fragen, die die Anrechnung erbrachter Leistungen im modularisierten Lehramtsstudium betreffen, wenden Sie sich bitte an Frau Jennifer Stoeck und Herrn Karl-Heinz Putz
 Postanschrift: Sanderring 2, 97070 Würzburg
 Besucheradresse: Oswald-Külpe-Weg 84 (linker Eingang), Zi. 00.107, 97074 Würzburg
 Sprechzeiten: Mo, Di, Do, Fr 8-12 Uhr, Mi 10-12 und 14-16 Uhr
 Tel.: 0931/31-82884
 E-Mail: jennifer.stoeck@uni-wuerzburg.de bzw. kh.putz@zv.uni-wuerzburg.de

Praktikumsamt

Das Praktikumsamt befindet sich im Wittelsbacherplatz 1, 97074 Würzburg
 Sprechzeiten: Di, Mi, Do, Fr 8 -11.30 Uhr
 Tel.: 0931/31-84849
 Email: praktikumsamt@uni-wuerzburg.de

Merkblätter mit Informationen zu den Praktika im Studienverlauf finden Sie auf der [Webseite des Praktikumsamts](#).

Die Vordrucke für Betriebs- und Orientierungspraktikum finden Sie auf den [Seiten des Bayerischen Staatsministeriums für Unterricht und Kultus](#).

Zentrum für Lehrerbildung (ZfL)

Das ZfL hat u.a. die Aufgabe, die Lehrerbildung sowie die Bildungsforschung weiter zu entwickeln und ein

Knotenpunkt im Netz von Studierenden, Lehrern aller Schularten, Hochschullehrern, Politik, Schulbehörden und Verbänden zu sein. Der [ZfL-Studi-Newsletter](#) informiert über Angebote für Lehramtsstudierende.

Zentrum für Lehrerbildung
 Josef-Martin-Weg 52
 97074 Würzburg
 Tel.: 0931 / 31-60450 (Sekretariat)
 E-Mail: zfl@uni-wuerzburg.de
<http://www.zfl.uni-wuerzburg.de>

Wichtige Internetseiten

- [Allgemeine Studien- und Prüfungsordnung für Lehramtsstudiengänge \(LASPO\)](#)
- [Lehramtsprüfungsordnung I vom 13. März 2008 \(LPO I\)](#)
- [Infoseite des Lehrstuhls für Grundschulpädagogik und -didaktik](#)
- [Stundenplanhilfe](#)
- [Wohnmöglichkeiten](#)
- [Checkliste für Erstsemester](#)
- [BAföG](#)

Tests zur Selbsteinschätzung hinsichtlich der Eignung zum Lehrerberuf finden Sie auf diesen Seiten:

- <http://www.self.mzl.lmu.de>
- www.cct-germany.de
- <http://www.vbe.de/angebote/potsdamer-lehrerstudie/fit-fuer-den-lehrerberuf.html>

Die hier wiedergegebenen Studieninformationen sind sorgfältig erstellt und werden regelmäßig aktualisiert. Dennoch können sie in Ausnahmefällen Fehler enthalten, veraltet sein oder nicht alle Sonderfälle wiedergeben. Bitte sichern Sie sich deshalb insbesondere bei zulassungs- und prüfungskritischen Themen auf den entsprechenden Internetseiten der Universität Würzburg bzw. der rechtsverbindlichen Quelle, im Regelfall der Prüfungsordnung Ihres Studiengangs, ab. Falls Sie eine Ungenauigkeit entdecken, freuen wir uns über einen Hinweis: am einfachsten per E-Mail an studienberatung@uni-wuerzburg.de.

Český jazyk

Studenti povinně absolvují tyto předměty: Jazykové praktikum, Český jazyk (1, 2), Didaktika mateřského jazyka (A, B, C), Didaktika počátečního čtení a psaní, Teorie literatury, Literatura pro děti a mládež.

Obsahem těchto předmětů jsou obecné poučení o jazyce, základech fonetiky, tvarosloví, seznámení s jazykovými prostředky ve slohu a jejich stylistická, lexikální, syntaktická a morfologická platnost. Studentům je přiblíženo současné pojetí vyučování českého jazyka na základní škole, základní principy, metody a metodické materiály. Studentům je nastíněna historie a vývoj písma a vývoj metod vyučování čtení a psaní. Dále jsou rozšířeny znalosti z literární teorie.

Matematika

Studenti povinně absolvují tyto předměty: Repetitorium matematiky, Matematika (1, 2, 3, 4), Výuka matematiky s podporou ICT, Didaktika matematiky (A, B).

Cílem předmětů je zopakování a prohloubení znalostí, které studenti získali na středních školách. Je prohlubována znalost aritmetiky, algebry a geometrie. Studenti si osvojí základní kompetence potřebné k výuce matematiky. Cílem je utřídit, prohloubit a systematizovat základní matematické dovednosti a prokázat dovednost samostatného řešení, tvorby a didaktického využití matematických úloh různého typu.

Hudební výchova

Studenti povinně absolvují tyto předměty: Hudební nauka a intonace (1, 2), Sborová hlasová výchova (1, 2), Dějiny hudby umělé (1, 2), Didaktika hudební výchovy (A, B), Základy improvizace klavírních doprovodů, Hudebně didaktické praktikum, Didaktika dramatické výchovy s praxí, Nástrojové praktikum – keyboard (1, 2).

V předmětech získají studenti základní intonační dovednosti, upevní si zpěvný i mluvený hlas, získají přehled dějin české a světové hudby. Studenti budou seznámeni s teorií a praxí vyučování hudební výchovy na 1. stupni základní školy. Studenti získají základy improvizace klavírních doprovodů. Studenti získají nástrojové dovednosti hry na keyboard.

Výtvarná výchova

Studenti povinně absolvují tyto předměty: Dějiny umění (1, 2), Kresba a grafika (1, 2), Modelování a prostorové vytváření, Malba, Didaktika výtvarné výchovy (A, B), Kurz kresby a malby, Užité tvorba, Didaktika technické a pracovní výchovy, Technologické praktikum (1, 2).

Studenti získají přehled o dějinách výtvarného umění v českých zemích v kontextu s evropským uměním od pravěku po renesanci. Seznámí se se základním pojmoslovím výtvarných disciplín, se základy teorie barvy a malířskými technikami a osvojí si elementární praktické dovednosti v kresebných a grafických postupech. Studenti budou obeznámeni s pojetím a cíly výtvarné výchovy v primární škole. Studenti si osvojí teoretické poznatky i praktické činnosti při práci s papírem, nebo textilním materiálem.

Tělesná výchova

Studenti povinně absolvují tyto předměty: Pohybové hry a jejich didaktika, Didaktika plavání, Gymnastika s didaktikou, Didaktika sportovních her, Didaktika atletiky, Didaktika TV, Psychomotorika, Pobyť v přírodě (branná výchova), Zdravotní tělesná výchova.

Studenti se seznámí se systémem organizací a praktických provádění pohybových her jak v obecné rovině, tak s aplikací her, které jsou vhodné pro různé skupiny zdravotně postižených dětí. Student si vytvoří zásobník pohybových her, zásady a metody ve výuce tělesné výchovy žáků 1. stupně základní školy. Studenti se naučí organizační formy tělesné výchovy dětí mladšího školního věku a didaktickým stylům aplikovaných v hodinách gymnastiky, atletiky, plavání a vybraných sportovních her. Student získá základní dovednosti z oblasti turistiky a táboření.

Prvouka/Přírodověda/Vlastivěda

Studenti povinně absolvují tyto předměty: Biologie dítěte a zdravotní věda (1, 2), Integrovaný přírodovědný základ, Didaktika prvouky s praxí, Didaktika přírodovědy s praxí, Didaktika vlastivědy s praxí, Integrovaný společenskovední základ.

Studenti získají teoretické znalosti, které se vztahují k anatomii a fyziologii jednotlivých orgánů. Praktické dovednosti musí nutně znát při poskytování předlékařské první pomoci. Studenti budou seznámeni s teorií a praxí výchovy a vzdělávání v oblasti přírodovědného učení. Získají znalosti z regionální zeměpisné nebo dějepisné problematiky. Zvládnou teoretický základ vyučovacích předmětů geografie a historie ČR a základů společenských věd.

Příloha č. 5 – Povinně volitelné předměty – kategorie B

Anglický jazyk

Studenti absolvují tyto předměty: Anglický jazyk (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9), Didaktika angličtiny (1, 2, 3, 4, 5).

Německý jazyk:

Studenti absolvují tyto předměty: Německý jazyk (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9), Didaktika němčiny (A, B, C, D, E).

Výuka je zaměřena na komunikaci v rovině obecného jazyka, a to zejména na osvojování a prohlubování dovedností ve sféře mluvení, psaní, porozumění slyšenému a čtenému textu. V kurzu didaktiky studenti získají znalosti z oblasti didaktiky cizích jazyků pro výuku angličtiny/němčiny dětí na 1. stupni ZŠ.

Český jazyk

Studenti absolvují tyto předměty: Literatura netradičně, Aktuální otázky gramatiky, Výběrový seminář z ČJ, Aktivizační metody ve výuce ČJL, Aktivizační metody ve výuce slohu.

Studenti budou v seminářích řešit aktuální problémy spojené s pojetím vyučování v českém jazyce, budou seznámeni se strukturou přípravy na hodinu českého jazyka. Seznámí se s konkrétními ukázkami zábavných i problémových cvičení ve slohu.

Matematika

Studenti absolvují tyto předměty: Multimedia ve výuce matematiky, Řešení matematických úloh, Aktuální otázky primárního matematického vzdělávání.

Cílem předmětů je seznámit studenty s moderními přístupy k vyučování matematiky, osvojit si implementaci multimédií ve výuce a prohloubit poznatky studentů z předchozí matematické a didaktické přípravy v oblasti teorie matematických učebních úloh.

Biologie

Studenti by měli během studia získat následující dovednosti, vztahující se k předmětu biologie:

- základní vědomosti z různých okruhů z klasické a moderní biologie (např. cytologie a anatomie živých organismů, znalosti o rostlinách a zvířatech, biologických základech, biotechnologii, genetice, mikrobiologii, evoluci a ekologii).
- práce v laboratořích a vědeckých pracovištích v různých oblastech biologie
- kompetence, díky kterým mohou využít adekvátní výzkumné metody
- vědomosti o nutnosti ochrany životního prostředí a přírody a současně odborně-didaktické kompetence k zprostředkování relevantních konceptů k ochraně životního prostředí
- schopnosti odborně vysvětlit biologické obsahy na základní škole ve formě didaktické analýzy, apod.

Chemie

Studenti by měli během studia získat následující dovednosti, vztahující se k předmětu chemie:

- schopnost posoudit hodnotu vzdělávání v oblasti chemie
- podporovat rozvoj znalostí u dětí, které odpovídají jejich znalostem, dovednostem a porozumění
- rozvíjet zájem žáků o řešení vědeckých problémů a otázek
- schopnost doplňovat si již získané základní vědomosti novými pokrokovými znalostmi
- schopnost racionálně posuzovat vědecké otázky
- schopnost samostatného uvažování a předpoklad odpovídající komunikace a schopnost prezentace k daným odborným otázkám

Německý jazyk

Studium německého jazyka jako předmětu aprobace by mělo studentům zprostředkovat odborné znalosti a metody v následujících bodech:

- přehled dějin německé literatury v kontextu evropských literárních a kulturních dějin
- základy zpřístupnění a zprostředkování literárních odborných textů

- základní znalosti v historických i aktuálních literárních teoriích
- základní znalosti z rétoriky, estetiky
- kompetence ke čtení a překladu starých úrovní/typů německého jazyka
- povědomí o středověké literatuře
- schopnost přemítat o literárních textech a jejich historické souvislosti
- dovednost správně vysvětlit kontext v mluvené i psané formě jazyka
- základní vědomosti z německého jazyka – fonologie, ortografie, morfologie, syntax, sémantika
- přehled o nejdůležitějších historických vývojích německého jazyka
- rozvoj jazykovědy a její problematiky, výzkumné metody a teorie
- základní znalosti o nejdůležitějších výzkumných paradigmatech jazykovědy německého jazyka
- dovednost zhodnotit historické texty, správně je časově, místně a sociálně umístit
- dovednost odborně-didaktické analýzy, diagnózy, evaluace a reflexe školního vzdělávacího procesu v předmětu německý jazyk
- základní znalosti z literatury pro děti a mládež a jejich didaktiky

Studium německého jazyka jako předmětu v rámci didaktiky základní školy, by mělo zprostředkovat:

- přehled dějin německé literatury a německého jazyka
- základní schopnosti vědecké a odborně-didaktické analýzy, diagnózy, plánování, evaluace a reflexe školního vzdělávacího procesu v předmětu německý jazyk
- zkušenosti z výuky předmětu německý jazyk a schopnost diagnostikovat výkony žáků

Anglický jazyk

Studium anglického jazyka jako předmětu aprobace by mělo studentům zprostředkovat odborné znalosti a metody v následujících bodech:

- gramatika, čtení, řečové dovednosti v anglickém jazyce, produkce anglických textů, ústní a písemný projev
- přehled vybraných témat a výzkumných oblastí anglistiky a amerikanistiky, dále schopnost kritické analýzy a interpretace literárních textů v jejich historickém kontextu
- pracovní techniky a metody v literatuře, kultuře a lingvistice
- schopnost překládat starší texty
- schopnost analyzovat psané texty v rámci fonologie, morfologie, syntaxe, sémantiky

- znalosti severoamerické, kanadské a britské vlastivědy a kultury
- základní metody a schopnosti kladení otázek v anglické odborné didaktice (didaktika a metodika komunikace ve výuce anglického jazyka, interkulturní učení, didaktika literatury a čtení, kompetence při práci s médii, atd.)

Studium anglického jazyka jako předmětu v rámci didaktiky základní školy, by mělo zprostředkovat:

- přehled dějin anglické literatury a anglického jazyka
- základní schopnosti vědecké a odborně-didaktické analýzy, diagnózy, plánování, evaluace a reflexe školního vzdělávacího procesu v předmětu anglický jazyk
- zkušenosti z výuky předmětu anglický jazyk a schopnost diagnostikovat výkony žáků

Zeměpis

Studium zeměpisu jako předmětu aprobace by mělo studentům zprostředkovat odborné znalosti a metody v následujících bodech:

- znalosti geografické, zeměpisné a regionální
- znalosti z geologie, geomorfologie, hydrogeografie, klimografie, ekologie, hospodářství, globálních struktur atd.
- znají přístupy, kategorie a postupy při získávání zeměpisných znalostí, stejně tak disponují pracovními metodami, díky nimž získají zeměpisné znalosti
- mají schopnost reflektovat zeměpisné vědecké důkazy apod.
- umí využívat ve výuce na základní škole relevantní výsledky nejnovějších výzkumů, které se týkají geografie (vzdělávací cíle, principy výuky, analýza výuky zeměpisu)
- schopnosti diagnostiky a hodnocení předmětu

Studium zeměpisu jako předmětu v rámci didaktiky základní školy, by mělo zprostředkovat:

- přehled vybraných témat z fyzické geografie, socioekonomické geografie a regionální geografie
- schopnost využívat ve výuce na základní škole relevantní výsledky nejnovějších výzkumů, které se týkají geografie (vzdělávací cíle, principy výuky, analýza výuky zeměpisu)
- schopnosti diagnostiky a hodnocení předmětu

Dějepis

Studium dějepisu jako předmětu aprobace by mělo studentům zprostředkovat odborné znalosti a metody v následujících bodech:

- základní vědomosti ze všech historických epoch, jak z německého, tak z evropského i celosvětového prostředí
- metody a pracovní techniky historických věd
- schopnost motivovat žáky při výuce dějepisu
- schopnost racionálního úsudku v historických otázkách
- vědomosti o současném politickém dění
- schopnost analýzy, diagnózy, plánování, evaluace a reflexe ve školním procesu a při výuce dějepisu

Studium dějepisu, jako předmětu v rámci didaktiky základní školy, by mělo zprostředkovat:

- základní historické vědomosti
- schopnost analýzy, diagnózy, plánování, evaluace a reflexe ve školním procesu a při výuce dějepisu

Matematika

Studium matematiky jako předmětu aprobace by mělo studentům zprostředkovat odborné znalosti a metody v následujících bodech:

- znalosti základních matematických funkcí, algebry a geometrie
- odborné kompetence v předmětu matematika
- schopnost využít matematické metody i v jiných oblastech
- kompetence k řešení problémů zejména s novými technologiemi
- schopnost rozpoznat vhodné použití matematických nástrojů
- schopnost vytvořit si stanovisko k cíli a obsahu matematiky v rámci společenského kontextu
- znalost centrálních matematicko-didaktických konceptů
- základní odborně-didaktické kompetence k výuce matematiky
- schopnost analýzy, plánování a evaluace v rámci výuky matematiky

Studium matematiky, jako předmětu v rámci didaktiky základní školy, by mělo zprostředkovat:

- základní znalosti aritmetiky, geometrie a algebry
- základní didaktické dovednosti v matematice
- porozumění rozmanitosti matematiky, a jejím nástrojům

Hudba (*Didaktikfach Grundschule*)

Studium hudby lze absolvovat jen v rámci studia didaktiky základní školy. Studenti by měli získat:

- základní praktické dovednosti ve vokálním a instrumentálním rozsahu, schopnost vedení pěveckého sboru, schopnost zpěvu ve školní výuce a hry na hudební nástroj
- znalost hudební teorie odborný vědecký základ ve vybraných oblastech obecné hudební teorie, kompozice, dějin hudební výchovy, psychologie hudby a sociologie
- schopnost analýzy, diagnózy, plánování, evaluace a reflexe procesu výuky hudební výchovy na základní škole

Fyzika

Studium fyziky jako předmětu aprobace by mělo studentům zprostředkovat odborné znalosti a metody v následujících bodech:

- znalost hlavních pojmů a vztahů z mechaniky, elektřiny, optiky a odborných teorií
- znalost struktur hmoty (atomů, molekul, jádra, částic, pevných těles)
- znalost historie fyziky a dalších věd, které souvisí s fyzikou, jakož i společnosti a životního prostředí
- schopnost používání pracovních prostředků a didaktických metod při výuce fyziky
- základní znalosti fyzikálních faktů, obsahů vědeckého myšlení a pracovních metod
- základy pro výuku fyziky a jejích didaktických pojmů, schopnost analyzovat, plánovat a na tomto základu provést příklad

Studium fyziky, jako předmětu v rámci didaktiky základní školy, by mělo zprostředkovat:

- schopnost poskytnout cíle a obsah výuky fyziky v sociálním kontextu
- schopnost racionálního úsudku o vědeckých záležitostech

Katolické náboženství

Studium katolického náboženství jako předmětu aprobace by mělo studentům zprostředkovat odborné znalosti a metody v následujících bodech:

- základní orientace v teologických otázkách moderní společnosti
- na základně křesťanského pohledu reflektovat aktuální náboženské, politické a společenské procesy
- porozumění katolické teologii
- schopnost na vědeckých pracích v oblasti teologie

- základy biblické teologie (bible, historické souvislosti, teologie Starého a Nového zákona), církevní dějiny (starověk, středověk, novověk, církevní dějiny), etická teologie, systematická teologie
- teoretické základy didaktiky náboženství, popř. didaktiky katolického náboženství

Studium katolického náboženství, jako předmětu v rámci didaktiky základní školy, by mělo zprostředkovat:

- teoretické základy didaktiky náboženství
- jednotlivé poznatky z vědeckých základů teologie
- pedagogicko-náboženské perspektivy
- základní schopnosti vědecké a odborně-didaktické analýzy, diagnózy, plánování, evaluace a reflexe školního vzdělávacího procesu v předmětu katolické náboženství

Evangelické náboženství

Studium evangelického náboženství jako předmětu aprobace by mělo studentům zprostředkovat odborné znalosti a metody v následujících bodech:

- znalost křesťanských tradic, zvláště biblických základů
- schopnost kritické reflexe křesťanského obsahu vzhledem k dnešní době
- znalost náboženské výchovy a základy didaktiky
- schopnost didaktické reflexe obsahu křesťanské víry a života z pohledu dnešních žáků

Studium evangelického náboženství, jako předmětu v rámci didaktiky základní školy, by mělo zprostředkovat:

- znalosti náboženské výchovy a základy didaktiky
- schopnost didaktické reflexe obsahu křesťanské víry a života z pohledu dnešních žáků

Občanská nauka

Studium občanské nauky, jako předmětu aprobace by mělo studentům zprostředkovat odborné znalosti a metody v následujících bodech:

- znalost politických věd, jejich dějiny a hospodářské, právní, historické a společenské faktory
- politické teorie
- politické systémy Spolkové republiky Německo, Evropské unie
- schopnost srovnání politických systémů
- znalosti mezinárodní politiky a mezinárodních vztahů

- znalosti z oblasti sociologie, znalost společenských, hospodářských, právních, historických a politických faktorů, které ovlivňují společnost
- znalost současných politických dějin

Studium občanské nauky, jako předmětu v rámci didaktiky základní školy, by mělo zprostředkovat:

- znalost základů výuky a vyučování občanské výchovy
- znalost metod výuky v politickém vzdělávání
- schopnost plánování výuky ve společenských vědách

Sport

Studium sportu, jako předmětu aprobace by mělo studentům zprostředkovat odborné znalosti a metody v následujících bodech:

- základní znalosti sportovních věd, jejich technik a výzkumných metod
- znalosti z oblasti sportovní pedagogiky, historie sportu a psychologie sportu
- znalosti z oblasti sportovní biologie a medicíny
- znalosti z oblasti trenérství
- znalosti didaktiky sportu s ohledem na zdraví a bezpečnost
- znalosti odborné didaktiky, analyzování, plánování a organizace
- sportovní a pohybové dovednosti ve vybraných sportovních oblastech
- znalosti v otázkách zdravé výživy a jejího vztahu k výuce

Studium sportu, jako předmětu v rámci didaktiky základní školy, by mělo zprostředkovat:

- základní znalosti a dovednosti v oblasti tělesné výchovy
- znalosti v oblasti tělesné výchovy, sportovní pedagogiky a didaktiky sportu
- kompetence k plánování, provádění a vyhodnocování tělesné výchovy
- základní znalosti pohybových aktivit, hry a sportu ve školním prostředí

Umělecká výchova/umění (*Didaktikfach Grundschule*)

Studium umění jako předmětu v rámci didaktiky základní školy, by mělo zprostředkovat:

- základní umělecké dovednosti v oblasti plochy, prostoru a digitálních médií
- znalosti z teorie změny a odborných vědeckých oblastí z dějin umění a výtvarné výchovy
- základy pedagogiky umělecké výchovy a didaktiky umělecké výchovy

- základní dovednosti, které se vztahují k didaktické analýze, diagnostice, evaluaci a reflexi školního vzdělávacího procesu v oblasti umělecké výchovy.¹⁶⁸

¹⁶⁸ Fachspezifische Bestimmungen für Lehramts-Studiengänge an der Julius-Maximilians-Universität Würzburg. *Julius-Maximilians-Universität Würzburg* [online]. 2014 [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: http://www.uni-wuerzburg.de/fuer/studierende/pruefungsangelegenheiten/pruefungsamt/pruefungs_und_studienordnungen/fachspezifische_bestimmungen/lehramt_m

Příloha č. 7 – Moduly didaktiky základní školy (*Grundschuldidaktik*)

Vzdělávání a výchova na základní škole (*Bildung und Erziehung in der Grundschule*)

5 ECTS

- Úvod do pedagogiky základní školy (*Einführung in die Grundschulpädagogik*) 3 ECTS
- Vybrané aspekty pedagogiky základní školy (*Ausgewählte Aspekte der Grundschulpädagogik*) 2 ECTS

Úvod do didaktiky vyučování (*Einführung in die Didaktik des Sachunterrichts*) 5 ECTS

- Didaktika vyučování (*Didaktik des Sachunterrichts*) 3 ECTS
- Vybraná témata vyučování (*Ausgewählte Themen des Sachunterrichts*) 2 ECTS

Tvorba procesu vyučování (*Gestaltung von Sachlernprozessen*) 5 ECTS

Základy a problémy čtení (*Grundlagen und Probleme des Schriftspracherwerbs*) 5 ECTS

- Úvod do didaktiky čtení (*Einführung in die Didaktik des Schriftspracherwerbs*) 3 ECTS
- Čtení jako úkol základní školy (*Schriftspracherwerb als Aufgabe der Grundschule*) 2 ECTS

Plánování, realizace, analýza a hodnocení výuky na základní škole (*Planung, Durchführung, Analyse und Reflexion von Grundschulunterricht*) 5 ECTS

- Školní studie (*Schulpraktische Studien*) 2 ECTS
- Plánování, realizace, analýza a hodnocení výuky na základní škole (*Planung, Durchführung, Analyse und Reflexion von Grundschulunterricht*) 1 ECTS
- Diagnostikování a podpora ve výuce čtení/psaní (*Diagnose- und Fördermöglichkeiten im Schriftspracherwerb*) 2 ECTS

Základní škola jako místo profesionálního působení (*Grundschule als professionelles Handlungs- und Forschungsfeld*) 5 ECTS

Rozvoj základní školy jako vzdělávací instituce (*Die Entwicklung der Grundschule als Bildungsinstitution*) 5 ECTS¹⁶⁹

¹⁶⁹ Fachspezifische Bestimmungen für Lehramts-Studiengänge an der Julius-Maximilians-Universität Würzburg. *Julius-Maximilians-Universität Würzburg* [online]. 2014 [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: http://www.uni-wuerzburg.de/fuer/studierende/pruefungsangelegenheiten/pruefungsamt/pruefungs_und_studienordnungen/fachspezifische_bestimmungen/lehramt_m

Příloha č. 8 – Okruhy státní závěrečné zkoušky

Pedagogika – vědní obor pedagogika a jeho vývoj, významní pedagogičtí myslitelé a jejich přístup k výchově a vzdělávání, osoba J. A. Komenského, škola a její proměny v současné době, alternativní výchovné a vzdělávací koncepce, cíle výchovy a hodnotová orientace společnosti, obsah a proces výchovy a vzdělávání v primární škole, didaktické zásady a metody v primární škole, organizační formy vyučování v primární škole, pedagogická evaluace a její zásady, pedagogická diagnostika v primární škole, příprava učitele na vyučování, žák na počátku školní docházky, žák ve výchovně vzdělávacím procesu, učitel primární školy, učitel a žák ve výchovně vzdělávacím procesu, práce učitele primární školy s žáky se specifickými poruchami učení a chování, rodina a škola jako základní sociální prostředí dítěte, pedagogické aspekty volného času ve výchově žáků primární školy, výchova ke zdraví v primární škole, učení o přírodě a společnosti v primární škole, environmentální výchova v primární škole, dětství jako sociální jev.

Psychologie – základní psychologické směry 20. století, socializace jedince, připravenost dítěte pro vstup do školy, metody tvorby, role a typologie učitele, vývojové etapy žáka mladšího školního věku, paměť a příčiny snižování paměťového výkonu, emoce, rodina a školní třída jako malá sociální skupina, psychologická problematika kreativity, proces učení, sociální postoje, psychologické základy prověřování, hodnocení a klasifikace, psychologická diagnostika, duševní hygiena, psychologie utváření dovedností, psychické potřeby dítěte, školní úspěšnost, učitel a žák ve vzájemné interakci, žáci se specifickými vzdělávacími potřebami, psychologie rodiny, volný čas, determinace psychických vlastností, citová deprivace a subdeprivace, vývoj dětské kresby, osobnostní pojetí dítěte.

Obsah státní závěrečné zkoušky z českého jazyka a didaktiky českého jazyka. Okruhy se skládají z následujících témat.

Mateřský jazyk – jazykověda jako vědní disciplína, soustava českých hlásek, jejich klasifikace a charakteristika, využívání morfologických prostředků v soustavě funkčních stylů, slovní druhy a jejich třídění, ohebné slovní druhy, neohebné slovní druhy, věta jednoduchá, valenční syntaxe, souvětí podřadné, syntax, slovní zásoba, lexikální prostředky, slohové postupy a útvary, atd.

Sloh – pojetí předmětu český jazyk na 1. stupni ZŠ, hláskosloví na 1. stupni ZŠ, problematika pravopisu, učivo o slovních druzích, komunikační a slohová výchova na 1. stupni ZŠ, sloh reprodukční a produkční, učebnice českého jazyka pro 1. stupeň ZŠ, slovní zásoba, čtenářský výcvik, současné čítanky, literární druhy a žánry, výchova čtenáře, interpretace uměleckého textu, informační zdroje, knihovny a média, atd.

Literatura – literatura pro děti a mládež, vývojové tendence v české literatuře pro děti a mládež, lidová pohádka v české literatuře, moderní autorská pohádka, mýty a legendy, příběhová próza s dětským hrdinou, dobrodružný příběh v české literatuře pro děti a mládež, vývojové tendence v české poezii, umělecko- naučná literatura pro děti a mládež, historická a biografická próza, významní představitelé poezie ve světové literatuře pro děti a mládež, atd.

Obsah státní závěrečné zkoušky z matematiky a didaktiky matematiky. Okruhy se skládají z následujících témat.

Logika a aritmetika – základní pojmy z výrokové logiky, predikátové logiky, z teorie množin. Kardinální a ordinální čísla, množiny, vývoj přirozeného čísla, binární operace, algebraické struktury, celá čísla, racionální čísla, množiny celých čísel, násobky, atd.

Geometrie – bod, přímka, polopřímka, úsečka, trojúhelníky, kružnice, úhel, tělesa, rovnost, kolmost, školská geometrie, zobrazení v rovině, souměrnost, skládání, podobnost, konstrukční úlohy, míra úsečky, míra prostorového útvaru, historický vývoj geometrie, atd.

Didaktika matematiky – současné pojetí didaktiky matematiky, učivo matematiky, základní etapy vývoje vyučování matematiky v primární škole, učitel matematiky v primární škole, pracovní metody a postupy školské matematiky, učebnice matematiky, učební pomůcky, motivace v matematickém vyučování, učební úlohy, slovní matematické úlohy, hodnocení v matematickém vyučování, historie matematiky jako vědy, atd.

Příloha č. 9 – Povinné předměty (A) UPOL

Povinné předměty (A) U1ST UPOL

zkratka	katedra	název	kredity	rok	d. ročník	d. sem.	LS	ZS	rozsah	typ Zk
1DU1	KVV	Dějiny umění 1	1	2013	1	ZS	N	A	1+0+0	Zp
15HN1	KHV	Hudební nauka a intonace 1	1	2013	1	ZS	N	A	0+1+0	Zp
JAPRO	KČJ	Jazykové praktikum	4	2013	1	ZS	N	A	1+0+2	Zk+
KODOP	KPV	Komunikativní dovednosti	3	2013	1	ZS	N	A	0+2+0	Zp
PTHRY	PDF	Pohybové hry a jejich didaktika	2	2013	1	ZS	N	A	0+1+0	Zp
PRP1P	KPV	Primární pedagogika 1	5	2013	1	ZS	N	A	1+0+2	Zk+
RM	KMT	Repetitorium matematiky	2	2013	1	ZS	N	A	0+2+14S	Zp
15HV1	KHV	Sborová hlasová výchova 1	1	2013	1	ZS	N	A	0+1+0	Zp
UDPSY	KPS	Úvod do psychologie	3	2013	1	ZS	N	A	1+1+26S	Zp
UDSPX	KPV	Úvod do studia s praxí	1	2013	1	ZS	N	A	0+5DS+0	Zp
ČJ1	KČJ	Český jazyk 1 - skladba	2	2013	1	LS	A	N	0+0+2	Zp
1DU2	KVV	Dějiny umění 2	2	2013	1	LS	A	N	1+0+0	Zk
DIPR1	KPV	Didaktické praktikum 1	2	2013	1	LS	A	N	0+1+1	Zp
PTPLA	PDF	Didaktika plavání	2	2013	1	LS	A	N	0+1+0	Zp
PTGYM	PDF	Gymnastika s didaktikou	2	2013	1	LS	A	A	0+1+0	Zp
15HN2	KHV	Hudební nauka a intonace 2	2	2013	1	LS	A	N	0+1+0	Zk
1KG1	KVV	Kresba a grafika 1	2	2013	1	LS	A	N	0+0+2	Zp
MAT1	KMT	Matematika 1 (Aritmetika a algebra)	5	2013	1	LS	A	N	1+2+14S	Zk+
PRP2P	KPV	Primární pedagogika 2	5	2013	1	LS	A	N	1+0+2	Zk+
PSVY1	KPS	Psychologie vývojová	4	2013	1	LS	A	N	1+1+0	Zk+
15HV2	KHV	Sborová hlasová výchova 2	1	2013	1	LS	A	N	0+1+0	Zp
BDZP1	KAZ	Biologie dítěte a zdravotěda 1	2	2013	2	ZS	N	A	1+0+1	Zp
ČJ2	KČJ	Český jazyk 2 - sloh	4	2013	2	ZS	N	A	1+0+2	Zk+
15DA1	KHV	Dějiny hudby artificiální 1	1	2013	2	ZS	N	A	0+0+1	Zp
DIPR2	KPV	Didaktické praktikum 2	1	2013	2	ZS	N	A	0+0+6	Zp
PTDSH	PDF	Didaktika sportovních her	2	2013	2	ZS	N	A	0+1+0	Zp
1KG2	KVV	Kresba a grafika 2	2	2013	2	ZS	N	A	0+0+2	Zk
MAT2	KMT	Matematika 2 (Aritmetika)	3	2013	2	ZS	N	A	1+2+14S	Zp
1MPRV	KVV	Modelování a prostorové vytváření	2	2013	2	ZS	N	A	0+2+0	Zp
15NP1	KHV	Nástrojové praktikum (keyboard) 1	1	2013	2	ZS	N	A	0+1+0	Zp
PRP3P	KPV	Primární pedagogika 3 (MVP s praxí)	4	2013	2	ZS	N	A	0+0+2	Zp
PSSO2	KPS	Psychologie sociální	3	2013	2	ZS	N	A	1+1+12S	Zp
BDZP2	KAZ	Biologie dítěte a zdravotěda 2	3	2013	2	LS	A	N	1+0+1	Zk+
15DA2	KHV	Dějiny hudby artificiální 2	2	2013	2	LS	A	N	0+0+1	Zk
PTATL	PDF	Didaktika atletiky	2	2013	2	LS	A	N	0+1+0	Zp

zdroj: portal.upol.cz

Povinné předměty (A) U1ST UPOL

DDVPX	KPV	Didaktika dramatické výchovy s praxí	1 2013	2 LS	A	N	0+1+0	Zp
DIMJA	KČJ	Didaktika mateřského jazyka A	1 2013	2 LS	A	N	0+0+1	Zp
1MAL	KVV	Malba	2 2013	2 LS	A	N	0+2+0	Zk+
MAT3	KMT	Matematika 3 (Aritmetika)	5 2013	2 LS	A	N	1+2+14S	Zk+
15NP2	KHV	Nástrojové praktikum (keyboard) 2	1 2013	2 LS	A	N	0+1+0	Zp
PP4ŠM	KPG	Primární pedagogika 4	1 2013	2 LS	A	N	0+1+14S	Zp
PSPD3	KPS	Psychologie pedagogická	4 2013	2 LS	A	N	1+1+12S	Zk+
TP1	KTE	Technologické praktikum 1	1 2013	2 LS	A	N	0+1+0	Zp
DIPR3	KPV	Didaktické praktikum 3	2 2013	3 ZS	N	A	0+5DS+0	Zp
15DIA	KHV	Didaktika hudební výchovy A	1 2013	3 ZS	N	A	0+0+1	Zp
DIMJB	KČJ	Didaktika mateřského jazyka B	4 2013	3 ZS	N	A	0+0+2	Zk+
DPČP	KPV	Didaktika počátečního čtení a psaní	5 2013	3 ZS	N	A	1+0+1	Zk+
1DVVA	KVV	Didaktika výtvarné výchovy A	1 2013	3 ZS	N	A	1+0+0	Zp
MAT4	KMT	Matematika 4 (Geometrie)	5 2013	3 ZS	N	A	1+2+14S	Zk+
PRP5P	KPV	Primární pedagogika 5	3 2013	3 ZS	N	A	0+1+0	Zp
PSPAT	KPS	Psychologie 4 (Patopsychologie)	4 2013	3 ZS	N	A	1+1+10S	Zk+
TPPSP	PDF	Psychomotorika	2 2013	3 ZS	N	A	0+0+1	Zp
TP2	KTE	Technologické praktikum 2	1 2013	3 ZS	N	A	0+1+0	Zp
15ZIM	KHV	Základy improvizace klavírních doprovodů	1 2013	3 ZS	N	A	0+1+0	Zp
15DIB	KHV	Didaktika hudební výchovy B	3 2013	3 LS	A	N	0+0+2	Zk
DIMJC	KČJ	Didaktika mateřského jazyka C	3 2013	3 LS	A	N	0+0+2	Zk+
DTPV	KTE	Didaktika technické a pracovní výchovy	4 2013	3 LS	A	N	1+0+2	Zk+
IDT	KTE	Informační a didaktická technika	1 2013	3 LS	A	N	0+1+0	Zp
IPZP	KPV	Integrovaný přírodovědný základ	2 2013	3 LS	A	N	1+0+1	Zp
1KKM	KVV	Kurz kresby a malby	1 2013	3 LS	A	N	0DS+0+5DS	Zp
PRP6P	KPV	Primární pedagogika 6	2 2013	3 LS	A	N	0+0+1	Zp
1UŽTV	KVV	Užitá tvorba	2 2013	3 LS	A	N	0+0+2	Zp
VMICT	KMT	Výuka matematiky s podporou ICT	3 2013	3 LS	A	N	0+2+14S	Zp
JZSP	USS	Základy speciální pedagogiky	3 2013	3 LS	A	N	1+1+0	Ko+
BPZTE	PDF	Zdravotní tělesná výchova	2 2013	3 LS	A	N	1+1+0	Ko
DIMA	KMT	Didaktika matematiky A	4 2013	4 ZS	N	A	1+2+14S	Zp
1DVVB	KVV	Didaktika výtvarné výchovy B	3 2013	4 ZS	N	A	0+0+2	Zk
PTDTV	PDF	DidaktikaTV	2 2013	4 ZS	N	A	1+1+0	Ko+
15HDP	KHV	Hudebně didaktické praktikum	2 2013	4 ZS	N	A	0+1+0	Zp
IPSP	KPV	Integrovaný společenskovední základ	2 2013	4 ZS	N	A	1+0+1	Zp
MEPEP	KPV	Metodologie pedagogiky	1 2013	4 ZS	N	A	1+0+0	Zp
PEDIP	KPV	Pedagogická diagnostika	1 2013	4 ZS	N	A	0+0+1	Zp

Povinné předměty (A) U1ST UPOL

PPX1P	KPV	Pedagogická praxe 1	3 2013	4 ZS	N	A	0+2+0	Zp
JSPP	USS	Speciální pedagogika	2 2013	4 ZS	N	A	1+0+0	Zp
TELI	KČJ	Teorie literatury	1 2013	4 ZS	N	A	1+0+0	Zp
DIMB	KMT	Didaktika matematiky B	5 2013	4 LS	A	N	1+2+14S	Zk+
DPRPX	KPV	Didaktika prvouky s praxí	4 2013	4 LS	A	A	1+0+2	Zk+
DISEP	KPV	Diplomový seminář	3 2013	4 LS	A	A	0+0+2	Zp
ENV1P	KPV	Environmentální výchova 1	1 2013	4 LS	A	A	0+0+1	Zp
LIDM	KČJ	Literatura pro děti a mládež	4 2013	4 LS	A	N	1+0+2	Zk+
MKV1P	KPV	Multikulturní výchova 1	1 2013	4 LS	A	N	0+0+1	Zp
OSSV1	KPS	Osobnostní a sociální výchova 1	1 2013	4 LS	A	N	0+0+1	Zp
PPX2P	KPV	Pedagogická praxe 2	3 2013	4 LS	A	A	0+2+0	Zp
TPPPM	KPV	Pobyt v přírodě (branná výchova)	2 2013	4 LS	A	N	0+10S+0	Zp
DPŘPX	KPV	Didaktika přírodovědy s praxí	4 2013	5 ZS	A	A	0+0+3	Zk+
DVLPX	KPV	Didaktika vlastivědy s praxí	4 2013	5 ZS	A	A	0+0+3	Zk+
PPX3P	KPV	Pedagogická praxe 3	3 2013	5 ZS	A	A	0+2+0	Zp
PRP7P	KPV	Primární pedagogika 7	2 2013	5 ZS	A	A	0+0+1	Zp
DIPLP	KPV	Diplomový projekt	10 2013	5 LS	A	A	0+0+0	Zp
SPEP	KPV	Souvislá pedagogická praxe	8 2013	5 LS	A	A	0+8TS+0	Zp

Příloha č. 10 – Povinně volitelné předměty (B) UPOL

Povinně volitelné předměty (B) U1ST UPOL

zkratka	katedra	název	kredity	rok	d. ročník	d. sem.	LS	ZS	rozsah	typ	Zk
CJ9A1	KAJ	Anglický jazyk 1 (1)	4	2013	1	ZS	N	A	0+0+4	Zp	
CJ9N1	KNJ	Německý jazyk 1 (1)	4	2013	1	ZS	N	A	0+0+4	Zp	
CJ9A2	KAJ	Anglický jazyk 2 (1)	4	2013	1	LS	A	N	0+0+4	Zp	
CJ9N2	KNJ	Německý jazyk 2 (1)	4	2013	1	LS	A	N	0+0+4	Zp	
CJ9A3	KAJ	Anglický jazyk 3 (1)	4	2013	2	ZS	N	A	0+0+4	Zp	
PETU1	KVS	Etika pro učitele 1 (2)	1	2013	2	ZS	N	A	0+0+1	Zp	
PEVI1	KVS	Evropanství a integrace 1 (2)	1	2013	2	ZS	N	A	1+0+0	Zp	
NÁDĚP	KPV	Národní dějiny (2)	1	2013	2	ZS	N	A	0+0+1	Zp	
CJ9N3	KNJ	Německý jazyk 3 (1)	4	2013	2	ZS	N	A	0+0+4	Zp	
CJ9A4	KAJ	Anglický jazyk 4 (1)	5	2013	2	LS	A	N	0+0+4	Zk+	
PETU2	KVS	Etika pro učitele 2 (3)	2	2013	2	LS	A	N	0+0+1	Zp	
PEVI2	KVS	Evropanství a integrace 2 (3)	2	2013	2	LS	A	N	1+0+0	Zp	
CJ9N4	KNJ	Německý jazyk 4 (1)	5	2013	2	LS	A	N	0+0+4	Zk+	
PPRV	KPG	Právní výchova (3)	2	2013	2	LS	A	N	0+0+1	Zp	
PSDCH	KPG	Sociologie deviantního chování (3)	2	2013	2	LS	A	N	2+0+0	Zp	
CJ9A5	KAJ	Anglický jazyk 5 (1)	2	2013	3	ZS	A	A	0+0+2	Zp	
PPDI1	KAJ	Didaktika angličtiny 1 (1)	2	2013	3	ZS	N	A	0+2+14S	Zp	
PDIDA	KNJ	Didaktika němčiny A (1)	2	2013	3	ZS	A	A	0+0+2	Zp	
CJ9N5	KNJ	Německý jazyk 5 (1)	2	2013	3	ZS	A	A	0+0+2	Zp	
CJ9A6	KAJ	Anglický jazyk 6 (1)	2	2013	3	LS	A	A	0+0+2	Zp	
15DPH	KHV	Didaktické praktikum (HV) 4 (4)	1	2013	3	LS	A	N	0S+6S+0S	Zp	
DIP4	KTE	Didaktické praktikum (TE) 4 (4)	1	2013	3	LS	A	N	0+6S+0	Zp	
PPDI2	KAJ	Didaktika angličtiny 2 (1)	2	2013	3	LS	A	N	0+0+2	Zp	
PDIDB	KNJ	Didaktika němčiny B (1)	2	2013	3	LS	A	N	0+0+2	Zp	
1DIPR	KVV	Didaktické praktikum (VV) 4 (4)	1	2013	3	LS	A	N	0+6S+0	Zp	
CJ9N6	KNJ	Německý jazyk 6 (1)	2	2013	3	LS	A	A	0+0+2	Zp	
CJ9A7	KAJ	Anglický jazyk 7 (1)	2	2013	4	ZS	N	A	0+0+2	Zp	
PPDI3	KAJ	Didaktika angličtiny 3 (1)	3	2013	4	ZS	N	A	0+0+2	Ko+	
PDIDC	KNJ	Didaktika němčiny C (1)	3	2013	4	ZS	A	A	0+0+2	Zk+	
CJ9N7	KNJ	Německý jazyk 7 (1)	2	2013	4	ZS	N	A	0+0+2	Zp	
CJ9A8	KAJ	Anglický jazyk 8 (1)	2	2013	4	LS	A	N	0+0+2	Zp	
PPDI4	KAJ	Didaktika angličtiny 4 (1)	3	2013	4	LS	A	N	0+0+2	Zk+	
PDIDD	KNJ	Didaktika němčiny D (1)	3	2013	4	LS	A	A	0+0+2	Ko	
ENV2P	KPV	Environmentální výchova 2 (5)	2	2013	4	LS	A	A	0+8S+0	Zp	
MKV2P	KPV	Multikulturní výchova 2 (5)	2	2013	4	LS	A	N	0+0+8S	Zp	

zdroj: portal.upol.cz

Povinně volitelné předměty (B) U1ST UPOL

CJ9N8	KNJ	Německý jazyk 8 (1)	2	2013	4	LS	A	N	0+0+2	Zp	
OSSV2	KPV	Osobnostní a sociální výchova 2 (5)	2	2013	4	LS	A	A	0+8S+0	Zp	
AMVČ	KČJ	Aktivizační metody ve výuce ČJL (8)	4	2013	5	ZS	N	A	0+0+2	Zp	
AMVS	KČJ	Aktivizační metody ve výuce slohu (8)	4	2013	5	ZS	N	A	0+0+2	Zp	
AOG	KČJ	Aktuální otázky gramatiky (8)	4	2013	5	ZS	N	A	0+0+2	Zp	
AKTO	KMT	Aktuální otázky přím. mat.vzdělávání (9)	4	2013	5	ZS	N	A	0+2+14S	Zp	
CJ9A9	KAJ	Anglický jazyk 9 (1)	3	2013	5	ZS	N	A	0+0+2	Zk+	
PPDI5	KAJ	Didaktika angličtiny 5	2	2013	5	ZS	N	A	0+0+2	Zp	
PDIDE	KNJ	Didaktika němčiny E (1)	2	2013	5	ZS	A	A	0+0+2	Zp	
LINET	KČJ	Literatura netradičně (8)	4	2013	5	ZS	N	A	0+0+2	Zp	
MVM	KMT	Multimedia ve výuce matematiky (9)	4	2013	5	ZS	N	A	0+2+14S	Zp	
CJ9N9	KNJ	Německý jazyk 9 (1)	3	2013	5	ZS	N	A	0+0+2	Zk+	
PESEM	KPV	Pedagogický seminář (10)	4	2013	5	ZS	A	A	0+0+2	Zp	
UPSEP	KPS	Psychologický seminář (10)	4	2013	5	ZS	N	A	0+28S+1	Zp	
RMU	KMT	Řešení matematických úloh (9)	4	2013	5	ZS	N	A	0+2+14S	Zp	
VŠČJ	KČJ	Výběrový seminář z ČJ (8)	4	2013	5	ZS	N	A	0+0+2	Zp	
VVNŽB	KPV	Výchova a vzdělávání nadaných žáků (7)	3	2013	5	ZS	A	A	0+0+1	Zp	
VYZŠS	KAZ	Výchova ke zdravému životnímu stylu (7)	3	2013	5	ZS	N	A	0+0+1	Zp	
VŽSVP	KČJ	Výuka žáků se SPU (7)	3	2013	5	ZS	N	A	0+0+1	Zp	

Příloha č. 11 – Státní závěrečné zkoušky UPOL

Státní závěrečné zkoušky (A) U1ST UPOL

zkratka	katedra	název	kredity	rok	d. ročník	d. sem.	LS	ZS	rozsah	typ	Zk
MKVAL	KNJ	Obhajoba kvalifikační práce	0	2013	5		A	A	0+0+0	Odp	
MKVAL	KPS	Obhajoba kvalifikační práce	0	2013	5		A	A	0+0+0	Odp	
MKVAL	KAJ	Obhajoba kvalifikační práce	0	2013	5		A	A	0+0+0	Odp	
MKVAL	KAZ	Obhajoba kvalifikační práce	0	2013	5		A	A	0+0+0	Odp	
MKVAL	KVV	Obhajoba kvalifikační práce	0	2013	5		A	A	0+0+0	Odp	
MKVAL	KVS	Obhajoba kvalifikační práce	0	2013	5		A	A	0+0+0	Odp	
MKVAL	KTE	Obhajoba kvalifikační práce	0	2013	5		A	A	0+0+0	Odp	
MKVAL	KPV	Obhajoba kvalifikační práce	0	2013	5		A	A	0+0+0	Odp	
MKVAL	KPŘ	Obhajoba kvalifikační práce	0	2013	5		A	A	0+0+0	Odp	
MKVAL	KPG	Obhajoba kvalifikační práce	0	2013	5		A	A	0+0+0	Odp	
MKVAL	KMT	Obhajoba kvalifikační práce	0	2013	5		A	A	0+0+0	Odp	
MKVAL	KHV	Obhajoba kvalifikační práce	0	2013	5		A	A	0+0+0	Odp	
MKVAL	KČJ	Obhajoba kvalifikační práce	0	2013	5		A	A	0+0+0	Odp	
SZZČJ	KČJ	Český jazyk s didaktikou	0	2013	5	ZS	N	A	0+0+0	Szv	
SZZMT	KMT	Matematika s didaktikou	0	2013	5	ZS	N	A	0+0+0	Szv	
SZZPS	KPV	Pedagogika a psychologie 1. stupně ZŠ	0	2013	5	ZS	A	A	0+0+0	Szv	

Anotace

Jméno a příjmení:	Miriám Kratochvilová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PeaDr. Alena Jůvová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Komparace pregraduální přípravy studentů oboru Učitelství pro 1. stupeň základní školy - Univerzity Palackého v Olomouci a Lehramt an Grundschulen - Julius-Maximilians-Universität Würzburg
Název v angličtině:	Comparison of pregraduate training students of Učitelství pro 1. stupeň základní školy – Palacký University Olomouc and Lehramt an Grundschulen – Julius Maximilinas University of Würzburg
Anotace práce:	V teoretické části práce je pojednáváno o srovnávací pedagogice, primárním vzdělávání a terciárním vzdělávání. Dále se práce zaměřuje na profesi učitele, historii vzdělávání učitelů a profil učitele. V praktické části práce jsou srovnávány vzdělávací programy Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Univerzitě Palackého v Olomouci a <i>Lehramt an Grundschulen</i> na Julius-Maximilians-Universität Würzburg.
Klíčová slova:	srovnávací pedagogika, primární vzdělávání, učitel, učitelství, příprava budoucích učitelů, vzdělávací systém, Česká republika, Spolková republika Německo, Bavorsko, Univerzita Palackého v Olomouci, Julius-Maximilians-Universität Würzburg, 1. stupeň základní školy, <i>Lehramt, Grundschule</i>
Anotace v angličtině:	The theoretical part is the analysis of the comparative pedagogy, primary education and tertiary education. Furthermore, the work focuses on the teaching profession, history teacher education and teacher profile. In the practical part are compared educational programs of study for Učitelství pro 1. stupeň ZŠ at Palacký University Olomouc and Lehramt an Grundschulen on Julius Maximilians University of Würzburg.
Klíčová slova v angličtině:	comparative education, primary education, teacher, teaching, preparation of future teachers, education system, Czech Republic, The Federal Republic of Germany, Bavaria, Palacký University Olomouc, Julius Maximilians University of Würzburg, primary school
Přílohy vázané v práci:	11 příloh
Rozsah práce:	114 stran
Jazyk práce:	český jazyk